

DIALÓGUS

**A Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Karának alumni kiadványa**

2022

DIALÓGUS

**A Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Karának alumni kiadványa**

A Lófara 1963–2022 között, díszkivilágításban

2022

Karsai Krisztina díszdoktori oklevele

Dr. Karsai Krisztina, Dr. Gál Andor, Dr. Juhász Krisztina,
Dr. Pétervári Máté, Dr. Schiffner Imola és Dr. Tamási Éva közreműködésével
szerkeszti: Dr. Balogh Elemér

Felelős kiadó: Dr. Görög Márta
az SZTE Állam- és Jogtudományi Karának dékánja

<http://www.juris.u-szeged.hu>

Műszaki szerkesztés: „Norma” Nyomdász Kft.
Hódmezővásárhely

Készült az Innovariant Nyomdaipari Kft.-ben

Tisztelt Olvasó!

Szeretettel és tisztelettel köszöntöm az SZTE Állam- és Jogtudományi Kara alumni folyóiratának, a Dialógusnak minden olvasóját! Bizton állíthatom, az idei év könyvét is feltöltöttük olyan tartalommal, amelyet büszkén lapozhatunk fel évek múltán is. Egy igazán sikeres, lehetőségekkel és kihívásokkal teli év áll a hátunk mögött. A felújítás sikeresen befejeződött Karunk kolozsvári alapításának 150. évében, október 28-án szalagátvágással ünnepeltünk és vettük birtokba megújult otthonunkat, a 2022/2023. tanévet pedig már főépületünkben kezdhettük.

A megújult épület lehetőséget kínál a jövő nemzedékének. Azoknak a hallgatóinknak, akik a következő évtizedekben készülnek fel a társadalom szolgálatára, hiszen ők azok, akiket keresztül ez a közösség hatni tud a mindennapokra és képes formálni a jövőt. A viharok, a COVID járvány, később a felújítás megfosztott minket a főépületünkől, amelyet nem hátrányként, hanem kihívásként éltünk meg. Ezen kihívások egy közösség számára lehetőséget jelentenek a megújulásra és a fejlődésre, amelyhez azonban az elhivatottság és az állhatatosság elengedhetetlenül szükségesek. A gyümölcs megérett, a megújult oktatási és közösségi terek, amelyek maximálisan a digitalizációra épülnek, az oktatóink munkáját és hallgatóink sikerességét támogatják.

Aki belép, láthatja, a múlt tisztelete és a modernizáció szándéka jellemez bennünket, az épület kialakításakor erre különösen nagy gondot fordítottunk. Ennek egy jellegzetesége, mi több: szimbóluma az első emeletre vezető lépcsőnk korlátja, amely összeköti a múltat a jelennel és biztos pontként szolgál a jövő nemzedéke számára.

Görög Márta

Annak ellenére, hogy felújítás alatt állt az épület, nem álltunk meg egy pillanatra sem, hiszen az egyetem olyan egész, amely előadótermek nélkül is összetartja polgárait. Bővelkedtünk tudományos és szakmai rendezvényekben, nemzetközi találkozókban, emlékkonferenciákban. Számos izgalmas és újkeletű témát dolgoztunk fel, emlékeztünk a múlt történéseire, de jövőbe tekintő gondolatokat is elemeztünk.

Büszkeséggel tölt el, hogy a 2022-es évben is új doktorokat avattunk. Ebben az évben *Dr. Csatlós Erzsébet* habilitált, aki a tudományos előadását „A konzuli védelem európai közigazgatása” címmel tartotta. *Doctor Honoris Causa* elismerő címet adományozott a Nagyváradi Egyetem Karunk intézetvezető egyetemi tanárának, *Karsai Krisztinának*. Büszkeséggel köszöntjük legújabb MTA doktorunkat, *Nagy Csongor Istvánt*, aki a „A kartelljog dogmatikai rendszere” címmel védte meg akadémiai doktori értekezését. Professzoraink és oktatóink tollából ismét elismerésre méltó kötetek születtek, amelyeket a Szemle rovatunkban ismertettünk.

Az idei évben bővelkedtünk itthoni és nemzetközi eseményekben is, amelyekről beszámolókat olvashatunk, ezzel együtt pedig közösen élhetjük át a gyűjtött tapasztalatokat. Számos versenyen mutatták meg hallgatóink tehetségüket. Kiváló eredmény született a II. Országos Miskolci Jogi Disputa Versenyen, a KPMG Legal Tóásó Ügyvédi Iroda jogesetmegoldó versenyén, a III. Országos Alkotmánybíróági Szimulációs Versenyen, és az V. „Cooperative Work” országos jogesetmegoldó és perbeszédversenyen is. Ezen eredmények alázatos és kitartó munkát kívánnak, ehhez pedig a jogi karon stabil háttérrel kaphatnak hallgatóink.

*Az a bizonyos régi lépcsőkorlát,
amely összeköti a múltat a jellel*

Az idei évben szerencsére magunk mögött hagyhattuk a COVID járványt, felüdülhetünk, ami új tradíciókat eredményezett. A közösség érzetét tovább erősítette egy új hagyomány teremtése, az ünnepélyes eskütétel és jogi kari polgárrá fogadás az elsőéves hallgatók számára, amelyen a jogi kar oktatói közössége előtt tették le hallgatóink esküjüket. Hitet tettek, hogy egyetemi polgárhoz méltó módon, mindent megtesznek az Egyetem és annak Állam- és Jogtudományi Kara jó hírének, kiválóságának megőrzése és továbbvitele érdekében. Majd az első éves hallgatók első alkalommal zászlónkra tűzték az évfolyam szalagját.

*Ez pedig az új korlát, amely a kupolába való
feljutást segíti*

Kívánom, hogy e hagyományt megte-remtő évfolyam hasonlóképpen vegye majd kézbe saját Dialógusát. Büszkén olvassa és örüljön a múlt emlékének épp úgy, mint a jövő lehetőségeinek. Örömeinkre szolgál, hogy idén három évfolyamtalálkozót is szerveztek volt hallgatóink, ahol újra feleleveníthették egyetemi éveiket.

Emlékezünk azokra is, akiknek életművei nagy hatással vannak ránk. Emlékezünk *Kolosváry Sándorra* (1840–1922), aki oktatói pályafutása során négyszer volt dékán, idén halálának százéves évfordulója alkalmából. 100 évvel ezelőtt hunyt el *Klupathy Antal* (1853–1922), a kereskedelmi és váltójog professzora. Emlékezünk *id. Boér Elek*re (1872–1952), a 19–20. század jeles közigazgatási jogtudósának születésének 150., halálának 70. évfordulója alkalmából.

Számunkra fontos, hogy a kari polgárok partnerként tekintsenek egymásra, hiszen közösen emlékezünk a múltra, éljük meg a jelent és együtt dolgozunk egy eredményes jövő megteremtésén.

Forgassák és olvassák örömmel a Dialógust!

*Dr. Görög Márta
egyetemi tanár, dékán*

Tartalom

Köszöntő	3
Konferenciák	7
CEPIL	7
Bibó István Centenárium Emlékkonferencia	9
Kari tudományos diákköri konferenciák a 36. OTDK jegyében	11
Álom és Valóság	16
XXV. Antik Jogtörténeti Nemzetközi Nyári Szeminárium	17
SZTE 100 – 150	19
Kartörténeti konferencia	19
A 800 éves Aranybulla	21
Digital Society and Law	24
PhD	25
Karunk új doktori	25
Boaz Oyoo Were	25
Hajdu Gábor	26
Márki Dávid	27
Marsovszki Ádám	29
Örkényi László	31
Pászka Imre Ágoston	34
Tóth Géza	35
Habilitáció	37
Dr. Csatlós Erzsébet	37
Legújabb MTA doktorunk	40
Nagy Csongor István	40
Szemle	43
Könyvünnep és könyvbemutatók	43
II. Magyar Jogi Könyvszalon	50
Sicut aequum est homini – iustum, aequum, bona fide	52
Szolnok – Strasshof – Szolnok	53
Exkluzív	56
A Nagyvárad Egyetem díszdoktorává fogadta Karsai Krisztinát	56
Élmény	59
Erasmus szemeszterem Kaunasban	59
Erasmus oktatói mobilitással Hradec Královében	61

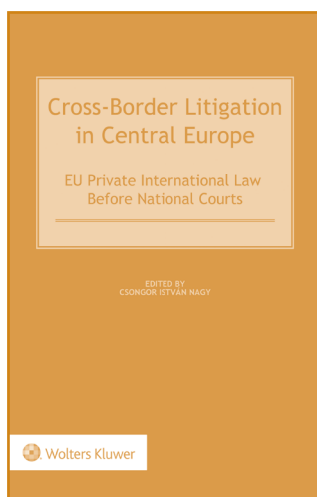
Szegedi delegáció a Jogász Diákkörösök Országos Találkozásán	62
Sikeresen szerepeltek hallgatóink a II. Országos Miskolci Jogi Disputa Versenyen	63
Kádár-korszak, kádárizmus, korlátozott mozgástér: magyar modell?	65
Dreiländer Seminar – Göcek	67
Diákköri konferencia Újvidéken	70
Jövőépítés	72
Évfolyamtalálkozó	74
45 év múltán...	74
Találkozó a COVID idején	77
25 éves a diplománk	79
Alapítványi hírek	81
Könyvkiadás	81
Élet a Karon	83
Az Üzleti Jogi Intézet hagyományos programjai és új kezdeményezései	83
II. Both Ödön Közjogtörténeti Emlékverseny	86
15 éve a Europe Direct hálózat tagjaként	89
Pro Scientia Aranyérmeseink	92
Alma Mater Weekend és Sportnap	95
Ünnepélyes eskütétel és jogi kari polgárrá fogadás	96
Épületavatás	98
Elkészült a csodásan felújított Lófara	98
Szegedi sikerek az Országos Alkotmánybíróági Szimulációs Versenyen	103
'A magánjog fejlődése a két világháború között'	105
In memoriam	108
Kolosváry Sándor	108
Klupathy Antal	110
Boér Elek	111
Krónika	113
Rövid hírek	113
Kitüntetések	117
Diplomaosztó	119
Díszoklevelet kapott	119

CEPIL

Nemzetközi Magánjogi Kutatások Közép-Európában

A 'Cross-Border Litigation in Central Europe: EU Private International Law Before National Courts' (CEPIL) projekt 2018-ban indult, az Európai Unió Justice program támogatásával. A projektet *Hajdu Gábor* és *Nagy Csongor István* vezette. A Szegedi Tudományegyetem konzorciumvezetésével hat egyetem (Masarykova Univerzita, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Sveučilište U Zagrebu, Universitatea Sapiientia Din Municipiul Cluj-Napoca, Univerzita Mateja Bela V Banskej Bystrici) dolgozta fel tíz tagállam (Csehország, Észtország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Románia, Szlovákia, Szlovénia) bírósági gyakorlatát az EU-s nemzetközi magánjog területén. A projekt keretében kutatóink több szempontból is vizsgálták a

kérdést: egyrészt, a meglévő bírósági jogeseteket dolgozták fel, másrészt, kérdőív segítségével interjúkat készítettek bírókkal, ügyvédekkel és más gyakorlati szakemberekkel.

Nagy Csongor István az előadi pultnál, mellette (ül) Bóka János

Feszült figyelem az arcokon

A projekt kapcsán számos mérföldkövet emelhetünk ki: 2019-ben megrendezésre került egy nemzetközi nyitókonferencia, aminek során a konzorciumtagok képviselői felvázolták a projekt előtt álló feladatokat és saját nemzeti szempontjaikat. Ezt követően minden konzorciumtag önállóan is szervezett nyitóeseményt, ahol előzetesen megvitathatták a projektkérdéseket a tagállami joggyakorlat szereplőivel. Ezt egy évekig tartó kutatómunka követte, aminek eredményeképpen 2021-ben minden konzorciumtag szervezett önálló záró-konferenciát, illetve 2021. július 6-án egy nagy nemzetközi konferencia keretében mutattuk be a hallgatóságnak a projekt eredményeit.

A projekt mind feltárta, mind pedig értékelte az EU-s nemzetközi magánjog tagállami alkalmazásának gyakorlatát, és javaslatokat fogalmazott meg az EU-s jogalkotó számára. Egyrészt, elkészítettünk egy adatbázist, amiben megtalálható a vizsgált tagállamok minden olyan jogesete, ahol a bíróság érdemben vizsgálta az adott uniós rendelet alkalmazását. Ez az adatbázis tartalmazza anyanyelvi forrásként az egyes

ítéleteket, illetve angol nyelvű összefoglalókat, amik kiemelik a jogeset nemzetközi magánjogi relevanciáját. Továbbá, mindegyik jogesethez hozzákapcsolták kutatóink a releváns rendeleteket és cikkelyeket, ezzel lényegesen gyorsítva a keresési folyamatokat. Az adatbázis létrehozásához társultunk az Unalex projekthez, ami már évekkel korábban elvégzett egy hasonló kutatást a nyugat-európai tagállamok vonatkozásában. Ennek révén az Európai Unió jogászai egy egységes adatbázisban tudnak információt szerezni arról, hogy miként alakul a tagállami gyakorlat egy-egy EU nemzetközi magánjogi rendelet tekintetében.

Projektünk másik nagy eredménye egy terebélyes kötet elkészülte volt, ahol tagállami lebontásban kutatóink összefoglalták a CEPIL kapcsán elért kutatási eredményeiket, mindegyik releváns rendelet kapcsán elemezték és értékelték a tagállami gyakorlatot, illetve beépítették az empirikus kutatás eredményeit. A kötet 2022-ben jelent meg a Wolters Kluwer gondozásában.

*Dr. Hajdu Gábor
adjunktus*

Bibó István

centenáriumi emlékkonferencia

A hatalmi ágak elválasztása egykor és most (*The separation of branches of power once and now / La séparation des pouvoirs jadis et aujourd'hui*) címmel, 2022. április 27–28-án tartott kétnapos szegedi Bibó emlékkonferencia keretében (ahol az ünnepelt fia, ifj. Bibó István is részt vett, és röviden ismertette édesapja hagyatékát) három részletben tartottak előadásokat Bibóról és hagyatékáról angol, francia és magyar nyelven. Bibó Istvánra számos okból emlékeztek ezen a nemzetközi konferencián, többek között szegedi kötődése, de a tudományos élethez való közjogi és politikai hozzájárulása miatt is. A magyar szekció a „Bibó István – Egy életpálya és egy életmű”, az angol „A közhatalom külső határai”, a francia „A közhatalom belső korlátai” címet viselte.

A konferencia első napján került sor a fenti címmel a magyar nyelvű szekcióra, amelyet Trócsányi László professzor, a Károli Gáspár Református Egyetem rektora moderált. A rendezvényt ezután Szabó Gábor, a Szegedi Tudományegyetem prorektora és Görög Márta, az Állam- és Jogtudományi Kar dékánja köszöntőjével nyitotta meg.

Martonyi János professor emeritus és Antal Tamás egyetemi tanár, dékánhelyettes, valamint Löffler Tibor és Kiss Barnabás egyetemi docensek négy kiváló előadást tartottak a hallgatóságnak. Szó esett a hatalmi ágak szétválasztásáról, Szeged és Bibó István kapcsolatáról, a rendszerváltást követő kormányzati hatalmi elensúlyokról és a magyar közigazgatási reformokról.

A konferencia második napján délelőtt angolul, délután franciául hangzottak el az előadások. Előbbit Szalai Anikó habilitált docens asszony moderálta (az előadások mellé angol-magyar szinkrontolmácsolás is társult). Sonnevend Pál egyetemi tanár (az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar dékánja), Molnár Tamás (az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének tagja), Rama-Hajrizi Arta (a Koszovói Köztársaság Alkotmánybíróságának volt elnöke), valamint Samantha Cheesman (karunk adjunktusa) tartottak előadást a délelőtti angol nyelven folyó konferencia szekcióban. Ebben a szakaszban szó esett a hatalmi ágak szétválasztásának koncepcióiról a többszintű alkotmányos rendszerekben, a belső jog hatásairól és a nemzetközi

Az elnöki pulpitus: Szabó Gábor, Görög Márta, Trócsányi László, Martonyi János és Antal Tamás

A szép számú hallgatóság érdeklődve figyelte az előadásokat

jog korlátairól, melyek a hatalmi ágak szétválasztására irányulnak. A hallgatóság megtudhatta, hogy a nemzetközi közösség miként befolyásolja a hatalmi ágak szétválasztását, valamint megismerhette a koszovói alkotmány emberi jogi rendelkezéseit és azt is, hogy hogyan vizsgálható a hatalmi ágak szétválasztása a brit *Brexit* tükrében.

Sulyok Márton moderálta a francia nyelvű zárószakaszt (amelyen szintén volt francia-magyar szinkrontolmácsolás). Négy kiváló vendégelőadó, köztük *Bertrand Mathieu* professzor (Sorbonne, Franciaország), *Natasa Colodrovschi-Danelciuc* (Aix-Marseille, Franciaország)

professzorok, *Kruzslicz Péter* (SZTE Állam- és Jogtudományi Kar) és *Lara Karam Boustany* (Université Saint-Joseph de Beyrouth, Libanon) a belső közhatalom határait tárgyalta. Ezek az előadások olyan témákat érintettek, mint az igazságszolgáltatás szerepe a hatalmi ágak szétválasztásában, az alkotmányos felülvizsgálat és az alkotmányjogi fellebbezés az Emberi Jogok Európai Bírósága szerint, valamint a hatalmi ágak szétválasztásának tesztelése a több közösségből álló Libanonban.

Dr. Szalai Anikó
egyetemi docens

Samantha Cheesman, Rama-Hajrizi Artá és Szalai Anikó

Kari tudományos diákköri konferenciák a 36. OTDK jegyében

Az Országos Tudományos Diákköri Konferencia megalakulása óta, így már több mint hetven éve, a hallgatói tudományos munka ünnepeként és legfontosabb értékmérőjeként funkcionál. Ennek ismeretében nem lehet meglepő, hogy a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara a 36. OTDK-ra is kiemelt figyelmet fordítva készült fel a 2022. évben.

Immáron bevált formulaként az OTDK előtti évben tavasszal és ősszel is megszervezi a Kar a kari tudományos diákköri konferenciát. A tavaszi rendezvény célja, hogy a motivált hallgatók felkészülését elősegítse a novemberi kvalifikáló fordulóra, ugyanis ekkor egy előzetes véleményt kapnak a szakmai zsűritől témaválasztásukról és első kutatási eredményeikről. Emellett nem elhanyagolható az a szempont sem, hogy a sporadikusan működő tanszéki/intézeti diákkörök így egy állandó közösségépítő, közösségteremtő platformot kap-

nak, amely valóban egy utánózhatalatlan élményt nyújt a résztvevőknek, ahogyan több mint száz hallgató és oktató gyűlik össze a tapasztalataik megosztása céljából a közös fogadáson.

A tavaszi konferencia ezen kívül a nemzetközi tanulmányok és politológia szakos hallgatók számára biztosítja az előnevezés lehetőségét. Az őszi rendezvény fókuszában pedig egyértelműen a 36. OTDK állt, amelyen a már kész dolgozataikkal kvalifikálhattak a versenyzők az országos megméretetésre mintegy két héttel a nevezési határidő előtt. Karunk összesen 32 főt nevezhetett az Állam- és Jogtudományi Szekcióba, nyolcat a Társadalomtudományiba és egy-egy hallgatót a Humán Tudományi, valamint a Had- és Rendészettudományi Szekcióba, így négy szekcióban is képviselhették a szegedi jogi kart diákjaink, amelynek köszönhetően bizakodva várhatjuk a 36. OTDK-t!

Bűnügyi Tudományok Tagozat

A 'dolgozatkezdemények' bemutatása

A rendezvényen négy tagozatban 34 dolgozatot mutattak be a versenyzők 2022. május 5-én. A legnépesebb tagozat a bűnügyi tudományoké volt, amelybe tíz dolgozat került besorolásra. Hat hallgató szerzett a konferencián előnevezéssel kvalifikációt az OTDK-ra. A tudományos tanácskozás az opponensekkel együtt így majd' hetven hallgatót vont be a diákköri munka eme ünnepi rendezvényébe. A rendezvény zárásaképpen ezek a hallgatók a zsűritagokkal és az érdeklődőkkel vidáman töltötték meg a Bocskai utcai épület legnagyobb termét, ahol a zárófogadásra és *Homoki-Nagy Mária* professzor asszonynak, a Tudományos Diákköri Tanács elnökének zárszavára kerülhetett sor.

Az egyes tagozatok eredményei:

Civilisztikai és Közjogi Tagozat

I. helyezett:

Tucsek Máté: Az anyagi pervezetés felülbírálata az új Polgári Perrendtartás szabályozásának tükrében (témavezető: *Szivós Kristóf* tanársegéd)

II. helyezett:

Magony Gellért: Állam és metaverzum.

Liberland létjogosultságának alkotmányjogi kérdései (témavezetők: *Sulyok Márton* és *Pongó Tamás* adjunktusok)

III. helyezett:

Horváth Viktor: Az edzők magánjogi felelőssége (témavezető: *Görög Márta* egyetemi tanár)

Legjobb opponens-díj: *Vass János*

Bűnügyi Tudományok Tagozat

I. helyezett: *Váczai Kristóf*: A kiskorú veszélyeztetése büntett joggyakorlatának kriminológiai és dogmatikai vizsgálata (témavezető: *Szomora Zsolt* egyetemi tanár)

II. helyezett: *Kelemen Bálint*: Karcolat a büntetőjogi belátási képesség lehetséges jelentéstartalmáról (témavezető: *Szomora Zsolt* egyetemi tanár)

III. helyezett: *Agócs Petra*: A felróható előmagatartások szerepe a büntetőjogban (témavezető: *Molnár Erzsébet* adjunktus)

Különdíjasok:

Andó Edit: A „bosszúpornográfia” megítélése a büntető anyagi jogban (témavezető: *Molnár Erzsébet* adjunktus)

*A tavaszi Kari TDK Bűnügyi Tudományok Tagozatának díjazottjai:
(balról jobbra) Gyurik Zita, Andó Edit, Agócs Petra, Váczai Kristóf, Kelemen Bálint*

Gyurik Zita: Az előkészület fogalmi határainak vizsgálata (témavezető: Molnár Erzsébet adjunktus)

Legjobb opponens-díj: Kókai Gábor

Jogtörténeti Tagozat

I. helyezett:

Varga Benedek: Árdragító visszaélések a Budapesti Királyi Ítéltábla gyakorlatában az 1916. évi IX. törvénycikk alapján (témavezetők: Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár és Varga Norbert egyetemi docens)

II. helyezett:

Horváth Kata: Societas danistariae (témavezető: Pozsonyi Norbert adjunktus)

III. helyezett:

Majzik Vivien: Szeged lesz és szebb lesz, mint volt (témavezető: Antal Tamás egyetemi tanár)

Különdíj:

Grund Félix: Az 1875. évi szegedi országgyűlési választások kutatásának kezei (témavezetők: Varga Norbert egye-

mi docens és Pétervári Máté adjunktus)

Legjobb opponens-díj: Forgó Zsanett

Nemzetközi Tanulmányok és Politikatudományok Tagozat

Megosztott I. helyezettek:

Békefi Ákos: A NER-korszak szuverenitás kommunikációja kommunikációja (témavezető: Merkovity Norbert egyetemi docens),

Csiby Fruzsina: Politikusok a Facebookon: a 2021-es előválasztási és a 2022-es országgyűlési választási kampány az online térben (témavezető: Merkovity Norbert egyetemi docens)

II. helyezett:

Lázár Szabolcs: Az Európai Unió normatív hatalmának és az európaizáció vizsgálata a ciprusi válság kapcsán (témavezető: Juhász Krisztina adjunktus)

III. helyezett:

Biró Roland: Emberi jogi egyezményekhez fűzött fenntartások (témavezető: Szalai Anikó egyetemi docens)

Az OTDK-ra való kvalifikáció fő színtere

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara 2022. november 25-én Kari Tudományos Diákköri Konferenciát szervezett a Tisza Lajos körúti főépületben, amelynek fő célja az országos konferenciára való kvalifikáció volt. A mintegy öt tagozatban 37 hallgató mutathatta be pályamunkáját. A már állandósult tradíciót követve a rendezvény legnépesebb tagozata a bünygyi tudományoké volt, amelyben tíz hallgató is bemutathatta pályamunkáját.

A tagozatok reggeltől vették kezdetüket a háromtagú szakértő zsűrik közreműködése mellett, hogy a közös zárófogadás délben nyújthassa az ilyen rendezvények lényegét, a közösségi ösz-

szetartozás élményét. A már megszokott módon opponensek is szerepet kaptak a dolgozatok értékelésében, hogy az országos rendezvényt modellezhesse a helyi gyakorlat. Ennek köszönhetően pedig a közönséggel kiegészülve több mint száz diákköri munka iránt elkötelezett hallgató és oktató gyűlhetett össze az új kari főépület frissen elkészült aulájában a közös ebédre. Ez alkalommal Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár, a Tudományos Diákköri Tanács elnöke köszöntötte a résztvevőket, Görög Márta, Karunk dékánja pedig a tehetségtámogatás és a tehetséggondozás fontosságát hangsúlyozta karunk életében, míg Blutman László professzor, az Állam- és

Jogtudományi Doktori Iskola elnöke a doktori képzésre kívánta felhívni a tehetséges hallgatók figyelmét.

A tagozatokban a versenyzők és az opponensek díjazása sem maradt el, amely a következő eredményeket hozta:

Bűnügyi Tudományok Tagozat

I. helyezett:

Gyurik Zita: A bűncselekmény elkövetésére irányuló szándék kinyilvánításának büntetőjogi értékelése (témavezető: *Molnár Erzsébet* adjunktus)

II. helyezett:

Váczai Kristóf: A kiskorú veszélyeztetése büntett elleni állami fellépés hatékonyságát csökkentő tényezők egy aktakutatás alapján (témavezető: *Szomora Zsolt* egyetemi tanár)

III. helyezett:

Kelemen Bálint: A fiatakorúak büntetőjogi belátási képességének elméleti és gyakorlati kérdései (témavezető: *Szomora Zsolt* egyetemi tanár)

Különdíjak:

Agócs Petra: A felróható előmagatartások szerepe a büntetőjogban (témavezető: *Molnár Erzsébet* adjunktus)

Andó Edit: A „bosszúpornográfia” megítélése a büntető anyagi jogban (témavezető: *Molnár Erzsébet* adjunktus)

Legjobb opponens-díj: *Kókai Gábor*

Civilisztikai Tagozat

I. helyezett:

Barzó Lilla: Utólagos tájékoztatás: az orvosi vizsgálatok/beavatkozások utáni igazmondás magánjogi aspektusai (témavezető: *Görög Márta* egyetemi tanár)

II. helyezett:

Tucsek Máté: Az anyagi pervezetés felülbírálata a másodfokú eljárásban (témavezető: *Szivós Kristóf* tanársegéd)

III. helyezett:

Dörgő Sándor: Az ellátás visszautasításának és a gyógyintézmény elhagyásának egyes polgári jogi dogmatikai kérdései (témavezető: *Görög Márta* egyetemi tanár)

Legjobb opponens-díj: *Heródek Szabolcs István*

Jogtörténeti és Jogsociológiai Tagozat

I. helyezett:

Varga Benedek: Árdragító visszaélések a Budapesti Királyi Ítéltábla gyakorlatában az 1916. évi IX. törvénycikk alapján (témavezetők: *Homoki-Nagy Mária* egyetemi tanár és *Varga Norbert* egyetemi docens)

II. helyezett:

Horváth Kata: Pecuniam credere. Életképek az antik római hitelélet világából (témavezetők: *Jakab Éva* egyetemi tanár és *Pozsonyi Norbert* adjunktus)

III. helyezett:

Majzik Vivien: Szeged lesz és szebb lesz, mint volt (témavezető: *Antal Tamás* egyetemi tanár)

Különdíjak:

Budea Cintia: Szabad lesz, bíró úr? Avagy a laikus bíraskodás jogelméleti/jogsociológiai kérdései (témavezető: *Badó Attila* egyetemi tanár)

Grund Félix: Az 1875. évi szegedi országgyűlési választások a központi választmány iratai alapján (témavezetők: *Varga Norbert* egyetemi docens és *Pétervári Máté* adjunktus)

Legjobb opponens-díj: *Csapó Dorka*

Közjogi Tagozat

I. helyezett:

Bácsfalvi Soma: A jogállamiság, mint a dichotóm önkény játékszere az Európai Unióban (témavezető: *Tribl Norbert* adjunktus)

Az őszi Kari TDK záróünnepségén a megújult kari főépület aulájában a fogadásra egybegyűlt közönség

II. helyezett:

Koncz Péter: Az alapjogok horizontális hatálya - egy elemzés a hazai joggyakorlat alapján (témavezető: *Sulyok Márton* adjunktus)

III. helyezett:

Magony Gellért: Állam és metaverzum. Liberland létjogosultságának alkotmányjogi kérdései (témavezetők: *Sulyok Márton* és *Pongó Tamás* adjunktusok)

Legjobb opponens-díj: *Gavallér Fanni Mara*

Nemzetközi Jogi és Nemzetközi Tanulmányok Tagozat

I. helyezett:

Barát Konrád: A környezetpusztításért való egyéni és vállalati felelősség nemzetközi jogi aspektusainak koncepcionális lehetőségei (témavezetők: *Szalai Anikó* egyetemi docens és *Sziebig Orsolya Johanna* adjunktus)

II. helyezett:

Medvegy Dalma: Az uniós hatásköri klauzulák értelmezése: kiterjesztő értelmezés vagy lopakodó hatáskörelvonás? (témavezetők: *Blutman László* egyetemi tanár és *Schiffner Imola* adjunktus)

III. helyezett:

Takács Petra: Az 1956-os magyar, és az 1968-as párizsi fiatalság politikai tájékozottságának és öntudatának összehasonlítása a 21. századi fiatalsággal (14–25 éves korosztályra lekerekítve) (témavezető: *Szakács Ildikó Réka* mesteroktató)

Legjobb opponens-díj: *Kalmár Anett*

A rendezvények a Miniszterelnökség Családokért Felelős Tárca Nélküli Miniszter által kiírt 'Az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, valamint tudományos műhelyein való részvétel és a lebonyolítási feladatok ellátása – A jogi kari hallgatók és a középiskolások megismertetése a diákkörökkel és motiválásuk a kutatásra' című, NTP-HHTDK-21-0056 kódjelű és a Miniszterelnökség által kiírt 'Az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, valamint tudományos műhelyein való részvétel és a lebonyolítási feladatok ellátása – A jogi kari hallgatók és a középiskolások belépésének támogatása a kari tudományos életbe' című, NTP-HHTDK-22-0065 kódjelű pályázatok támogatásával valósultak meg.

Dr. Pétervári Máté
adjunktus

Álom és Valóság

10 éve lépett hatályba az Alaptörvény

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Közjogi Intézetének Alkotmányjogi Tudományos Diákköre immáron harmadik alkalommal rendezte meg 2022. május 6-án 'Álom és Valóság' című alkotmányjogi, hallgatóközpontú konferenciáját.

A konferencia alaptémáját idén az Alaptörvény hatálybalépésének tizedik évfordulója adta, amely során elsődlegesen az Intézet tudományos diákköréhez tartozó hallgatók ismertették, egy-egy alaptörvényi rendelkezéshez kapcsolódó kutatási témájukat. A konferencia megnyitását követően Kiss Barnabás docens úr Pongó Tamással az Intézet adjunktusával beszélgetett az alkotmányról, alkotmányozásról és az Alaptörvényről. A beszélgetés során a hallgatóság betekintést nyerhetett az Alaptörvény megalkotásáig vezető folyamatokba, valamint érdekes eszmecserét hallgathatott meg az Alaptörvény módosításairól és azok szakmai szempontú kritikai értékeléséről.

Az izgalmas beszélgetést követően a délelőtti szekcióban a Közjogi Intézet oktatói tartottak előadásokat, amelyek kutatási területükhöz kapcsolódtak.

Az Alaptörvényben megjelenő önazonosság és alkotmányos kultúrától, az egyenlő bánásmód követelményén át, a digitalizáció igazságszolgáltatásban történő térnyeréséig az alkotmányjog színes palettáját érintő előadásokat hallgathattak a konferenciára ellátogató érdeklődők.

A délutáni első hallgatói szekcióban is számos érdekes és újkeletű témákat dolgoztak fel hallgatóink. Volt szó a jogállamiságról, mint a politikai csaták hadszínteréről, az Alaptörvény S) cikkének értelmezéséről, a közösségi médiában érvényesülő véleménynyilvánítási szabadságról, valamint megismerhettük a magyar diaszpóra ezer arcát is.

A konferencia második hallgatói szekciója rávilágított az alkotmánykonform értelmezés egyes kérdéseire, megtudhattuk, hogy van-e létjogosultsága *Liberland*-nek, valamint érdekes információkat tudhattunk meg az országgyűlési képviselők mentelmi jogáról is. Az egyes szekciókat tartalmas szakmai vita zárta.

*Dr. Márki Dávid
tanársegéd*

A konferencia előadói

XXV. Antik Jogtörténeti Nemzetközi Nyári Szeminárium

XXV. Internationales Sommerseminar zur Antiken Rechtsgeschichte

Szigliget, 2022. május 19–22.

2022-ben a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karát (a továbbiakban: Kar) érte az a megtiszteltetés, hogy megrendezhette a negyed évszázados jubileumát ünneplő – komoly szakmai múlttal visszatekintő – Antik Jogtörténeti Nemzetközi Nyári Szemináriumot. E tudományos rendezvény-sorozatot 1997-ben *Jakab Éva* szegedi és *Gerhard Thür* – akkori – grazi professzorok hívták életre abból a célból, hogy ennek keretében az antik jogtörténet iránt érdeklődő – graduális és posztgraduális (doktori) képzésben résztvevő – hallgatók, valamint tapasztalt oktatók számára közös fórumot biztosítsanak a római jogi, a görög-hellenisztikus és az ókori közel-keleti (ékirásos) jogforrások megvitatására, illetőleg kutatási eredmé-

nyeik bemutatására, továbbfejlesztésére.

A jubileumi szemináriumnak 2022. május 19. és 22. napja között a festői szépségű Szigligeti Alkotóház (az egykori Esterházy-kastély) adott otthont. A program megszervezését és lebonyolítását Karunk Római Jogi Tanszékének egy *ad hoc* munkabizottsága végezte (tagjai: *Jakab Éva* egyetemi tanár, *Pozsonyi Norbert* adjunktus, *Ruzsán Krisztina* tanszéki koordinátor, *Horváth Kata Zsuzsanna* tanszéki demonstrátor, *Deme Laura, Dávid Ámon* és *Kovács Dániel* joghallgatók).

A konferenciát – e rendezvény egyik *spiritus rectora* – *Gerhard Thür* az Osztárak Tudományos Akadémia (ÖAW) Filozófiai és Történeti Osztályának levelező tagja nyitotta meg, majd ezt követően *Johannes Platschek* – az LMU-

Csoportkép a XXV. Antik Jogtörténeti Nemzetközi Nyári Szeminárium résztvevőivel

München Leopold Wenger Intézetének professzora – tartotta meg a plenáris előadását „Die genera actionum in Gai. 4,1” címmel. A szeminárium két munkanapján összesen kilenc egyetemről 17 előadó tartott színvonalas tudományos referátumot. E szakmai rendezvényen az alábbi felsőoktatási intézmények képviselték magukat: Ruhr Universität Bochum (Németország); Károli Gáspár Református Egyetem; Goethe Universität Frankfurt a. M. (Németország); Universität Ljubljana (Szlovénia); Ludwig Maximilians Universität (LMU) München (Németország); Eberhard Karls Universität Tübingen (Németország); Szegedi Tudományegyetem; Universität Wien (Ausztria) és Universität Zagreb (Horvátország).

A szeminárium munkanyelve jellegadóan a német volt. Az előadások nyolc blokkba (panel) beosztva akként követték egymást, hogy minden egyes – huszonöt perces – referátumot egy tizenöt perces plenáris vita zárt le. Karunkat professzori előadásával Jakab Éva tanszékvezető asszony, illetőleg – hallgatói előadóként – Horváth Kata Zsuzsanna joghallgató képviselték.

A szeminárium tudománypolitikai célkitűzése az antik jogtörténeti diszciplína ’nemzetköziesítése’, valamint az egyetemek közötti nemzetközi kapcsolatok elmélyítése volt, amely cél – e rendezvény keretében – eredményesen teljesült. E rendezvénysorozat 2023-ban a XXVI. Antik Jogtörténeti Nemzetközi Nyári Szemináriummal a dél-németországi egyetemi városban, Tübingenben folytatódik.

Jogélet és jogtudomány az antik világban

Karunk Római Jogi Tanszéke és a Szegedi Akadémiai Bizottság (SZAB) Jogtudományi Szakbizottsága – a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) égisze alatt életre hívott „A magyar tudomány ünnepe” programsorozat keretébe illeszkedően – közösen rendezte meg 2022. november hó 4. napján a ’Jogélet és jogtudomány az antik világban’ elnevezést viselő konferenciáját.

E tudományos rendezvényen a hazai jogi romanisztika számos kiváló művelője jelent meg. A konferencia szakmai programja keretében négy panelre tagozódva az alábbi tizenegy tudományos előadás hangzott el: *Bajánházy István* (ME ÁJK): A szőlőültetvények jogi védelme az ókori Rómában; *Benke József* (PTE ÁJK): A D. 42,8 titulus kazuisztikájának komparatív és joghatékonyági elemzése; *Nadja El Beheiri* (PPKE JÁK): Az intuíció szerepe a római jogászok tevékenységében; *Erdődy János* (PPKE

JÁK): A *lex Laetoria* alkalmazásának példája két egyiptomi papirusz-esetben; *Földi András* (ELTE ÁJK): A klasszikus athéni intesztát öröklési jog képe Grosschmid Béni műveiben; *Gedeon Magdolna* (ME ÁJK): A fogalomalkotással kapcsolatos problémák a római jogéletben; *Giovannini Máté* (KRE ÁJK): *Quod principio beneficii ac nuda voluntatis fuerat*. Az ügyleti hűségben alapuló társadalmi kapcsolatok intézményesítése a római jogban; *Pókecz Kovács Attila* (NKE ÁNTK / KRE ÁJK): Ulpius Marcellus a klasszikus kor jogtudósa; *Szabó Béla* (DE ÁJK): Egy elhíresült ismeretlen per. P. Rutilius Rufus rejtélyes elítélése; *Újvári Emese* (DE ÁJK): A fák védelmét célzó büntetőjogi és magánjogi normák a római jogban; *Pozsonyi Norbert* (SZTE ÁJTK): *Vas, vadari* és *vadimonium* Plautus műveiben. A panelek levezetőelnöki tisztségeit *Balogh Elemér*, *Homoki-Nagy Mária* és *Antal Tamás* professzorok, va-

A novemberi konferencia résztvevői a SZAB székház lépcsőházában

lamint Varga Norbert docens úr vállalták magukra.

A rendezvény lezárásaként Karunk dékánja, Görög Márta ünnepélyes zárzó keretében köszöntötte Jakab Évát – a Római Jogi Tanszék tanszékvezetőjét – 65. születésnapja alkalmából. A konferencia 'záróakkordjaként' – az Ünnepelt tiszteletére – a Szegedi Hegedűegyüttes (tagjai: Benedekfi Zoltán, Brezovszki Gergő, Liptai Enikő és Somogyi Kinga) hangversenye csendült fel, akik

a koncertprogram körében – Szecsődi Ferenc professzor, hegedűművész hangszerelésében – az alábbi zeneműveket adták elő: J. S. Bach: Ünnepi zene; W. A. Mozart: Románc és Menüett; Weiner L.: Három magyar népi tánc; J. Massenet: A szűz utolsó imája; J. P. E. Martini: A szerelem hangjai; A. L. Weber: Gondolj rám; C. Bohm: Sarabande és Perpetuum mobile.

*Dr. Pozsonyi Norbert
adjunktus*

SZTE 100 – 150 Kartörténeti konferencia

Karunk igazán szép, büszkeségre méltán okot adó múltra tekint vissza. A Szegedi Tudományegyetem jogelődjét, a Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetemet 1872-ben alapították Kolozsvárott. Az elmúlt százötven év nemcsak a tudomány virágzásáról és jogász generációk kineveléséről szól. A történelem rendkívül nehéz pillanatokat is tartogatott

az egyetem (és a jogi kar) számára, mégis mindvégig helytállt a világháborúk és az országhatárok drámai változásai között. Az elmúlt másfél évszázad a tudományos eredmények, a szellemiség és a nemzeti identitás megőrzésének éveit is voltak.

Ennek állított emléket Karunk 2022. november 18-án egy kartörténe-

Görög Márta dékánasszony megnyitja a konferenciát, mellette Blazovich László és Antal Tamás

ti konferencia és kiállítás-megnyitó ke-
retei között. A szervező, *Antal Tamás*
dékánhelyettes úr szavaival élve szim-
bolikus jelentőséggel bír, hogy mind-
ezt az éppen most megújult főépüle-
tünk aulájában tehetjük meg. Amely
bár hatalmas befogadóképességű, üres

helyekkel nem nagyon találkozott a be-
térő: a rendezvény megmozgatta mind
az oktató kollégákat, mind a hallgató-
kat, sőt, 'külsős' érdeklődőkből sem
volt hiány.

A kartorténet legjelesebb kutatói tisz-
telték meg színvonalas előadásukkal a

A kartorténeti kiállítás

konferenciát. *Görög Márta* dékán asszony frappáns, az alkalomhoz méltó megnyitója után *Blazovich László* professzor úr a kolozsvári szellemiségről érkezett, majd bemutatta az 1872 előtti formációkat: líceum, universitas, jogakadémia címszavakkal. A szervező, *Antal Tamás* professzor szintén a kartörténet jeles kutatójaként az 1872. évi egyetemalapítás körülményeit mutatta be a publikumnak. *Homoki-Nagy Mária* és *Balogh Elemér* tanszékvezetők az elmúlt 150 évből magánjog-tudományi és kari szervezettörténeti kérdéseket vizsgáltak.

A frissítő kávészünet után *Révész Béla* docens úr *Bibó István* szegedi éveiről villantott fel érdekes történeteket. Majd *Vajda Tamás* egyetemi levéltárvezető a

szegedi joghallgatók 1920 és 1929 közötti demográfiai, származási jellemzőiről érkezett. Őt követte *Osváth Zsolt* főlevéltáros kiváló előadása a diákvédő *Szandtner Pál* ars poeticájáról.

A gazdag szakmai tartalom után következtek a kartörténethez kapcsolódó vizuális élmények: dékán asszony büszkén nyitotta meg a kartörténeti kiállítást, amelyben oktató, hallgató, érdeklődő együtt nosztalgizva merültek el. Végezetül a szervezők alkalomhoz illő útravalóval látták el a konferencia iránt érdeklődőket: műveljük továbbra is közösen tudományos örökségünket az elődökhöz méltó módon és eredményekkel!

Dr. Tamási A. Éva
adjunktus

A 800 éves Aranybulla

Nemzetközi jogtörténeti konferencia hazánk bullájáról és európai párhuzamairól

Szinte pillanatok alatt eltelt a négy év, így idén az Európai Jogtörténeti Tanszék a hagyományoknak megfelelően nemzetközi konferenciát szervezett december első napjaiban. A diskusszió témája előre világított: a 2022-es évről egy jogtörténésznek nem juthat más eszébe, mint az 1222-es Aranybulláról és annak évfordulójáról való méltó megemlékezés. Mivel hazánk (jog)történelmének egyik legfontosabb dokumentumáról beszélünk, jobbnál jobb előadók közül sem volt hiány. A hazai jogtörténész társadalom minden karról szép számmal képviseltette magát és több külföldi professzor is megtisztelte jelenlétével rendezvényünket. A jogtörténet inyen-cei számára tehát a menü rengeteg érdekességet tartalmazott.

A konferencia főszervezője *Balogh Elemér* professzor úr volt, együttműködve a Magyar Jogtörténeti Tanszékkel és a Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Akadémiai Bizottságának Jogtudományi Szakbizottságával, valamint a Szent István Tudományos Akadémiával. Szintén már-már hagyománynak tekinthető a Tanszék által szervezett konferenciák kapcsán, hogy nem csupán egy helyszínen adott otthont e nívós nemzetközi rendezvénynek.

A tudományos diskusszió első napja a frissen felújított jogi kar főépületében, a „Lófarán”; annak modern, mégis patinás aulájában zajlott le. *Görög Márta* dékán asszony megnyitója, értékes gondolatai után talán nem meglepő, hogy az első szekció munkája a magyar

Aranybullához legszorosabban kapcsolódó témákat járta körbe. A *Homoki-Nagy Mária* professzor asszony elnöklése alatti ülésen először *Bónis Péter* osztotta meg tudományos eredményeit az Aranybulla és a korabeli európai jogtudomány kapcsolódási pontjairól. Tanszéki kollégánk, *Blazovich László professor emeritus* Buda város aranybullájáról közölt érdekes információkat, majd *Almás Tibor* mutatta be a bulla korának nemességét.

Egy szusszanásnyi kávészünet után újabb briliáns előadások folytatták a sort. Felszólalt *Bácsatyai Dániel* egy ismeretlen II. András-oklevélről, majd *Bíró Zsófia* az Aranybulla átvételeit elemezte. *László Balázs* a király közbizsági állását vette górcső alá első alapdokumentumunk szerint. *Frey Dóra* pedig összevetette, hogy milyen szerepe volt a német és a magyar aranybullának az alkotmányos tradícióban. A megfelelő szellemi munkához a test frissességére is szükség van, így természetesen az ebédszünet sem maradhatott el, ahol kötetlenebb kere-

tek között folytatódott a kutatók közti eszmecsere, közös gondolkodás.

Az első nap délutáni programjában már erőteljesebben átevezünk a nemzetközi vizekre. Elsőként *Gönczi Kata*lin elnökletével a német aranybullák világába nyerhettünk bepillantást. Az alkotmánytörténet e vonala kiemelten jelentős, mert hazánk jogtörténete mindvégig szoros kapcsolatban állt a német fejlődéssel. Lengyel, német és magyar professzorok vezettek be minket e témák szépségeibe. *Maciej Mikula* a privilégiumlevelek lengyel párhuzamait is felvillantotta. *Heiner Lück* az 1356-os német aranybulla világába kalauzolt minket, majd *Bernd Kannowski*, *Theodor Wanninger* és *Pósán László* szintén e témához adott hozzá értékes gondolatokat.

Völgyesi Levente az ekkor még az állammal szorosan együttműködő egyház korabeli jogéletét elemezte előadásában, majd *Szabó Pál* a felség sértés kriminalizálását vizsgálta a német aranybullában. Itt szeretném megjegyezni, hogy *Dió-*

A konferencia első napja az Aulában

szegi Szabó Pál kollégánk nemcsak előadásával, hanem latin nyelven írt saját versével is elkápráztatta a konferencia résztvevőit, amely költemény a program borítóján marad fenn az utókornak. Eképp szól:

„*Invitatio*

— *ad conferenciam Szegediensem nominatam de Bulla Aurea*

*Propugnacula iuris, Pannoniamque tuerit,
Aurea Bulla monet, regna, columna sui
constituere, potest per gent(em) et*

Hungaricarum

iudicium dare, aspida nostri iacit.

Gloria magna secundi regi Arpadiensi,

a filio Belae, quod bene edit(a) erat:

*usque ad ann(um) praesent(em) laudabile
nunc hodiernum,*

is genitor legum, traditionis erit!

*Ad memorabil(em) event(um) proxime
posteriores,*

eductis studiis, illiciemus. Age!”

Nem lett volna teljes a konferencia repertoárja, ha a német vonal után nem térünk át az angolszász területre. E témakörnek is voltak szerencsére szép számmal tudósai. Az *Antal Tamás* elnöklete alatt lezajlott szekcióban először *Gönczi Katalin* mutatta be a *Magna Carta* és az Egyesült Államok alkotmányozásának kapcsolatát. *Bárány Attila* az Aranybulla és a *Magna Carta* párhuzamait vázolta fel az érdeklődő közönségnek. *Herger Csabáné* pedig egy igazán unikális témát hozott: a Jeruzsálemi Királyság (1099–1187) jogtörténetéből villantott fel érdekességeket.

Kellemes társaságban, jó ételekkel az idő is repül: a vacsora után szinte azonnal felvirradt a konferencia második napja, amelynek színvonala tartotta az első napon feltett magas léceket.

Ennek méltó helyszínéül a SZAB Székház Díszterme szolgált. Az első szekció rögtön egy igazi különlegességet tartogatott. A *Varga Norbert* elnökletével megtartott etapban spanyol előadók mutatták be első kézből, hiteles forrásként a spanyol alkotmánytörténet Aranybullához hasonló alapdokumentumait. Megállapíthattuk, hogy a közös európai fejlődés számos rokon vonást mutatott. E témában megtisztelte jelenlétével és előadásával a konferenciát *Aniceto Masferrer* professzor, *Marta Cantín*, *Patricia Plana De Juan* és *José Franco-Chasán*, akik mind-mind egy kuriózumot villantottak fel a spanyol jogtörténet köréből.

A záró téma az aranybullák utóéletét járta körbe, e szekciót *Bernd Kannowski* professzor elnökölte. *Szabó István* az aranybullák normahierarchiában elfoglalt helyét elemezte, *Andrási Dorótya* pedig horvát szemszögből vizsgálta meg hazánk alapdokumentumát. *Nagy Szabolcs* a 20. századba ugorván a Tanácsköztársaság írott alkotmányait vizsgálta. *Rosta István* az 1922-ben felállított Aranybulla-emlékmű adatait mutatta be, *Heinz Holzbauer* pedig a 19. századi Bajorország alkotmányát és annak továbbélését vázolta. A konferencia utolsó előadását stílusosan a szervező, *Balogh Elemér* tartotta az ellenállási jog hazai, különleges, folklorisztikus aspektusairól. Ezután megragadta a lehetőséget a konferencia értékelésére és a köszönetnyilvánításra.

Lezáró gondolatként nem lehet mást kívánni, mint reményünket kifejezni, hogy a konferencia előadói és hallgatósága is olyan jól érezte magát és annyi értékes szakmai élményben volt része, mint a szervezőknek.

*Dr. Tamási A. Éva
adjunktus*

Digital Society and Law

Az SZTE ÁJTK és TK JTI közös PhD konferenciája

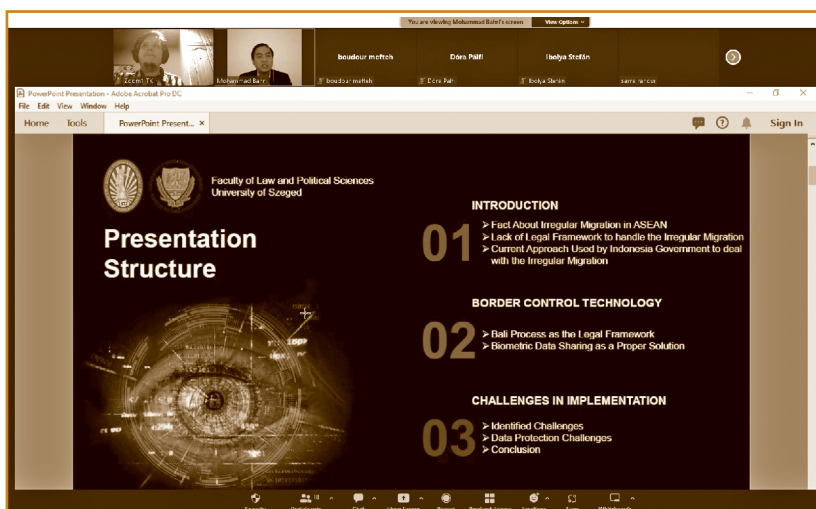
2022. december 14-én került megtartásra a 'Digital Society and Law' című angol nyelvű doktorandusz-konferencia. A konferencia témáját a digitális társadalom és a jog egymásra gyakorolt hatása képezte. Hajdu Gábor szervezésében, az SZTE ÁJTK Nemzetközi Magánjogi Tanszéke és a Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete együttes erővel valósította meg az eseményt.

A digitálisan tartott konferencián több mint huszonöt előadó vett részt, alapvetően Magyarország doktori iskoláiból, négy szekcióra osztva. Ezek egy-egy közös témára épültek: az eljárásjog változásai a digitalizáció fényében, a digitális társadalom jogi-politikai aspektusai, a digitális gazdaság jogi kérdései és az egyén jogai a digitális korban. A szekciók moderálásában részt vett Szitkay Kovács Eszter, a TK JTI munkatársa és Víg Zoltán, az SZTE ÁJTK munkatársa. Minden szekciót hosszas diskurzus követte a moderátorok, előadók és hallgatók között, ugyanis az előadók számos különleges kérdéskört firtattak, mint például az úgynevezett okos szerződések, az úgynevezett NFT műtárgyak jogi megítélése, biometrikus adatbázisok felhasználása vagy éppen a mesterséges intelligencia és a büntető-eljárás.

A konferencia eredményeképpen folyamatban van egy tanulmánykötet elkészítése is, a szegedi Iurisperitus Kiadó segítségével. Ennek révén az olvasók megismerhetik majd az előadók által feldolgozott kérdéseket, és egyfajta ízelítőt kaphatnak a 21. század technológiai-jogi kihívásaiból.

A konferencia eredményeképpen folyamatban van egy tanulmánykötet elkészítése is, a szegedi Iurisperitus Kiadó segítségével. Ennek révén az olvasók megismerhetik majd az előadók által feldolgozott kérdéseket, és egyfajta ízelítőt kaphatnak a 21. század technológiai-jogi kihívásaiból.

*Dr. Hajdu Gábor
adjunktus*

*Mohammad Thoriq Bahri doktorandusz előadása
az ASEAN tagállamok közös biometrikus adatbázisáról*

Karunk új doktorai

Boaz OYOO WERE „Understanding Judicial Independence and Fair Trial in an Era of Terrorist Threats: A Comparative Perspective” (A bírói függetlenség és a tisztességes eljárás megértése a terrorista fenyegetések korában: összehasonlító perspektíva) címmel védte meg doktori értekezését.

Boaz OYOO WERE Kenyából érkezett a Szegedi Tudományegyetemre, hogy *Badó Attila* professzor témavezetése mellett folytasson doktori tanulmányokat. Kutatásokat szegedi tartózkodása alatt a bírói függetlenség összehasonlító vizsgálatáról folytatott, és doktori disszertációját is ebben a témakörben, a fentebb írt címen készítette el. Kutatásának célja az volt, hogy a jogösszehasonlítás módszerével megvizsgálja, hogy a különböző jogrendszerekben bevezetett, úgynevezett kiterjesztett nemzetbiztonsági törvények (terrorizmusellenes törvények) milyen hatást gyakoroltak a bíróságokra, a bírói függetlenségre, a tisztességes eljárásra.

A kutatás során a szerző egyedi modelleket dolgozott ki a terrorfenyegetettségre adott igazságügyi válaszok tanulmányozására. Tizenhat esettanulmányra támaszkodva igazolta, hogy a terrorista fenyegetések jelentős kihívást jelentenek a bírói függetlenség és a tisztességes eljárás szempontjából, különösen az Egyesült Államokban, az Egyesült Királyságban és Németországban.

Boaz OYOO WERE

Amikor a demokratikus kormányok a terrorizmus elleni törvényeket bevezetik, akkor ez szükségszerűen együtt járhat az állampolgári jogok csorbitásának lehetőségével, amit a társadalmi/politikai nyomás alatt álló bíróságok nem mindig képesek ellensúlyozni. Ezt a potenciális veszélyt, és az erre adott igazságügyi válaszokat kívánta feltárni Boaz Oyoo, ami az opponensek értékelése szerint egy rendkívül magas színvonalú tudományos munkát eredményezett. A doktori disszertáció nyilvános védésére 2022. szeptember 5-én, a Szegedi Akadémiai Bizottság székházában került sor.

*Dr. Harkai István
adjunktus*

Hajdu Gábor „A beruházó és az állam közötti vitarendezési (ISDS) eljárás és annak aktuális kritikái” címmel védte meg doktori értekezését.

Az elmúlt évtizedekben komoly népszerűsége tett szert a nemzetközi befektetések terén az úgynevezett Befektető-Állam Vitarendezés (Investor-State Dispute Settlement – ISDS) intézménye, ugyanis a 20. század folyamán, különösen a II. világháborút követően, lényegesen megnőtt a külföldi befektetések jelentősége, és az ezekkel járó viták száma. Ennek főképpen az volt az oka, hogy a külföldi befektetők, különösen a fejlődő országokban, gyakran bizalmatlanok voltak a helyi bíróságokkal szemben, ezért megpróbálták a felmerülő viták megoldásának tekintetében egy független vitarendezési mechanizmust beiktatni. Ez volt az ISDS eljárás, mely valójában csak annyit jelent, hogy a fogadó állam hajlandó egy független nemzetközi választottbírósági fórum elé vinni a külföldi beruházóval a beruházás kapcsán felmerülő vitáját. Ennek jogalapját pedig a fogadó állam által kötött kétoldalú befektetés-védelmi egyezményben (Bilateral Investment Treaty – BIT), vagy valamilyen beruházásvédelemmel foglalkozó multilaterális egyezmény, vagy esetleg a külföldi befektetővel kötött egyéni beruházásvédelmi szerződés adja, melyben a fogadó állam hozzájárul a viták nemzetközi választottbíróság általi rendezéséhez.

Népszerűsége ellenére jelentős kritikák érték az ISDS eljárást az elmúlt két évtizedben, mind nyugati, mind fejlődő országbeli szakértők és aktivisták részéről. Ezek a kritikák, többek között, az eljárás aszimmetrikus jellegére, az állítólagosan a befektetőknek kedvező elfogult választottbírókra, az egységes gyakorlat

Hajdu Gábor

és értelmezés, valamint a transzparenncia és a helyi közösségek részvételének hiányára helyezték a hangsúlyt. A kritikusok véleménye szerint ezek az ISDS eljáráson belüli 'rendellenességek' káros hatással vannak a fogadó államra, befagyasztják a közérdekben történő szabályozás bizonyos elemeit, vagy legalábbis megnehezítik a befektetői érdekekkel ellentétes jogszabályok, döntések meghozatalát vagy végrehajtását. Ez utóbbi az úgynevezett szabályozási befagyasztás (*regulatory chill*) jelensége, amely szintén egyfajta kritikaként jelenik meg az ISDS eljárás kapcsán.

Doktori értekezésem témáját így az ISDS eljárás és a vele kapcsolatban felmerült kritikák, ezen belül is kiemelve a szabályozási befagyasztást, képezték. Munkám két fontos kérdést vizsgált (kutatási kérdések):

(1) mennyire megalapozottak az ISDS eljárással szemben megfogalmazott kritikák (különös tekintettel a szabályozási befagyasztására)

(A) elméleti szempontból,

(B) gyakorlati szempontból,

(2) milyen alternatívák állnak rendelkezésre az ISDS eljárás mellett, és ezek képes-e orvosolni annak hiányosságait?

A kérdések megválaszolásához módszerintézetan az értekezésben a kvalitatív kutatásra helyeztem a hangsúlyt, egyedül a statisztikai kérdésekkel foglalkozó fejezet esetében alkalmaztam kvantitatív kutatási módszert. Szerkezeti szempontból először jogtörténeti elemzést végeztem, ezt követően jogelméleti szempontból vizsgáltam az ISDS eljárás jellemzőit. Ezt követően az eljárást érintő kritikákat gyűjtöttem össze és elemeztem, elkülönítve a szabályozási befagyasztás jelenségét, aminek egy saját részt szenteltem. Az elméleti kutatások után a gyakorlatot vizsgáltam: egyrészt kiemeltem több az értekezés szempontjából relevánsnak tekinthető ISDS jogeseteket, ezeket kritikai kontextusba helyeztem, majd pedig statisztikai vizsgálatnak vettem alá az ISDS eljárásokat. Végezetül kitértem az ISDS eljárás lehetséges alternatíváira.

A fenti kutatás segítségével meg tudtam válaszolni a felmerült kérdéseket. A kritikák tekintetében többet is megalapozottnak találtam, míg a szabályozási befagyasztás kapcsán árnyaltabb kép bontakozott ki: elméleti szinten létezik megalapozott kritika, viszont a gyakorlati érvényre jutása megkérdőjelezhető, leginkább talán a fejlődő országok esetében lehet nyomokat találni rá. A második kérdésem tekintetében alapvetően az úgynevezett Befektetési Bírósági Rendszer kapcsán tudtam azt megállapítani, hogy bizonyos mértékben orvosolja a klasszikus ISDS eljárás hiányosságait. Összességében az ISDS eljárás, a kritikái ellenére is, látszólag fenn fogja tartani jelentőségét az elkövetkező években is a kutatásom alapján. Ugyanakkor, bizonyos mértékben kisebb változásokat is tapasztalhatunk a téren, illetve fokozatosan megjelennek az új alternatívák is, főleg az Európai Unió vonatkozásában.

*Dr. Hajdu Gábor
adjunktus*

Márki Dávid „Az igazságszolgáltatás nyilvánosságának alkotmányjogi vizsgálata, különös tekintettel a büntetőeljárás nyilvánossága és a sajtó kapcsolatából adódó alapjogi kollíziókra” címmel védte meg doktori értekezését.

Globalizált világunkban a technológia rohamos fejlődése, és e fejlődés vívmányai, valamint a megváltozott médiakörnyezet az igazságszolgáltatás nyilvánosságának eddig ismert formáit alapjaiban alakította és alakítja át, újfajta kihívások elé állítva a jogalkotókat és a jogalkalmazókat egyaránt. Felgyorsult életünkben a jogalkotási folyamatok nem bírnak kellőképpen lépést tartani

Márki Dávid

a technológiai változások által életre hívott új körülményekkel, amely végső soron a jogbiztonság követelményét sorolhatja veszélybe.

Az információs társadalom tagjai már nem elégednek meg egyszerűen az információk szabad áramlásával, a tárgyaláson történő jelenléttel, hanem nagyobb rálátást szorgalmaznak az igazságszolgáltatás működésére, a bíróságok által hozott ítéletek megismerhetőségére, az állam aktív információsztolgáltatási kötelezettségét követelve. Felértékelődik a sajtó tájékoztatásban betöltött szerepe, és komoly hangsúly helyeződik a bírósági eljárásokra, az igazságszolgáltatás sajtóban történő megjelenésére, valamint a megjelenés minőségére és mennyiségére.

Egyre gyakrabban fordul elő, hogy egyes kiemelt igazságszolgáltatási ügyeket használnak fel politikai célokra, folyamatos támadásnak kitéve ezzel a bíróságokat. A társadalom széles köre a bíróságok által hozott ítéletekről és azok indokairól kizárólag a médiában megjelenő, sok esetben felszínes tudósításokból értesül, mély sebet ejtve a társadalom igazságszolgáltatásba vetett hitén.

Doktori értekezésem alapvetően három fő egységre osztható. Az első szerkezeti fő egység fókuszpontjában a tágabb és szűkebb értelemben vett igazságszolgáltatás nyilvánosságának, illetve átláthatóságának feltérképezése és bemutatása áll. A nyilvánosság igazságszolgáltatásban betöltött szerepéhez elsődlegesen a nyilvánosságot, mint intézményesült társadalmi szférát, jogi-politikai jelenséget vizsgáltam meg a hazai és külföldi tudományos elméletek nyomán.

Az értekezés struktúrájának kialakításakor a tágabb nyilvánossági körtől ha-

ladtam az egyre szűkebb nyilvánossági szintig, megvizsgálva, hogy milyen szabályok teszik lehetővé, hogy a társadalom tagjai kellő mennyiségű és megfelelő minőségű információhoz jussanak az igazságszolgáltatás működéséről. A nyilvános, átlátható működés elemzéséhez olyan előkérdéseket is vizsgálatom tárgyává tettem, mint a bírói függetlenség és számonkérhetőség kérdése, *amelyek mint versengő érdekek jelennek meg a nyilvánosság körében.*

Az értekezésben körvonalazom, hogy meddig terjedhet a nyilvánosság, és milyen funkciót tölt be – vagy optimális körülmények között milyen funkciót kellene betöltenie – az igazságszolgáltatás területén. Ehhez meghatároztam a nyilvánosság egyes rétegeit, szintjeit, az intézményi-szervezeti nyilvánosságtól az eljárási nyilvánosságig. Ennek keretében vizsgáltam az igazságszolgáltatás intézményi szervezeti nyilvánosságát, amelynek legfontosabb aspektusait a szervezetrendszer gazdasági nyilvánosságában, a fegyelmi eljárások nyilvánosságában, valamint a bírósági igazgatás nyilvánosságában jelöltem meg. Kifejezetten olyan területeket vizsgáltam, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a nyilvánosság-média-politika triászához.

Az értekezés második fő egységét a büntetőeljárások nyilvánosság-szabályai, az igazságszolgáltatás és a média kapcsolata jelenti. Megvizsgáltam, hogy milyen terjedelemben érvényesülhet a nyilvánosság követelménye az egyes büntetőeljárási szakaszok alatt, valamint, hogy milyen alapvető jogok és érdekek merülhetnek fel a nyilvánosság korlátozása során. Kiemelt jelentőséget tulajdonítottam az igazságszolgáltatás területén egyre növekvő politikai és média-befolyásra, aminek alátámasztásához olyan büntetőeljárásokat és ezen el-

járásokról készült médiamegjelenéseket elemeztem, amelyeknél egyértelműen kimutatható, hogy az igazságszolgáltatás egyik legnagyobb modernkori kihívása a politika és média beszivárgása az igazságszolgáltatási folyamatokba.

Az értekezés harmadik pillérét a büntetőeljárások, a média és a politika viszonyrendszere, valamint a nyilvánosság és a sajtó kapcsolatából, a bírósági tudósításokból eredő képmás- és hangfelvételhez fűződő jog megsértésének gyakorlata, és az e körben felmerülő alapjogi anomáliák jelentik. Kutatásom során egyes kiemelt jelentőségű büntetőeljárásokat és a büntetőeljárásokat körülvevő médiakörnyezetet elemeztem. A személyiségi jogokkal kapcsolatban

pedig az elmúlt tíz évből kifejezetten olyan képmásvédelemmel kapcsolatos peres eljárásokat vizsgáltam, amelynek kiindulópontja egy büntetőeljárás, és a nem megfelelő sajtómagatartás eredményezett személyiségi jogi jogsértést. A kutatás során különös figyelmet szenteltem annak, hogy milyen körülmények befolyásolták a bírói gyakorlatot, milyen szempontok alapján jutottak esetleg eltérő álláspontra az egyes bírói fórumok, és mik azok a közös pontok, amelyek zsinórmértékként szolgálhatnak a büntetőeljárások során megvalósított képmáshoz való jog megsértése kapcsán.

*Dr. Márki Dávid
tanársegéd*

Marsovszki Ádám „Szolgáltató közigazgatás: tájékoztatáshoz való jog a magyar szociális ellátórendszerben” címmel védte meg doktori értekezését.

Alap- és mesterképzéses tanulmányaimat a Szegei Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar munkáügyi- és társadalombiztosítási igazgatási szakán végeztem el. Ezt követően a Munkajogi- és Szociális Jogi Tanszék doktorandusz hallgatójaként vizsgáltam a tájékoztatáshoz való jog és a szociális biztonsághoz való jog összefüggéseit.

Az állam a szociális ellátórendszer segítségével biztosítja az életvitelhez szükséges erőforrásokat azok számára, akik önálló létfenntartása nem garantált valamely megélhetési zavarhelyzet okán. Az ellátások, támogatások igénylésére – főszabály szerint – közigazgatási hatósági eljárás keretein belül van lehetőség. Felmerül azonban a kérdés, hogy a közigazgatási ügyekben – általában – jogi képviselő nélkül eljáró, jog-

Marsovszki Ádám

ban nem járatos, esetleg alacsony iskolai végzettséggel és digitális kompetenciákkal nem rendelkező, hátrányos helyzetű ügyfelektől elvárható-e jogainak és kötelezettségeinek átfogó ismerete egy olyan összetett és gyakran változó rendszerben, mint a szociális ellátórendszer?

A hazai közigazgatás 21. századi trendfordulásával, a szolgáltatásközpontú és

ügyfélbarát szemlélet előtérbe kerülésével, az állam már nem fogalmazhat meg ilyen elvárást az egyénekkel szemben. Mivel az ellátások rendszere olyannyira összetett és speciális szaktudást igényel, az ügyfelek – az információhiányukból eredően – minden kapcsolatfelvétel során jelentős hátrányban vannak az ügyintézővel és a hatósággal szemben. A tájékoztatás – egyebek mellett – azt a célt szolgálja, hogy csökkentse az ügyfél kiszolgáltatottságát és olyan szintű betekintést biztosítson a szociális ellátások rendszerébe, amivel megismerhetővé, illetve elérhetővé válik számukra minden releváns támogatás. Ezért a dolgozat kiemeli a tájékoztatáshoz való jog meghatározó szerepét a szociális biztonsághoz való jog érvényesülésében, az ügyféli jogok és kötelezettségek megismerésében, a jogok gyakorlásának előmozdításában, valamint az elektronikus közszolgáltatások használatának támogatásában.

A doktori értekezés két hipotézis köré épülve vizsgálja az ügyfelek tájékoztatáshoz való jogát. Az első hipotézis alapján a tájékoztatáshoz való jog előfeltételét képezi a szociális biztonsághoz való jog biztosításának, illetve a második hipotézis alapján a technológia fejlődésével már minden feltétel adott, ami a tájékoztatáshoz való jog kiteljesítéséhez szükséges.

A tájékoztatáshoz való jog kimerítő jellegű vizsgálata érdekében a dolgozat ötvözi az analitikus, a deskriptív és az empirikus kutatási módszereket. Az analitikus és deskriptív megoldások a releváns hazai jogszabályi környezet és a nemzetközi jogi dokumentumok, a hazai és nemzetközi szakirodalom, a közigazgatás-fejlesztési, stratégiai és egyéb szakpolitikai dokumentumok, valamint a tájékoztatáshoz való joggal kapcsolatos hazai bírói gyakorlat vizs-

gálátát tűzi ki célul. Az elméleti kutatási eredményekhez szorosan kapcsolódva kerülnek bemutatásra az empirikus kutatási eredmények, elsősorban a gyakorló szakemberekkel folytatott konzultációsorozatra, a hatósági tájékoztatási 'jógyakorlatok' felmérésére, a megközelítőleg 15.000 ügyfélmegkeresés kezelése során szerzett saját szakmai tapasztalatokra, valamint a hatósági *WEB*-oldalak és ügyintézési felületek részletes vizsgálatának eredményeire támaszkodva.

A dolgozat hat fejezetben vizsgálja a tájékoztatáshoz való jog hazai megvalósulását. A bevezetés meghatározza a doktori dolgozat két hipotézisét, áttekinti a tájékoztatáshoz való jog és a szolgáltató közigazgatás történeti fejlődését, értekezik a szolgáltató és elektronikus közigazgatásról, illetve rámutat a tájékoztatáshoz való jog vizsgálatának aktualitására a szociális biztonsághoz való jog tükrében. A második fő rész a tájékoztatáshoz való jog elhatárolási pontjait határozza meg, kijelölve a kutatás jogi, dogmatikai és szakmai irányvonalait. A harmadik fejezetben meghatározásra kerülnek a személyes, a telefonos, a postai úton történő és az elektronikus tájékoztatás jellemzői, illetve kiemelésre kerülnek a tájékoztatás során alkalmazható mesterséges intelligencián alapuló és automatizációs megoldások. A dolgozat negyedik fő része a tájékoztatás minőségével, az alkalmazható minőségbiztosítási megoldásokkal és a felmerülő felelősségi kérdésekkel foglalkozik részletesen. A tájékoztatáshoz való jog átfogó elemzését követően – az ötödik fő részben – kerül vizsgálatra a tájékoztatáshoz való jog gyakorlati érvényesülése a gyermekvállalás, az álláskeresés, a betegség és üzemi baleset, az időskor, valamint a fogyatékkal élők élethelyzeteinek tükrében.

A kutatás lezárásaképpen kerülnek meghatározásra a dolgozat *de lege ferenda* javaslatai, amelyek alapján az ügyfelek számára biztosítani kell a konszolidált, élethelyzet alapú tájékoztatást, lépéseket kell tenni az elektronikus tájékoztatás előmozdítása és a mesterséges intelligencián alapuló megoldások alkalmazása érdekében, növelni kell a tájékoztatáshoz való hozzáférés esélyét, illetve rendezni szükséges a tájékoztatáshoz való jog minőségi, minőségbiztosítási és

felelősségi kérdéseit és a tájékoztatáshoz való jog jogszabályi hátterét.

A doktori értekezés az alábbi link segítségével érhető el:

https://doktori.bibl.u-szeged.hu/id/eprint/11347/1/Szolgáltató%20közigazgatás%20tájékoztatáshoz%20való%20jog%20a%20magyar%20szociális%20ellátórendszerben_Marsovszki%20Ádám.pdf

Dr. Marsovszki Ádám
tanácsadó

DX Digital Transformation Solutions Zrt

Örkényi László „A bírói munkateher komplex mérésének új lehetőségei eljárási, illetve anyagi jogi jogintézmények és tények figyelembevételével” címmel védte meg doktori értekezését.

Az SZTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájának egyéni képzéses hallgatójaként védtem meg a fenti címmel disszertációm 2022. március 30-án. Témavezetőm *Dr. habil. Kovács Péter*, az ÁJTK Statisztikai és Demográfiai Tanszékét vezető egyetemi docens volt. Kutatásaim fókuszában a bíróságok működésének időszerűsége, annak a bírói munkateherrel való összefüggése, valamint ez utóbbi objektív mérését és egyenletes elosztását biztosító új módszer kidolgozása állt.

A témafelvetés és választás indokai

Az igazságszolgáltatás alkotmányos és társadalmi jelentőségére tekintettel jogrendszerből, államformától függetlenül kiemelten fontos annak kiegyensúlyozott működése. Az elsődleges elvárás a döntések jogszerűsége, igazságossága, de lényeges azok időszerűsége is. A rossz időszerűség ugyanis a jog mint társadalmi alrendszer egészének értelmét

Örkényi László

kérdőjelezi meg, mert sérti a joghoz jutás Alaptörvényben biztosított jogát. Ez utóbbi akkor teljesül, ha elfogadható időn belül születnek meg a bírósági ítéletek. Fontos követelmény továbbá, hogy ne csak átlagosan, hanem az ország minden részén hozzáférhetőleg azonos idő alatt fejeződjenek be a bírósági eljárások. Ellenkező esetben az Alaptörvényben garantált állampolgári jogegyenlőség csorbul.

Az ezredfordulón és a 2000-es években sok kritika érte az igazságszolgáltatást annak – főként a fővárost és Pest megyét érintő, de e két régió mérete miatt

a rendszer egészét meghatározó – időszerteütlensége miatt. A bíróságok szervezetiéről és igazgatásáról szóló 2012. évi CLXI. törvény indokolása szerint ennek oka a bírói munkateher eltúlzott mértéke, illetőleg szervezeti egységek közötti egyenlőtlen eloszlása volt. Ezért a törvény az OBH elnökének feladatává tette a bírói munkateher mérésére szolgáló módszerek meghatározását és alkalmazását. A bírói munkateher mérése tehát eszköz az időszerteütlenség mint probléma megoldására. A kérdés látszólag bírósági belügy, valójában azonban alkotmányos szükségszerűség és törvényi kötelezettség, azaz állársadalmi szempontból is fontos közügy. Egyúttal egy rendkívül izgalmas – a társadalom- és a természettudományok határterületét érintő – kutatási téma.

A kérdések

A bírósági igazgatás a bírói munkaterhet hagyományosan az ügyforgalom volumenével azonosítja. Ebből implicite az következik, hogy minden ügyet azonosnak tekint, tehát nem tesz különbséget az ügyek között azok összetettsége, jogi megítélésének nehézsége, vagyis komplexitása szerint, azaz 'darab-darab' szemléletű. Tapasztalatok szerint azonban ez a premissza téves: a bírósági ügyek között jelentős különbségek vannak.

De kérdéses volt, hogy a komplexitást miként lehet mérni, és milyen összefüggésben van a bírói munkateherrel, és így az időszerteütlenséggel. A válasz érdekében azt vizsgáltam, hogy az ügyek befejezéséhez szükséges bírói munkaidő mennyisége tekintetben van-e különbség az egyes ügyek között. Ha van ilyen különbség, akkor egyenletes-e a különböző munkaidő-igényű ügyek területi eloszlása? Végül azt elemeztem, hogy mitől függ a szükséges munkaidő mennyisége, és

a releváns tényezők között van-e olyan, amely az ügy kezdőirata alapján is meghatározható? Ha vannak ilyen tényezők, akkor azok alapján meg lehet-e esetleg már az ügy érkezésekor jósolni a várhatóan szükséges munkaidőigényt, azaz felépíthető-e az ügyek kezdőirata alapján egy megbízható predikációs modell? Ezáltal kidolgozható-e egy, a jelenleg alkalmazott ügyforgalmon alapuló, 'darab-darab' szemléletűnél pontosabb, az ügyeket komplexitásuk alapján súlyozni is képes bírói munkateher mérési módszer?

A kutatási módszer

A kérdéseket megválaszolando egy retrospektív empirikus vizsgálatot végeztem befejezett elsőfokú járásbírói büntetőperek iratain és a gyűjtött adatokat statisztikai módszerekkel elemeztem. Első lépésben – a munkaidő-igény későbbi mérését megalapozó adatgyűjtés keretében meghatározása érdekében – strukturalizált kérdőíves vizsgálatokat végeztem és mélyinterjúkat készítettem az ítélkező bírók és az ügyelosztást végző igazgatási vezetők körében. A válaszok alapján kérdőíveket szerkesztettem, amelyeket befejezett járásbírói büntető perekből képezett reprezentatív mintába került ügyek iratainak vizsgálata során észlelt jellemzők rögzítésére használtam. Az így nyert – az ügyek befejezéséig elvégzett bírói tevékenységekre vonatkozó – adatokból (tárgyalások száma, időtartama, meghozott határozatok oldalszáma, iratok fizikai terjedelme, stb.) egy előzetesen kidolgozott módszer segítségével kiszámítottam az egyes ügyekre fordított bírói munkaidő mennyiségét. A kapott munkaidő adatokról leíró statisztikákat készítettem, normalitás- és hipotézisvizsgálatokat végeztem. Ezt követően a munkaidő-igény szempontjából relevánsnak vélt – és ezért az említett iratvizsgálat során szintén rögzített – kezdőirati vál-

tozók (pl. vádirat és a nyomozati iratok terjedelme, vádlottak, cselekmények száma, minősítése, bizonyítási indítványok mennyisége, jellege, stb.) valamint a mért munkaidőigény közötti összefüggéseket elemeztem kapcsolatvizsgálati módszerekkel és regressziós vizsgálatokkal. Végül egy többszörös lineáris regressziós modell felépítését kíséreltem meg a releváns kezdőirati változók mint prediktorok segítségével a munkaidő-igény mint célváltozó előrejelzése érdekében.

Eredmények és következtetések

Arra jutottam, hogy a bírósági ügyek komplexitása leginkább a befejezésükhöz szükséges munkaidő mennyiségén keresztül ragadható meg. A bírák munkaterhe – és ezzel az ítélezés időszere – tehát az ügyek száma mellett a befejezésükre fordított bírói munkaidő mennyiségétől függ. A megfogalmazott új definíció szerint a bírói munkateher a bírósági ügyek eljárási szabályok szerinti, gyors, szakszzerű befejezéséhez szükséges összes bírói munkavégzés időigénye. Sikertelenül meghatároztam a járásbírói büntetőper befejezéséhez szükséges átlagos munkaidőt. Kimutattam, hogy az nagy szórást mutat, és a különböző munkaidő igényű ügyek területi eloszlása nem egyenletes. Ezzel bizonyítottam, hogy a bírói munkateher mérése során – annak az egyes bírák és egyes bíróságok közötti igazságos elosztása érdekében – elengedhetetlen az ügyek komplexitásának figyelembevétele.

Igazoltam továbbá, hogy a vizsgált ügyek befejezéséhez szükséges bírói munkaidő mennyisége mint függő változó összefüggésben van az ügyek kezdőiratának bizonyos anyagi és eljárási attribútumaival mint független változókkal. Mindössze hét a – a bírósági lajstromban részben már ma is rendelkezésre álló, illetőleg vádirat és

nyomozati irat alapján a jövőben automatikusan vagy egyszerűen rögzíthető – kezdőirati jellemzőből (vádirat és a nyomozati iratok fizikai terjedelme, a vádlottak, az eljárásban kihallgatni indítványozott tanúk, valamint a vád tárgyává tett cselekmények száma és jellege) kiindulva felépíthető egy – többszörös lineáris regresszió segítségével képezett algoritmuson alapuló – predikciós modell, amellyel már az adott ügy érkezésekor ésszerű biztonsággal előre megbecsülhető a befejezéséhez szükséges bírói munkaidő mennyisége.

Az így kalkulált *munkaidő-érték* kifejezi az ügy komplexitását, abszolút értelemben, ügyszaktól függetlenül is *összehasonlíthatóvá* teszi az ügyeket, egyúttal az adott *ügy* objektív mérésen alapuló, transzparens, végtelen variabilitású súlyszámaként is szolgálhat. Általa mérhetővé válik a tényleges bírói munkateher, ezért a bírói munkateher mérés rendszerében átveheti a jelenleg kizárólagosan figyelembe vett ügyforgalmi adatok helyét, sokkal pontosabbá téve azt. Így tehát kialakítható egy olyan, megfelelő adaptációt követően – jogterületről, ítélezési szintről, jogrendszertől és igazságszolgáltatási rendszertől függetlenül – bárhol alkalmazható bírói munkateher mérési rendszer, amely – a jelenleg alkalmazott 'darab-darab' alapú módszerrel szemben – az egyes ügyek komplexitásában mutatkozó különbségeket is képes figyelembe venni. Segítségével könnyen kalkulálható az egyes szervezeti egységekben szükséges bírói létszám, ezért racionalizálhatja a bírósági humánerőforrás gazdálkodást. Általa kiegyenlíthetők a szervezeti egységek közötti munkateher különbségek, és mindenütt egyformán biztosítható az időszere.

Dr. Örkényi László
bíró

Pászka Imre Ágoston „A modernkori tengeri kalózkodás jelensége és az ellene való fellépés módozatai” címmel védte meg doktori értekezését.

A tengeri kalózkodás évezredek óta visszatérő bűncselekmény, hiszen azóta jelen van az emberiség mindennapjaiban, mióta vízre szálltunk. A kalózkodás valódi aranykora az amerikai kontinens felfedezését követő néhány évszázadra tehető, azonban a köztudatból valójában sosem tűnt el. A tengeri kalózkodás a legősibb nemzetközi bűncselekmény, amely a 21. században új erőre kapva folyamatos kereskedelmi, gazdasági, sőt, bizonyos esetekben humanitárius nehézségeket okoz, valamint emberéleteket is veszélyeztet. Tekintettel arra, hogy a globális kereskedelem 85%-a a tengeren zajlik, így az útvonalak zavartalan használata az egész nemzetközi közösség számára kiemelt kérdés – függetlenül attól, hogy az adott állam rendelkezik-e tengerparttal vagy sem.

A kalózkodás – a nemzetközi szokásjog szerint – az első olyan deliktum volt, amely univerzális joghatóság alá tartozott. Továbbá elkövetőit évszázadokig *hostis humani generis*-nek, azaz az emberiség ellenségeinek tekintették. Ugyan utóbbi szemléletmód mára már nem áll fenn, a kalózkodás és az egyetemes joghatóság kapcsolata továbbra is változatlan, amit a bűncselekményt szabályozó nemzetközi dokumentumok is megerősítettek.

A komoly nemzetközi szerződéses joganyagnak köszönhetően a kalózkodás az egyik legszélesebb nemzetközi jogi háttérrel rendelkező bűncselekmény, amit az univerzális joghatóság alá tartozása ráadásul egy szintre emel a legsúlyosabb nemzetközi jogsértésekkel – mindez annak ellenére, hogy valójá-

Pászka Imre Ágoston

ban egy általános jegyekkel bíró bűntettéről van szó.

A jelenlegi nemzetközi jogi alapokat az – elméletben a szokásjogot átültető – ENSZ Tengerjogi Egyezménye biztosítja, ami a 20. század első felében kialakult koncepciót átvéve szabályozza a bűncselekményt. Ugyan a koncepció és a felépítés követte a szokásjogi kodifikáció lépéseit, de a rendelkezéseket tartalommal megtöltő kommentárokat több esetben figyelmen kívül hagyták. Az UNCLOS fogalma, részben ennek köszönhetően is, sokszor hiányosnak hat, míg más problémákra az elmúlt, közel fél évszázad esetei világítottak rá, így ezek a kalózkodás megfelelő üldözésének gátját képezik.

A Nemzetközi Tengerészeti Szervezet keretében fogadták el 'A tengerhajózás biztonsága elleni jogellenes cselekmények visszaszorításáról' szóló egyezményt (SUA), amelynek elsődleges célja a Tengerjogi Egyezmény hiányosságainak orvoslása. A SUA a magatartások szélesebb körét igyekszik lefedni, amely ugyanakkor valódi rendeltetését akkor tudja betölteni, ha az UNCLOS-szal

együtt alkalmazzák. E két nemzetközi szerződés fogalmi rendszere és elkövetési magatartásai egészülnek ki a hajók elleni fegyveres rablás koncepciójával. A meghatározást az IMO Közgyűlésének keretében fogadták el, annak érdekében, hogy további tipikus eseteket fedjenek le.

A dolgozat lényeges részét képezi a tengeri kalózkodás által leginkább veszélyeztetett térségek sajátosságainak, valamint a bűncselekmény visszaszorítása érdekében tett intézkedéseknek a bemutatása. Ennek során négy térség került fókuszba: Szomália és az Ádeni-öböl, Nigéria és a Guineai-öböl, Délkelet-Ázsia, illetve Közép- és Dél-Amerika, valamint a Karibi térség. Habár a kalózkodás problémája összeköti ezeket a térségeket, mégis különbségek fedezhetők fel – többek között – a bűncselekmény kialakulásának okai és az elkövetési módok terén.

A legfőbb vizsgálandó kérdést a felelősségre vonás módozatainak – azaz a nemzeti és a nemzetközi szervek eljárá-

sa lehetőségének – vizsgálata jelentette, hiszen nagyrészt a megfelelő jogi felelősségre vonás hiányának köszönhető a kalózkodás fennmaradása. Mivel a bűncselekmény univerzális joghatóság alá tartozik, ezért az elfogott kalózokat elvileg bármely állam bíróság elé állíthatja, függetlenül a joghatóságot egyébként meghatározó tényezőktől. Ennek ellenére mégis az figyelhető meg, hogy az egyetemes joghatóság alapján történő felelősségre vonás terén mégsem a rendszerint fejlettebb jogrendszerrel rendelkező 'nyugati' államok járnak élen, ami hozzájárul a bűncselekmény körül kialakult büntetlenségi kultúra fönntartásához. A nemzetközi törvényszékek bevonása pedig felmerült ugyan, de komoly opcióként mégsem vették figyelembe ezeket a szerveket, amely vélhetően a jövőben sem fog változni. Mindezek fényében az optimális lehetőségek felvázolása a disszertáció fő célkitűzése.

*Dr. Pászka Imre Ágoston
áfa-tanácsadó*

Tóth Géza „Azonosság-fogalom a büntetőeljáráshoz – az identicus jelentéstartalma a tettazonosság és a ne bis in idem elv értelmezésében” címmel védte meg doktori értekezését.

A szerző értekezésében a tettazonosság elvét vizsgálta, annak legtágabb értelmében. A büntető eljárás alapkövét képező téma aktualitásának és jelentőségének indikátora az uniós bűnügyi együttműködés fejlődésének rohamos gyorsulása, a jogintézményt övező hazai anyagi és eljárásjogi jogszabályi rendelkezések dinamikus változása, valamint a judikatúra diszkrepanás, olykor pedig

Tóth Géza

önellentmondásos döntései. Ezt csak bonyolítja, hogy a *ne bis in idem* elvét – annak alapjogi jelentéstartalma okán – az Alkotmánybíróság is az egész jogrendszert átható terjedelemben értelmezte 2022-es döntésében. Mindezek okán fokozottan jelentkezik a jogtudomány jogértelmezést segítő funkciójának igénye, amelynek érdekében a jogirodalomban ugyan csak rendszeresen jelennek meg tanulmányok a tettazonosság, valamint a *ne bis in idem* elv értelmezésével kapcsolatosan.

A szerző az azonosság fogalmának elemzését négy irányból közelítette meg. Az első részben a klasszikus tettazonosság elvét vizsgálta, amely arra a kérdésre ad választ, hogy a büntetőeljárásban miképpen érvényesül a doktrína a jogerőt megelőző terjedelmében. A második fő részben a tettazonosság fogalmának jogerőn túli tartalmát analizálta, hogy az elv milyen körben blokkolja az új büntetőeljárás megindításának lehetőségét. Tekintettel arra, hogy az értekezés azon a feltevésen alapszik, miszerint a két jogintézmény egymással korrelatív viszonyban áll, így ezen részeket kifejezetten azok összefüggésében elemezte. Az Alaptörvénnyel a princípium alapjogi rangra emelkedett, ezért a harmadik fő részben az alapelv alkotmányos büntetőjogi hatókörét vette górcső alá a szerző. Az uniós bünygyi együttműködés sarokpontját képző *ne bis in idem* elv a SVE 54. cikke alapján közvetlenül alkalmazandó a magyar büntetőeljárásban, amelynek hatásai a hazai jogalkalmazásban és jogalkotásban is azonosíthatók. Ennek érdekében az értekezés negyedik fő részében az alapelv transznacionális érvényesü-

lését vizsgálta a szerző uniós vonatkozásban, valamint a nemzeti bíróságok szemszögéből.

A princípium kapcsán beazonosított, négy irányú megközelítés nem különíthető el vegytisztán, azok egymással kölcsönhatásban vannak, bár mely vetületben való értelmezési paradigmaváltás szükségképpen hatással van a további dimenziók értelmezésére, így rendszerben mutatja be a jogintézményt, amelynek monografikus igényű feldolgozását Magyarországon utoljára 1937-ben, *Mecsér József* végezte el. A munka újdonsága az elemzés módszertanában, az annak során alkalmazott jogértelmezési metódusokban (grammatikai, jogösszehasonlító, teleologikus, uniókonform, nemzetközi joggal konform értelmezések) valamint abban rejlik, hogy a rendszeralkotás igényével klasszifikálja, illetve interpretálja az azonosság-fogalmat, amely így hiánypótló jellegűnek tekinthető. A fentiek fényében *Baumgarten Izidor* 19. század végén tett megállapítása megcáfolódni látszik, a kérdés horderejére mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazás, mind pedig a jogtudomány kezd ráeszmélni.

A értekezés témája az ítélezés sarokkövét képező, a gyakorlatban kikerülhetetlen jogintézményt tárgyal, amely praktikus eligazodási pontot jelenthet a jogalkalmazók, különösen az ítélező bírók számára, de az ügyészség és a védelem által ellátandó büntetőeljárási funkciókkal, feladatokkal összefüggésben is hasznos megállapításokat tartalmaz.

Dr. Tóth Géza
bíróági titkár
Makói Járásbíróság

Dr. Csatlós Erzsébet a Közjogi Intézet állam- és jogtudományi PhD fokozattal rendelkező adjunktusa. Habilitációjára 2022. május 12-én került sor, a pandémia körülményeihez igazodóan, *online* formában a Coospace BBB-felületén. Tantermi előadását a félév utolsó óráján „A tényállás tisztázása és a bizonyítás a hatósági eljárásban”, tudományos előadását „A konzuli védelem európai közigazgatása” címmel tartotta.

Érdeklődési területem alapvetően a nemzetközi jog és az Európai Unió jogához húz, ezért a kutatásaimat a jogi alaptanulmányaim lezárását követően a nemzetközi jog világában kezdtem meg. Valamennyi terület közös eleme a nemzetközi, illetve Európa-jogi elem. A közigazgatási jog irányába 2014-ben fordultam, miután a Közigazgatási Jogi és Pénzügyi Jogi Tanszék (később Közigazgatási Jogi Tanszék, jelenleg: Közjogi Intézet) munkatársa lettem.

Ekkortól a kutatásaim elsősorban a három jogterület metszetére fókuszálnak. Igyekszem a közigazgatási jogot a nemzetközi jog és az uniós jog prizmáján keresztül vizsgálni, és ebből eredően olyan eredményekkel hozzájárulni a jogtudomány és a jogirodalom fejlesztéséhez, valamint a hallgatók oktatásához, amelyek egyedivé teszik a munkásságomat, amely több mint 130 közleményből áll, magyar és zömmel angol nyelven.

A 2011-es PhD-védésemet követő időszakban alapvetően az alábbi témák köré szervezhető a munkásságom összefoglalója. Az állami szuverenitásgya-

Csatlós Erzsébet

korlással összefüggésben elsősorban a tengeri területek azon részén vizsgáltam jogállásbeli kérdéseket – 2012 és 2015 között –, amelyeken a jogi szabályozás kérdése vitatott: az Antarktisz, a tengerfenék, a tenger mélyén nyugvó hajóroncsok esetében foglalkoztam dogmatikai alapvetésekkel. A tengerjogi kérdések a magyar szakirodalom fehér foltjainak tekinthetők, a nemzetközi szakirodalomban is a gazdasági fejlődés és a klímaváltozás olyan perspektívákat nyit meg, amelyek aktuálissá teszik az általam feldolgozott szuverenitás-kérdések (újra)vizsgálatát.

A nemzetközi jogi normák magyar joggyakorlatra vonatkozó hatását vizsgáltam egy OTKA projekt keretén belül 2012 és 2014 között. A *Blutman László* professzor irányította kutatócsoport által bevezettünk egy módszertant, amely a magyar jogirodalomban nem ismert és nem alkalmazott: ez a szövegempiriz-

mus, és a részbeni alapját képező jogi korpuszvizsgálat. Ennek során megpróbáltam arra következtetni, hogy az alkotmánybíróági határozatokban használt nyelvi kifejezések miképpen tükrözik az egyes nemzetközi jogi érvek súlyát a következtetések levonásában. Kiegészítve a következtetéseket, statisztikai adatokkal próbáltam felvázolni azon alkotmánybírók szakmai profilját a nemzetközi jog alkalmazása szempontjából, akik 1990 és 2011 között legalább egy évig betöltötték ezt a funkciót.

2014-től a kutatásaim a közigazgatási jog területére fókuszálnak. Az Európai Unió közigazgatási jogi kérdései, valamint az uniós jog nemzeti közigazgatásra gyakorolt hatása az, amely a kutatási kérdések sorát nyitja, amelyek megválaszolásával azóta is foglalkozom. Ennek keretén belül két nagyobb terjedelmű publikációm született.

Az európai uniós koordináció Magyarországon és a magyar nemzeti érdek az Európai Unióban (Iurisperitus Kiadó, Szeged, 2017) című kézikönyv szakirodalmi hiány pótlása végett felöleli a kormányzati koordináció azon területét, amely az uniós tagság létrejöttét megelőző időszakban, illetve azt követően jellemzi Magyarország központi közigazgatásának működését.

A konzuli védelem európai közigazgatása (Iurisperitus Kiadó, Szeged, 2019) című tudományos monográfia pedig azon többéves kutatómunkának a manifesztációja, amelynek során ötvöztem a nemzetközi jog, az EU jog és a közigazgatási jog három területét. Metszetükre építve felvázoltam az uniós konzuli védelmi politika hatásaként a klasszikus külügyi igazgatási terület európaizációjának menetét, és rendszerbe foglaltam a konzuli védelem közigazgatási szervezeti és eljárási jogi hátterét,

rávilágítva az európai közigazgatás kiépülésének fázisaira és a jogalkotó további feladataira. A konzuli védelem közigazgatási jogi szempontú vizsgálata alapvetően új megközelítés, a témát ugyanis nemzetközi jogi kérdésként kezelik. Az európai közigazgatás formálódó konstrukciója szintén olyan terület, amely kevésbé feldolgozott, és a szakigazgatási ágazatok európaizálódásának eredményeként az európai közigazgatási szervezetben való feldolgozása is újszerű jelenség.

Kutatásaim során igyekszem azt a hipotézist igazolni, hogy az európai közigazgatás több, mint az európai közigazgatási tér; napjainkra egy többszintű közigazgatási struktúra, amelyet a hatóságok együttműködése tart működésben. Ennek alátámasztása végett az Európai Unió mint *sui generis* nemzetközi szervezet és a tagállami közigazgatás kapcsolatát vizsgáltam elsősorban az uniós polgár szolgálatát célzó alapjogi megfontolásokból kiindulva. Európa a polgárokért – alapvető jelmondatról van szó az EU kapcsán, amely csak akkor tölthető meg tartalommal, ha ennek képe az európai közigazgatásban is tükröződik. Az Európai Unió komplex közigazgatási struktúrájában való hatósági együttműködési alapvetések részletes kifejtésére az uniós konzuli védelmi politika kapcsán vállalkoztam. Ez a kutatási anyagtömeg képezi a tudományos portfólióm legterjedelmesebb szféráját.

Kutatásaimat 2016–18 között két ízben az Új Nemzeti Kiválósági Program posztdoktori ösztöndíja támogatta, majd végül az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 – „Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai” (2017–2020) című kutatás keretén belül fejezetem be, és került sor arra, hogy önálló monográfia formában

is megjelenhetett. Ez képezte a habilitációs előadásom alapjait.

A kutatás kezdetekor az EU tagállamai között konzuli tevékenységre vonatkozó hatósági együttműködések vizsgálata kapcsán a célkitűzésem az volt, hogy a harmadik országokban képvisellek nem rendelkező uniós polgárok konzuli védelmét elősegítő koordinációs és együttműködési intézkedésekről szóló, 2015-ös tanácsi irányelv fényében megvizsgáljam a konzul közigazgatási feladatait, új kihívásait, annak nehézségeit.

A hatóságok közötti – jogsegélyen túlmutató – együttműködés, ahogyan a konzuli tevékenység is a közigazgatás tudományának meglehetősen kevésbé feldolgozott területei, a kettejük metszete pedig a nemzetközi jog, a közigazgatási jog és az uniós polgársághoz kapcsolódó jogosítványként már az uniós jog határterületévé válva érdekes és izgalmas színpontot képez a jogtudomány palettáján. A konzuli intézmény közigazgatási jogi szempontú vizsgálata nagyon ritka, elsősorban a nemzetközi jogi oldalról feldolgozott a terület, holott a külügyi igazgatás okán szervesen kapcsolódik a közigazgatáshoz. Ezt az űrt igyekeztem a tanulmányaimmal, illetve a kutatás eredményeit összegző monográfiával pótolni. A kutatás eredményeként feltártam és rendszerbe foglaltam a konzuli védelem európai közigazgatásának történeti, szervezeti jogi és eljárásjogi kereteit, bemutatva ezzel egy példát arra, hogy egy alapvetően nem harmonizált, de uniós politika szintjére emelt jogintézmény (konzuli védelem) közigazgatási kérdéseire miként hat ki az uniós tagság.

A kutatási területem alapvetően, de nem kizárólagosan határozza meg az oktatási aktivitásomat. Valamennyi közigazgatási jogi tantárgy oktatásában

részt veszek 2014. óta, az önálló stúdiumaim java viszont kifejezetten az európai közigazgatás joghoz, valamint a nemzetközi jog közigazgatásra való hatásához köthetők az alapképzéseken magyarul, valamint az Erasmus és a doktori képzésen magyar, illetve angol nyelven.

A témám nagyszerű alapot ad arra, hogy a nemzetközi kapcsolatok ápolására is figyelmet fordítsak: az intézeti valamennyi közigazgatási jogi Erasmus-kapcsolatát én hoztam tető alá, partnereink zöme a külföldi útjaim eredményeként kapcsolódott hozzánk. Rendszeresen részt veszek nemzetközi konferenciákon, illetve oktatok elsősorban lengyel és olasz egyetemeken. Ezek az utak segítségemre vannak a tudományos kutatás előrevitelében, és annak az oktatás nyelvére való lefordításában is, lévén a különböző háttértudással rendelkező, sokszínű hallgatói körhöz igazodás szélesíti a látókörömet.

Örömmel tölt el, hogy saját tantárgyaim mindegyikéhez tudok általam írott jegyzetet, tankönyvet adni a hallgatóim kezébe, és a közigazgatási jogi stúdiumok kapcsán is *Siket Judit* kolléganőmmel társszerzőségben sikerült hasonló eredményt elérni. Ennek szellemében folytatom a munkát, amelyben reményeim szerint egyre több gondozásra szoruló tehetőséget sikerül megszólítani.

Ezúton szeretném megköszönni Karunk habilitációs bizottságának, valamint az eljárásban részt vevő értékelő bizottságnak, továbbá minden kedves kollégának a megtisztelő támogatását abban, hogy a doktoranduszként 2008-ban megkezdett utat immáron habilitált doktorként folytathatom.

*Dr. habil. Csatlós Erzsébet
adjunktus*

Legújabb MTA doktorunk

Nagy Csongor István „A kartell-jog dogmatikai rendszere” címmel védte meg akadémiai doktori értekezését. A nyilvános vitára 2022. március 8-án került sor online formában.

1990-ben fogadta el az Országgyűlés hazánk első modern versenytörvényét, a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról szóló 1990. évi LXXXVI. törvényt, majd 1996-ban a jelenleg hatályos versenytörvényt, a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvényt. Ez a fejlemény nem volt történeti előzmények nélküli, hiszen a tisztességtelen gazdasági tevékenység tilalmáról szóló 1984. évi IV. törvény már a nemzetközi versenyjogi tendenciákba illeszkedő szabályozást tartalmazott, illetve, ezt megelőzően, a gazdasági versenyt szabályozó megállapodásokról szóló 1931. évi XX. törvénycikk már jogi korlátokat állított a versenykorlátozó megállapodásokkal szemben (bár alapvetően nem tiltotta, csupán szabályozta őket).

Sajnos ez alatt a több mint három évtized alatt a magyar kartelljognak nem sikerült konzisztens és világos dogmatikai szerkezetet kialakítania (mentségére legyen mondván, az EU-s kartelljognak kétszer ennyi idő alatt sem sikerült). Bár a regionális összehasonlításban kiemelkedő teljesítményt nyújtó magyar kartelljog egy nagy társadalmi hatásokkal működő rendszer, kiterjedt bírósági gyakorlattal és jelen-

tős magyar szakirodalommal, mindezidáig válasz nélkül hagyta a jogterület alapkérdéseit. Mitől lesz egy megállapodás versenyellenes és mi a különbség az általános kartelltilalom (Tpvt. 11. §-a) szerinti versenyelemzés és a mentesség (Tpvt. 17. §-a) szerinti hatékonyságelemzés között? Mitől lesz egy megállapodás versenyellenes célú és milyen lényegi különbség van a versenyellenes célú és a versenyellenes hatású megállapodások között? A koherens dogmatikai rendszer hiánya sajnos szükségszerűen számos működési anomáliát és diszfunkciót eredményezett.

A disszertáció a magyar kartelljog szerkezeti és dogmatikai problémáit elemzi, kitérve a joggyakorlatra és a jogirodalomra, valamint megfogalmaz egy koherens dogmatikai keretrendszerre vonatkozó javaslatot. Bár a vizsgálat tárgyát a magyar versenyjog képezi, az elemzés során óhatatlanul és nagy terjedelemben ki kell térni az EU-s versenyjogra, tekintettel arra, hogy a magyar versenyjog anyagi jogi szabályai tekintetében a Kúria által lefektetett elv, hogy azokat, főszabály szerint, az EU-s versenyjoggal konform módon kell értelmezni. Ezért azon kérdések tekintetében, amelyek vonatkozásában nincs magyar gyakorlat vagy az részleges, abból a vélelemből indokolt kiindulni, hogy az EU-s versenyjog megközelítése érvényesül.

Első lépésben a disszertáció tisztázza a használt terminológiát (kartelljog, kartellszabály, általános kartelltilalom,

mentesség). A magyar versenyjogban a kartell és ezáltal a kartelljog kifejezés tartalma nem egységes, jelentheti, szűkebb értelemben, mind az ún. durva (kőkemény, *hardcore*) versenyjogi jogsértést megvalósító megállapodásokat, mind pedig, tágabb értelemben, a versenykorlátozó megállapodások jogát. A disszertáció a kartelljog kifejezést ebben a tágabb értelemben használja.

Második lépésben a disszertáció azonosítja a versenyjog védett jogtárgyát, a versenyjogi szabályozás célját, úgy, mint a piaci verseny mint folyamat megóvása és a társadalmi többlet maximálása.

Harmadik lépésben a disszertáció tisztázza az EU-s és a magyar versenyjog viszonyát, amelyet, egyrészt, a párhuzamos érvényesülés, másrészt, a magyar jog EU-s versenyjog általi meghatározó befolyásolása jellemez. A magyar versenyjog fejlődését, mind jogalkotási, mind jogértelmezési szempontból, az EU-s versenyjoggal való harmonizálás, az EU-s versenyjog megoldásainak recipiálása jellemzi. Ez az alapvetően helyes folyamat azonban számos buktatót rejt magában, amelye-

ket a magyar versenyjognak nem sikerült elkerülnie. Ezek közül kiemelendő az ún. abszolút területi kizárólagosság versenyjogi megítélése, amelyet az EU-s versenyjogban a piaci integráció normatív célja determinál, míg ez a cél a magyar versenyjogban nem érvényes, így az ezáltal befolyásolt versenyjogi megoldás recipiálása is indokolatlan.

Negyedik lépésben foglalkozik a disszertáció a kartellszabály szerkezetével. A kartellszabály egy általános tilalomból [általános kartelltilalom: EUMSZ 101. cikkének (1) bekezdése, Tpv. 11. §-a] és egy kivételtől [mentesség/mentesülés: EUMSZ 101. cikkének (3) bekezdése, Tpv. 17. §-a] áll. A kartellszabály két eleme által előírt vizsgálat szempontrendszere együttesen teszi ki a kartelljogi vizsgálat átfogó szempontrendszerének egészét. A kérdés azonban az, hogy az elemzés két lépcsője között miként oszlik meg a munkamegosztás: a versenyjogi cél mely elemeit kell vizsgálni az általános kartelltilalom, és melyeket mentesülés esetén. Ennek az elhatárolásnak nemcsak fogalmi, de egyúttal nagyon komoly gya-

Freund Tamás, az MTA és Benkő Elek, az MTA Doktori Tanácsának elnöke között

korlati jelentősége is van: az általános kartelltilalom tekintetében a versenyhatóság, illetve a felperes, a mentesülés tekintetében az eljárás alá vont vállalkozás, illetve az alperes viseli a bizonyítási terhet. Ebben a vonatkozásban a disszertáció bemutatja, hogy az EU-s versenyjog hat évtized, illetve a magyar versenyjog három évtized alatt sem tudta konzisztens módon elhatárolni egymástól az általános kartelltilalom és a mentesülés vonatkozásában vizsgálendő szempontokat és érvényesítendő szabályozási célokat.

A disszertációban megfogalmazott javaslat szerint, az általános kartelltilalom a versenyt mint folyamatot, míg a mentesülés a társadalmi többletet védi. Az általános kartelltilalom körében azt kell vizsgálni, hogy a megállapodás megakadályozza, korlátozza vagy torzítja a versenyt mint piaci folyamatot, a vállalkozásokra nehezedő versenynyomást? A mentesülés körében a kérdés az, hogy vajon a megállapodás növeli-e a társadalmi többletet? Előfordulhat ugyanis, hogy az együttműködés társadalmi értelemben hatékonyabb, mint a versengés, és az ilyen típusú kooperációt a versenyjog lehetővé teszi, azonban a kooperáció többletnövelő hatásának bizonyítási terhét az arra hivatkozó vállalkozásokra telepíti.

Ötödik lépésben a disszertáció megvizsgálja a versenyellenes cél fogalmát, a versenyellenes cél és hatás (a cél-típusú és hatás-típusú megállapodások) közötti különbséget, valamint a versenyellenes célú megállapodások kategóriájának szabályozási funkcióját. Ebben a körben bemutatja a versenyellenes cél hagyományos fogalmát, a versenyellenes cél intézményének magyar versenyjogi gyakorlatát, az EU-s versenyjogi fogalom cseppfolyósodását, a

versenyellenes célú megállapodások listájának bővülését, valamint a versenyellenes céllal kapcsolatos joggyakorlat következményeit.

A disszertációban megfogalmazott álláspont szerint a versenyellenes cél elmúlt időszakban tapasztalt cseppfolyósodása súlyosan károsítja a kartelljog dogmatikai szerkezetének konzisztenciáját. A versenyellenes cél intézménye egy kategória-építő elv, amelynek nem az a funkciója, hogy konkrét megállapodások megítélésének alapjául szolgáljon, hanem az, hogy cél-típusú megállapodás-kategóriákat határozzon meg. Ennek megfelelően, a versenyellenes célú megállapodások listája kizárólag nevesített kategóriákból állhat. Ezen kategóriák meghatározása során alapvető szempont, hogy azok konkrét megállapodásokra piaci vizsgálat (részletes vagy sommás hatáselemzés) nélkül alkalmazhatók kell legyenek, tehát olyan módon, hogy a vizsgálódás „a szerződés négy sarka között maradjon.” A kartelljogi elemzésben helye van a csúszóskála szerinti megközelítésnek (sőt, indokolt): a nagyobb versenyellenes potenciállal rendelkező megállapodások kevésbé részletes, kisebb versenyellenes potenciállal rendelkező megállapodások részletesebb elemzést indokolnak. Ennek a megközelítésnek azonban semmi helye a versenyellenes cél körében (a cél-típusú megállapodások vonatkozásában), azt csak és kizárólag a hatáselemzés körében lehet észszerűen érvényesíteni, a hatásuk alapján megítélendő megállapodások vonatkozásában.

A disszertációt az elemzés következtetéseinek és javaslatainak összegzése zárja.

*Dr. Nagy Csongor István
egyetemi tanár*

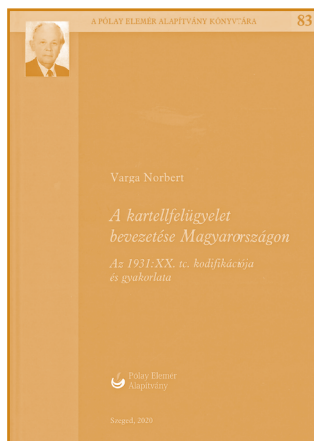

Könyvünnep és könyvbemutatók

Karunk hagyományosnak számító, immár X. Könyvünnepét 2022. június 2-án tartottuk. A rendezvény helyszíne: SZTE Rectori Hivatal, földszint 5. terem (Szeged, Dugonics tér 13.). A bemutatásra kiválasztott művek:

Molnár Erzsébet: A gazdálkodó szervezet vezetőjének speciális büntetőjogi felelőssége, Szeged, Iurisperitus Kiadó, 2020. (196 p.) Recenzens: *Jacsó Judit* egyetemi tanár (Miskolc)

Varga Norbert: A kartellfelügyelet bevezetése Magyarországon. Az 1931: XX. tc. kodifikációja és gyakorlata, Szeged, Iurisperitus Kiadó, 2020. (192 p.) Recenzens: *Szabó István* egyetemi tanár (Budapest, PPKE)

Frojimovics Kinga – Molnár Judit: (szerk.): Szeged-Strasshof-Szeged: Tények és emlékek a Bécsben és környékén „jégre tett” Szegedről deportáltakról. 1944–1947, Szeged, SZTE ÁJTK Politológia Tanszék, Szegedi Magyar-Izraeli Baráti Társaság, 2021. (256 p.) Re-

cenzens: *Karsai László* professor emeritus (SZTE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar)

Kruzslicz Péter – Sulyok Márton – Szalai Anikó (szerk.): Liber Amicorum László Trócsányi. Tanulmánykötet Trócsányi László 65. születésnapja alkalmából, Szeged, SZTE ÁJTK Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete, 2021. (677 p.) Recenzens: *Antal Tamás* egyetemi tanár (SZTE Állam- és Jogtudományi Kar)

Sziebig Orsolya: Vadvilág végveszélyben. A vadvilággal kapcsolatos büntetendő cselekmények nemzeti és uniós jogi vonatkozásai, Szeged, Iurisperitus Kiadó, 2021. (184 p.) Recenzens: Zsigmond Csaba tanársegéd (Budapest, NKE)

Szakály Zsuzsa: Az alkotmány stabilitását védő garanciák, Szeged, Iurisperitus Kiadó, 2020. (200 p.) Recenzens: Váradi Szilvia adjunktus (SZTE Állam- és Jogtudományi Kar)

Nagy Csongor István: Versenyjogi kézikönyv, Budapest, HVG-ORAC, 2021. (596 p.) Recenzens: Kovács András egyetemi docens (Budapest, ELTE)

Az alábbiakban két recenzió következik.

A Könyvünnep előadói asztala

Molnár Erzsébet

A gazdálkodó szervezet vezetőjének speciális büntetőjogi felelőssége

Bevezetés

Mindenekelőtt szeretném megköszönni a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának megtisztelő felkérését *Molnár Erzsébet: A gazdálkodó szervezet vezetőjének speciális büntetőjogi felelőssége* c. 2020-ban megjelent könyvének bemutatására vonatkozóan. A könyvismertetés célja nemcsak az, hogy kiemelve a mű fő erényeit és ezzel kedvet csináljon a hallgatóságban az elolvasásához, hanem a könyv Szerzőjének a bemutatására is alkalmat ad.

A szerzőről

Könnyű helyzetben voltam, hiszen a Szerző tudományos munkásságát kezdetektől figyelemmel kísérhettem, tudományos publikációit mindig nagy örömmel és érdeklődéssel olvastam, doktori értekezését is ismertem, doktori szigorlatánál magam is részt vehettem és meggyőződhettem a büntető anyagi jog terén szerzett széleskörű tudásáról. Számos konferencián vettünk részt közösen, ahol tudományosan megalapozott, magas színvonalú angol és német nyelvű előadásait is meghallgathattam.

A Szerző 2014-ben szerezte meg *summa cum laude* minősítésű diplomáját a Szegedi Tudományegyetemen, majd az Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola-ban kezdte meg tanulmányait, ahol 2017-ben abszolutóriumot szerzett. 2016-tól már tudományos segédmunkatárs, majd 2017-től tanársegédként, 2018-tól adjunktusként vesz részt a Bűnügyi Tudományok Intézetében folyó munkában. Fiatalkora ellenére 15 tudományos mű önálló szerzője, amely

közül valamennyi 'kategóriás' folyóiratban jelent meg, valamint 2021-ben kismonográfiáját is megjelentette A szervezeten belüli előnyomozási eljárás alkalmazásának lehetőségei az államigazgatási szervek körében címmel (Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 41 p.) és engedjék meg, hogy megemlítssem, hogy Molnár Erzsébet a Magyarázat a compliance jogszabályairól, I. kötet – Általános és büntetőjogi compliance c. kötetnek is társszerzője.

Tudományos munkáit rendkívüli alaposság jellemzi, tanulmányai kimagasló színvonalúak, komplex látásmód és interdiszciplinális módszer alkalmazásával születtek meg. Mindez előre vetítette, hogy a könyvismertetés tárgyát képező kötet is hasonlóan magas színvonalú munka gyümölcse.

A kötetről

A monográfia a méltán híres Szegedi Büntetőjogi Iskola keretében született meg, a Iurisperitus Kiadó gondozásában, a Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára 84. köteteként. A kötet a Szerző 2018-ban sikeresen megvédett PhD értekezésének kibővített változata. Összesen 200 oldal terjedelmű. Olvasmányos stílusa és gördülékeny nyelvezete a

témában kevésbé jártas olvasó számára is könnyen érthető, mindemellett téziseinek tudományos megalapozottságához sem fér kétség. Még a formai szempontoknál maradvra kiemelném, hogy számos, a Szerző által készített ábra, táblázat színesíti a könyvet és teszi a gondolatokat még közérthetőbbé.

A témáról

A Szerző egy új és rendszeridegennek mondható felelősségi alakzat kritikai-dogmatikai elemzését tűzte célul. A cím olvasásakor még nem is gondolnánk, hogy mennyi izgalmas területre kalauzolja el a Szerző az olvasót. A tartalomjegyzék azonban egyértelműen arról árulkodik, hogy komplex személet alkalmazásával járja körbe a választott témát. Másik erőnye a kötetnek, amivel azonban csak később szembesülünk, hogy mennyire problémaorientált.

Nem volt könnyű dolga a témával, hiszen a vonatkozó szakirodalmi források, a kommentár-irodalom e bűncselekményekről csak szűkszavúan írnak, másrészt a joggyakorlatból sem tudott kiindulni, hiszen jogerős ítélet még egyik vizsgált bűncselekmény vonatkozásában sem született. A gazdálkodó szervezet vezetőjének speciális büntetőjogi felelőssége a magyar büntetőjogban létező jogintézmény, amelynek gyakorlata azonban a szabályozás két évtizedes jelenléte ellenére – pont 20 évvel ezelőtt lépett hatályba az első olyan deliktum, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértése, amely tartalmazta a vezető tisztségviselőre vonatkozó speciális felelősségi alakzatot – is csak „szűk körben érhető tetten” a hazai joggyakorlatban. A NAV bünygyi szervei 2013–2021 között csupán 10 esetben kezdeményeztek büntetőeljárást a költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügye-

leti és ellenőrzési kötelezettség elmulasztása bűncselekmény miatt (lásd Lengyel Tibor disszertációja).

A kötet rendkívül jól tagolt, könnyen átlátható, négy nagy részre osztva járja körbe a Szerző a témát. Kiváló érzékkel rendszerezi gondolatait, a belső arányokat is érzi, hogy egy-egy témát milyen mélységben szükséges feldolgozni ahhoz, hogy abból megalapozott következtetéseket tudjon levonni. Ezáltal együtt gondolkodásra sarkallja az Olvasót és ehhez segítséget is nyújt számunkra, hiszen kivétel nélkül minden fejezet végén részösszegzésben foglalja össze következtetéseinek lényegét. Sőt különösen tetszett, több helyen még külön kiemeléseket is találunk a kötetben.

Néhány gondolatot szeretnék kiemelni az egyes fejezetekből. Az I. fejezetben a Szerző egy interdiszciplináris alapvetéssel vezeti be az Olvasót a témába, amelynek tartalmát öt alfejezetbe rendezi. Helyesen ismeri fel az alapproblémát, ami összefügg a globalizáció és technikai fejlődés által a jogtudomány területén jelentkező kihívásaival, és konkrétan nem más, mint hogy „a nagyvállalatok munkamegosztáson alapuló szervezeti modellje az individuális büntetőjogi felelősség jogi szabályozásának eszköztárával nehezen összeegyeztethető.” Világosan és konkrétan megjelöli a bizonyítandó tudományos kérdéseket, így azt, hogy

- egyrészt dogmatikailag, másrészt
- kriminálpolitikailag igazolható-e a hivatali vesztegetéshez, valamint a költségvetési csaláshoz kapcsolódó speciális vezetői felelősségi deliktumok léte a magyar büntetőjogban?

Emellett a témafeldolgozás módszertanát is előrevetíti, valamint kriminológiai alapvetést tesz, majd történeti áttekintést nyújt a vezetői felelősségi alakzatok 20. századi térhódításáról és

megvizsgálja a felelősségi alakzatok *ratio legis*-ét, felismerve a polgári jogi és büntetőjogi felelősség között felfedezhető rokon vonást megvizsgálja azt a kérdést, hogy a vezető tisztségviselő mint munkáltatónak a szervezettel munkaviszonyban álló személy által realizált jogsértése okán fennálló polgári jogi felelőssége milyen viszonyban áll a deliktuális felelősséggel? Mindkét esetben olyan cselekményért kerül sor a vezető tisztségviselő/munkáltató felelősségre vonására, amelyet *de facto* nem ő realizált.

A II. részben a Szerző nemzetközi kitekintést nyújt, azokat a nemzetközi jogi és uniós dokumentumokat ismerteti, amelyek a vállalkozás vezető tisztségviselőinek kriminalizálása tekintetében expressis verbis rendelkezéseket fogalmaznak meg. Világossá válik ezáltal, hogy az új felelősségi forma alapköveit az európai büntetőjog fektette le. Azonban az Olvasó nemcsak a nemzetközi instrumentumokat, hanem a német büntetőjog-rendszerében fellelhető felelősségi formákat is megismerheti.

E jog-összehasonlító rész fókuszában a német Szabálysértési törvény 130. §-ában szabályozott – a magyar büntetőjogi tényállásokkal hasonló kialakítású – törvényi tényállás áll. E ’testvértényállás’ mellett azonban a német büntetőjog további alapintézményeiről is képet kaphat a figyelmes Olvasó. Továbbá elhelyezi a felelősségi alakzatokat a magyar büntetőjogi dogmatikai rendszerében és felállítja azt a tézist, hogy a vezetői felelősség egy sajátos, *sui generis* bűnkapcsolati alakzatként értelmezhető hazánkban; egyik markáns érv ezen deliktumok önálló kezelése mellett, hogy esetükben hiányzik az alapcselekményhez való szubjektív viszonyulás.

A III. részben alapos dogmatikai elemzésnek veti alá az érintett két vizs-

gált bűncselekményt. Elsőként a büntetőjogi beavatkozás társadalom-védelmi alapjait járja körbe, kiemelten foglalkozik a tettességgel kapcsolatos kérdésekkel, a felügyelet-ellenőrzési kötelezettség elmulasztásával, mint elkövetési magatartással, az eredmény kérdésével, az objektív büntethetőségi feltétellel és ezek viszonyával.

IV. rész: nagyon tetszett, hogy a joggyakorlat-elemzést is tartalmaz a kötet, amelynek megállapításait világosan foglalja össze. Végül az V. részben összegzi kutatásának eredményeit.

Forráskezelés tekintetében is rendkívüli precizitás jellemzi a munkát. A közel 200 felhasznált irodalom is elmélyült kutatómunkáról tanúskodik. Sőt, a felhasznált irodalom meghatározó részét külföldi, elsősorban német szakirodalom teszi ki. Kiemelt érdeme a munkának a komplex jellegű látásmód és problémaorientált vizsgálat.

Kinek ajánlom a könyvet?

E hiánypótló munkának tekinthető kötet nemcsak a jogtudomány művelői számára szolgál értékes szakirodalomként, hanem eligazítást adhat a joggyakorlat számára is, ugyanakkor a jogalkotó számára is számos *de lege ferenda* javaslatot fogalmaz meg. Végül, de nem utolsó sorban jó szívvel ajánlom e kötetet a joghallgatóknak, és még inkább a doktorjelölteknek, hiszen kiváló példaként tekinthetnek nemcsak a Szerző művére, hanem magára a Szerzőre is, akinek magas szakmai színvonalon végzett, lelkes és nem utolsó sorban szakmai alázattal végzett munkája, meghozta méltó gyümölcsét. Példaértékűnek tartom dogmatikailag megalapozott érvelési stílusát, amelyen a Szegedi Büntetőjogi Iskola hatása egyértelműen érezhető.

Szívből gratulálok a Szerzőnek és annak a Műhelynek, ahol ez a munka megszületett, és kívánom, hogy még sok remek tanulmánnyal és monográfiával gazdagítsa Molnár Erzsébet a hazai büntetőjogi szakirodalmat.

*Dr. Jacsó Judit
egyetemi tanár (Miskolc)*

Szakály Zsuzsa **Az alkotmány stabilitását védő garanciák**

„Semmi sem állandó, csak a változás maga.”

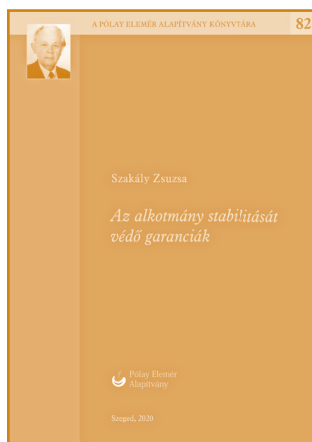
(Hérakleitosz)

Szerző ezzel a felütéssel nyitja művét, amellyel mintegy előrevetíti a címben megjelenő stabilitás igényének ellentétjeként a változás létének és egyben szükségességének elismerését.

Szerző kiindulási pontja a következő: amíg nem valósul meg a tökéletes alkotmány és a tökéletes alkotmányozás utópiája, addig szükség lesz alkotmány-módosításra, és fontos annak vizsgálata, hogy milyen gyakran és milyen módon nyílik erre lehetősége az arra hatáskörrel rendelkezőnek, tehát mikor mondható stabilnak egy alkotmány?

Egy adott ország alkotmányának stabilitása ugyanis legalapvetőbben abban nyilvánul meg, hogy milyen gyakran változik maga az alkotmány szövege, milyen időközönként érzi szükségét az alkotmányozó/alkotmánymódosító a változtatásnak. „A stabilitás kétség kívül alapvető feltétele az alkotmány alapján álló jogrendszereknek; (...)”, az alkotmány módosítása pedig ezt a kérdést érinti.

A mű fókuszában az Európai Unió tagállamainak alkotmányai állnak, ezen belül kiemelten kezelve a magyar alkot-

mányos rendszert. Emellett ugyanakkor számos nemzetközi példát hoz, hogy párat említsek: India, Szíria kapcsán, emellett az afrikai kontinensről – pl. a kenyai alkotmány, illetve az amerikai kontinensről is – a venezuelai alkotmányozás kapcsán, ám a leggyakrabban az USA alkotmányával kapcsolatban. A mű kitér a túl könnyen vagy éppen nehezen módosítható alkotmány kérdésére, célként megjelölve az ideális egyensúly elérését a rugalmasság és a merevség között, lehetővé téve az *aurea mediocritas* fellelését.

A nemzetközi kontextusba helyezett és egyben komparatív jellegű vizsgálat jegyében az egyes államok alkotmánya és bírói gyakorlata mellett a mű részletesen foglalkozik a Velencei Bizottság témát érintő elemzéseivel. Szerző ezek alapján leszűri, mindig magát az adott alkotmányt kell vizsgálni, annak tulajdonságait és a környezetét, amely kialakulását, esetleges fejlődését befolyásolta. Szerző hangsúlyozza, hogy éppen ezért nincs egyetlen, minden államra egyformán alkalmazható alkotmánymódosításra vonatkozó modell, hiszen az egyes országok adottságai jelentősen eltérhetnek egymástól. Azonban lehetnek olyan garanciák, amelyek segíthetik stabilá-

tenni az alkotmányt, hogy ezáltal jobban elláthassa funkcióit. Szerző ezért egy olyan garanciarendszert állít fel művében, amely bármely demokratikus országban támogathatja az alkotmány stabilitását.

A mű témája láthatóan komplex, ahhoz szorosan kötődik a jogállamiság kérdése, ugyanis az alkotmány stabilitását védő garanciák vizsgálatának az alkotmányosság mellett a jogállamiság adja meg a háttérben húzódó keretét. További keret az Európai Unió joga és a nemzetközi jog, amely korlátozza az egyes államok szuverenitását, vagyis nemcsak az alkotmánymódosító, hanem az alkotmányozó hatalomnak is tekintettel kell lennie ezekre a limitációkra.

Szerző a garanciák azonosítása érdekében először az egyes alkotmányszövegekbe foglalt, az alkotmány módosítására, illetve új alkotmány elfogadására vonatkozó rendelkezéseket vizsgálta az Európai Unió tagállamainak alkotmányszövegei alapján, amelynek eredményeként felállított egy rendszert a módosítást nehezítő eszközökre vonatkozóan, és megvizsgálta, melyik ország milyen eszközöket használ, mennyire bonyolult az alkotmány módosítása, illetve az alkotmányozás. Ezek közül a mű a magyar Alaptörvényben csak minimális számú és alacsony hatékonyságú eszközöket azonosított.

Ezt követően vizsgálta azokat az uniós tagállami alkotmányokat, amelyek tartalmazznak explicit ún. *örökkévalósági klauzulákat*, amelyek *in concreto* meghatározzák, mely rendelkezések nem változtathatók meg alkotmánymódosítással, csak alkotmányozással. Az örökkévalósági klauzulákat tipizálva megállapította, hogy általában mely rendelkezések kapnak kiemelt védelmet az alkotmá-

nyozótól, megbontva az alkotmányos rendelkezések egységét. Ezzel egy plusz megerősítést adnak az alkotmány stabilitásának, hiszen új védelmi szint alakul ki az alkotmánymódosítások esetében. A magyar Alaptörvényben kifejezetten ilyen rendelkezéseket nem találunk.

Majd, ugyancsak az Unió tagállamainak alkotmányaira kiterjesztve a vizsgálatot, a preambulumokat elemezte abból a szempontból, hogy jelennek-e meg bennük a múltra és a jövőre utaló rendelkezések, mivel ezek segíthetik elő az összekötő kapocs erősítését a különböző generációk között az alkotmányban, melynek tisztelete esetén erősödhet a stabilitása is. A magyar Nemzeti Hitvallás elemzése során Szerző egyszerre tekint a múltba, az unikális magyar történeti alkotmány és annak vívmányai kapcsán, amelynek elemei *quasi* örökkévalósági klauzulaként erősíthetik a stabilitást. Valamint a jövőbe, amikor a jövő generációk érdekeit, adott esetben jogait elemzi. E körben olyan fajsúlyos témákat is érint, mint a fenntartható fejlődés, a környezetvédelem kérdése, egyben nemzetközi és nemzetközi jogi példákat is hozva pl. a Bős-Nagymaros-ügy.

Az utolsó nagyobb fejezet az alkotmányellenes alkotmánymódosítások kérdését járja körbe, amelyet fentiekkel ellentétben egy veszélyes garanciaként azonosít a Szerző, amelyet álláspontja szerint helyesen a magyar Alkotmánybíróság nem alkalmazta ezidáig. A fenti garanciákon túl, mivel az alkotmány nem megfelelő értelmezése is vezethet a stabilitás megingásához, ezért az Alkotmánybíróságok szerepével is foglalkozik, amely kapcsán Szerző a következő metaforával él: szükséges, hogy az alkotmány módosítására jogosult mint *Odüsszeusz* az árbochoz legyen kötözve arra

az esetre, ha pillanatnyi örület venne rajta erőt a szirének hívó hangjára. Ezt a szerepet látja el az európai országok nagy részében az Alkotmánybíróság, hogy az alkotmányosság őreként odafigyeljen arra, ne adódjon probléma a józanság pillanatnyi hiánya miatt.

A mű részletesen foglalkozik a fenti eredmények fényében a magyar Alaptörvénnyel, ahol kritikát fogalmaz meg: az Alaptörvény stabilitása nem tekinthető jónak. A garanciális eszközök közül néhány ugyan megjelenik benne, egyrészről azok szerepét lehetne tovább erősíteni, illetve a többi eszközt is beépíteni. A kritika megjelenítése mellett a mű kiemelkedő jelentősége – a komplex téma és a komparatív vizsgálat mellett –, hogy a jövőbe mutató és a jogalkotó/alkotmányozó számára hasznosítható javaslatokat fogalmaz meg a stabilitás növelése érdekében.

Az európai országok között jelentős eltérések lelhetők fel. Mivel minden országnak megvan a saját egyedi al-

kotmánya, emiatt minden országban saját, speciális egyensúly alakult ki az alkotmányos változási szabályok rugalmasságának tekintetében. Ha egy alkotmány túl merev vagy túl rugalmas, az könnyen megbonthatja a társadalmi egyensúlyt is, azonban „a stabilitás ára a rugalmasság hiánya, és *vice versa*”, ennek okán minden állam igyekszik megtalálni a számára ideális metódust.

Összegezve, nincs egyetlen tökéletes megoldás minden esetre, azonban néhány irányvonalat fel lehet fedezni, amelyek mentén haladva javítható a stabilitás. Ehhez kínál a mű értékes javaslatokat, szem előtt tartva: az alkotmány azt a funkcióját, hogy a közösségek viszonyait stabilan rendezze és a politikai egységet megteremtse, csak úgy képes biztosítani, ha megfelelő nyitottsággal rendelkezik, azaz kész a változásra is.

Köszönöm szépen a figyelmet és a lehetőséget a mű bemutatására!

Dr. Váradi Szilvia
adjunktus

II. Magyar Jogi Könyvszalon

2022. szeptember 17-én, a Magyar Jogász Egylet és az Alkotmánybíróság közösen szervezte meg a II. Magyar Jogi Könyvszalont, amelynek helyszínéül a Károli Gáspár Református Egyetem impozáns Károlyi-Csekonics-palotája szolgált. A könyvszalon programja keretében nem csak a legfrissebb tudományos műveket ismerhették meg a résztvevők, hanem aktuális és izgalmas kerekasztal-beszélgetéseken vehettek részt, valamint a legjobb 2021-es művek is díjazásban részesültek, három kategóriában.

A rendezvényen huszonegy kiadó könyvkínálata volt elérhető az érdeklő-

dő közönség számára, köztük Karunk és a Pólay Elemér Alapítvány gondozásában lévő Iurisperitus Kiadó. Az egyes kiadóknál megjelent kötetek szerzőivel kötetlen beszélgetésre is lehetőség nyílt, köszönhetően az előre meghatározott dedikálási időpontoknak. Ennek keretében a Szegedi Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Karát több kiváló oktatónk képviselte a rendezvényen, úgymint *Badó Attila*, *Juhász Zsuzsanna* és *emeritus Martonyi János* professzorok, valamint *Pongó Tamás* adjunktus.

A dedikáláson és könyvvásárlási lehetőségen túl, a rendezvény remek

lehetőséget kínált szakmai diskurzus lefolytatására is, amelynek keretében az esemény teljes időtartama alatt kerekasztal-beszélgetések zajlottak aktuális témákról, mint például az internetes platformok okozta jogi kihívások, a gyermeki jogok és szülői felelősség kérdése. Ezen témák sorába illeszkedett a nemzetközi választottbírók helyzete a gazdasági szankciók tükrében folytatott kerekasztal-beszélgetés is, amelynek moderátori szerepét Martonyi János, Karunk professor emeritusa töltötte be, Nagy Csongor egyetemi tanár pedig résztvevőként öregbítette a jogi kar hírnevét.

A szakmai kérdések megvitatásán túl, egy kiemelten fontos témakör is helyet kapott a rendezvény programjában, nevesül a jogászképzésben folyó tehetséggondozás. Ezen diskurzusban Badó Attila intézetvezető egyetemi tanár, az SZTE Junior Akadémia elnöke képviselte *alma mater*ünk, aki nagy tapasztalattal bír a szegedi diákok (nem csak joghallgatók), felkarolása, tehetséggondozása terén.

Sulyok Tamás, az Alkotmánybíróság elnöke

Kijelenthető, hogy a II. Magyar Jogi Könyvszalonnak nem csupán az eredeti célját érte el, ami a legfrissebb szakmai könyvek bemutatása, hanem egy szakmai eszmecserének is helyszínéül szolgált, ezáltal előmozdítva a hazai tudományos életet.

*Dr. Pongó Tamás
adjunktus*

A rendezvény iránt hatalmas volt az érdeklődés

Sicut aequum est homini – iustum, aequum, bona fide

(Ahogyan emberhez méltó: igazsággal, méltányossággal, jó lelkiismerettel)

Nánási László szülővárosában, Kiskunfélegyházán 2022. október 22-én a Kiskun Múzeumban emlékeztek családtagok, barátok, kollégák és tisztelők a jogászra, az ügyészre, a jogtörténészre, a jogi kultúrtörténet és a jogi néprajz kutatójára.

A múzeum nevében Mészáros Márta igazgató asszony, a család részéről Nánási Gábor köszöntötte a vendégeket. A 'Válogatás a kutató Nánási László gyűjteményéből' elnevezésű emlékkiállítást Ibojka Tibor, a Károli Gáspár Református Egyetem c. egyetemi docense nyitotta meg, a programon az Ében Fúvóegyüttes működött közre.

A Nánási László szakmai és emberi hitvallásának is tekinthető „*Sicut aequum est homini – iustum, aequum, bona fide*” címmel megjelent emlékkötetet Homoki-Nagy Mária, a Szegedi Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanára (Magyar Jogtörténeti Tanszék) méltatta a tanulmányokból kirajzolódó szakmai és emberi portré felvázolásával. A szerkesztők nevében Nagy Janka Teodóra, a Pécsi Tudományegyetem tan-

székvezető egyetemi tanára, a Tárkány Szűcs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport elnöke és Fábán Gyula, a Kolozsvári BBTE és a Sapientia EMTE egyetemi docense mondott köszönetet mindazoknak, akik hozzájárultak a kolozsvári Forum Iuris Kiadó által gondozott könyv megjelenéséhez.

*Dr. Nagy Janka Teodóra
egyetemi tanár (Pécs)*

A Nánási László emlékkonferencia résztvevői

Frojimovics Kinga – Molnár Judit (szerk.):

Szolnok – Strasshof – Szolnok

Tények és emlékek a Bécsben és környékén „jégre tett”

Szolnokról deportáltakról 1944–1948

A magyar holokauszt mintegy 550 000 áldozata közül a történelmi emlékezet főleg és elsősorban az Auschwitzban meggyilkolt jóval több, mint 300 000 zsidót őrizte meg. Az elmúlt évekig viszonylag keveset tudtunk arról, miért és pontosan kik kerültek Bécs mellé, Strasshofba. Az OTKA és az osztrák FWF Fund támogatásával létrejött nagyszabású közös kutató-projektjének hála a 2021-ben megjelent kötet a Szegedről és környékéről, a 2022-ben publikált kötet a Szolnokról és környékéről deportáltak történetét mutatja be eredeti dokumentumok, visszaemlékezések és gondosan kiválogatott fényképek segítségével. A „strasshofiak” történetét már a Kádár-korban elkezdték feldolgozni, ha nem is a történészek, de a túlélők közül írói pályára lépők: *Ember Mária*, *Bárdos Pál* és a szolnoki kötetben most megrázó visszaemlékezéssel szereplő *Fenákel Judit*.

A szolnoki vonatkozású könyv bemutatására 2022. november 10-én, a Szegedi Zsidó Hitközség Dísztermében került

sor. A kötet szerkesztői, az SZTE ÁJTK Politológiai Tanszékének docense, *Molnár Judit* és a bécsi Simon Wiesenthal Intézet munkatársa, *Frojimovics Kinga* tartalmas bevezető tanulmányai világosan megrajzolják a Strasshofban és környékén „jégre tett” mintegy 15 000 zsidó történetét. A „jégre tett” kifejezést a rá jellemző cinizmussal a magyar zsidók egyik fő hóhéra, *Adolf Eichmann* SS Obersturmbannführer használta, amikor a magyar cionisták egyik vezetőjével, *Kasztner Rezsővel* alkudozott arról, hogy hányan és mennyiért kerülhetik el Auschwitzot, és mehetnek akár családtagjaikkal, sőt, idős szüleikkel és kisgyerekeikkel együtt valóban dolgozni Strasshofba, és nem kerülnek az auschwitz-birkenai gázkamrákba. Kasztner Rezső 1946-os híres, de sajnos magyarul még nem olvasható ’jelen-téséből’ a kötetben az a rész szerepel, amelyben a „jégre tett” történetét tárja fel, mai ismereteink szerint is pontosan, ’harag és elfogultság’ nélkül.

A Szegedi Zsidó Hitközség Díszterme zsűfolásig megtelt

Az előadói pulpitusnál Buk István, a Szegedi Zsidó Hitközség elnöke, Molnár Judit történész, Bod Péter újságíró és Frojmovics Kinga történész

A német és a magyar deportáló 'illetékesek' közötti harmonikus együttműködésért fáradhatatlanul 'dolgozó' *Ferenczy László* csendőr alezredes naponta küldött Pestre jelentéseket 1944 májusában-júniusában a gettózásról és a deportálásokról. Ezeket a szakirodalom már ismeri, hála annak, hogy népbíróági peréhez ezeket bizonyító anyagként csatolták. Sajnos csak kevés egykorú csendőrjelentés maradt fenn alsóbb csendőri egységek parancsnokaitól. A szolnoki és környékbeli zsidók gettózásáról és deportálásáról maradtak fenn ilyen csendőrjelentések, ezeket is közli a kötet. Nehéz, olykor kifejezetten fájdalmas olvasni a szolnoki cukorgyári gyűjtőtáborról szóló visszaemlékezéseket, ahol még az SS táborparancsnok is felháborodik, amikor megtudja, hogy hosszú napokig semmiféle élelmet nem kaptak az ide bezsúfoltak. Csak kifejezetten erős idegzetűeknek ajánljuk a szadista csendőrökről, a félholtra, vagy agyonvert, sokszor az öngyilkosságba menekülő, vagy a szenvedésekbe beleőrült zsidókról szóló beszámolókat.

A kötetből megismerhetjük a Strasshofban és környékén különféle munkatáborokban kényszermunkára fogott, de általában viszonylag emberi körülmények között tartott, élelmezett zsidók életét. A Deportáltakat Gondo-

zó Országos Bizottság munkatársai még 1945-ben közel 5000 túlélő zsidó visszaemlékezését rögzítették. A szolnoki-strasshofi deportáltak visszaemlékezései mellett a Spielberg Alapítvány által az 1990-es években rögzített 58 000 interjúból négy fontos „strasshofi” visszaemlékezés átiratát is beválogatták a szerkesztők a kötetbe.

Érdekeselek a kényszermunkát, az 1945 téli-tavaszi halálmeneteket túlélők hazatérésével, a háborús és népellenes bűnökkel vádoltak felelősségre vonásával kapcsolatos visszaemlékezések és népbíróági dokumentumok valamint az eredeti, 1945–1948-as újságcikkek is.

A kötetet bátran ajánlhatjuk a holokauszt iránt érdeklődőknek, egyetemistáknak, és értő tanári útmutatás mellett akár középiskolákban is jól használható, nagyon tanulságos, de egyáltalán nem könnyű olvasmány. A kötet szabadon hozzáférhető az alábbi linken:

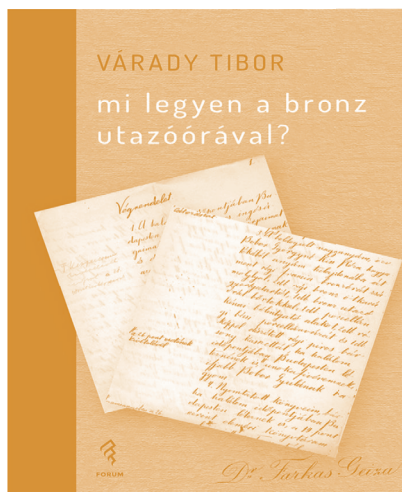
<https://acta.bibl.u-szeged.hu/76789/>

Végül, de nem utolsó sorban érdeklődéssel várjuk a sorozat harmadik kötetét, amely a Debrecenből deportáltak történetét dolgozza fel, és a szerzők ígérete szerint 2023 őszén lát napvilágot.

Dr. Karsai László
professor emeritus

SZTE BTK Jelenkortörténeti Tanszék

MEGHÍVÓ

MTA SZAB Jogtudományi Szakbizottság
Politikatudományi Munkabizottság által
szervezett könyvbemutatóra.

Moderátor: Révész Béla

Időpont: 2022. november 17. (csütörtök) 13 óra

Helyszín: SZAB Székház (Somogyi u. 7.) 217. sz.
előadóterem

A *Mi legyen a bronz utazóórával?* című kötet az ötödik könyve az *Újabb történetek az irattárból* című sorozatnak. A nagypapa és apa ügyvédi irattárából előkerült dokumentumokra alapozó száraz, precíz, az érzelmi kitöréseket és ellágyulásokat nyilván szándékosan kerülő, mégis hallatlanul izgalmas könyvekről van szó. A mostani kötet központi története Farkas Geiza, Kiss Ernő aradi vértanú dédunokája köré fonódik. A kötetnek a címe is Farkas Geiza végrendeletéből származik: „Egy kicsit külön dédunokája volt Kiss Ernőnek, aki örökölte az eleméri kastélyt és a szentmihályi birtokot is. És 37 éves korá-

ban írt egy körülbelül 24 oldalas végrendeletet. És ebben mindent leír, ami ott volt Kiss Ernő eleméri kastélyában: tehát most egy rálátás van, hogy mi volt az aradi vértanú kastélyában. Többek között egy bronz utazóóra is.”

„Az egykori Új Symposion egyik főszerkesztője, nemzetközi jogász, 1992-ben jugoszláv igazságügy-miniszter, egyetemi tanár és író Várady Tibor nagy empátiával rakja össze a dokumentumokból egy többé-kevésbé elsüllyedt világ fényképét, sőt, filmjét, amely itt-ott megszakad, de összességében rendkívül szuggesztív.”

(Markó Béla)

A Nagyváradi Egyetem díszdoktorává fogadta Karsai Krisztinát

Doctor Honoris Causa elismerő címet adományozott 2022. októberében a Nagyváradi Egyetem (University of Oradea) Karunk intézetvezető egyetemi tanárának, *Karsai Krisztinának*.

Karsai Krisztina nagyváradi tevékenységének gyümölcse számos oktatási és kutatási kapcsolat, amely oktatókat és hallgatókat egyaránt érint – mindkét jogi karon. Karsai Krisztinával ennek apropóján készített interjúnkat az alábbiakban közöljük.

– *Mióta végez oktatási tevékenységet a Nagyváradi Egyetemen?*

– A nagyváradi jogi kar jelenlegi dékánja, *Christian Mihes* hívott meg vendégoktatónak Nagyváradra már több

mint tíz éve. Azóta is minden évben oktatok angol nyelven európai büntetőjogot a romániai társintézmény jogász mesterszakán, Erasmus oktatói mobilitás keretében.

– *Miként jön létre ilyen szakmai kapcsolat egy külföldi intézménnyel? Hogyan kell ezt elképzelni?*

– Christian Mihessel 2005-ben, a Nemzetközi Büntetőjogi Társaság (Association Internationale De Droit Pénal – AIDP) fiatal büntetőjogász szekciójának egyik nyári egyetemén találkoztam, egy csapatban is versenyeztünk a tábor *moot court* versenyén, s azóta is fennáll közöttünk a szakmai kapcsolat. Érdeemesnek tartom megjegezni, hogy az AIDP remek lehetőséget

Liane Wörner (Konstanz), Christian Mihes dékán (Nagyvárad), Karsai Krisztina, Vasile-Aurel Caus a szenátus elnöke (Nagyvárad), és Otilia Dodescu rektorhelyettes (Nagyvárad)

Az ünnepi ülés résztvevői

kínál nemzetközi szakmai együttműködések kialakítására. Éppen ezért 2022. április 28-án *Herke Csongorral* (Pécsi Tudományegyetem) közös kezdeményezésemre újjáalakult a Nemzetközi Büntetőjogi Társaság magyar nemzeti csoportja 24 fő részvételével, Szegeden. Véleményem szerint a hazai és nemzetközi tudományos társaságokban való részvétel – mint ahogy arra AIDP is jó példa – meghatározó jelentőségű a szakmai kapcsolatok kialakítása, fenntartása és fejlesztése szempontjából.

– *Említette, hogy a Nagyváradi Egyetemen jogász mesterszakon oktat. Ott ez pontosan mit jelent, hogyan épül fel a jogi képzés, és abba hogyan integrálódik az európai büntetőjog mint kurzus?*

– A román jogászképzés nem osztatlan rendszerű, mint a mi képzési struktúránk, hanem osztott szerkezetű: a négyéves alapképzést – a hallgató választása szerint – további, egy éves mesterképzés követheti. A nagyváradi jogi kar büntetőjogi mesterképzésének kötelező tárgya az európai büntetőjog elnevezésű kurzus is, amelynek angol nyelvű részét – tömbösített formában, egy féléven keresztül – én tartom.

– *Befolyásolta-e a járványidőszak az órák megtartását?*

– Szerencsére nem, a kurzust ugyanúgy meg tudtam tartani, csak nem jelenléti, hanem *online* formában. A kapcsolat tehát a COVID-időszak alatt sem szakadt meg.

– *Arra is utalt, hogy e külföldi mobilitási tevékenysége az Erasmus-program keretében valósul meg. Mit is jelent ez?*

– Nem szabad elfelejteni, hogy az Európai Unió Erasmus-projektje 'több lábbon áll'. Kétségtelen, hogy ezek közül a legismertebb a hallgatói mobilitás, amely kinyitotta a külföldön való tanulás lehetőségének kapuját a magyar hallgatók előtt is. Emellett azonban létezik oktatói mobilitási támogatás is az Erasmuson belül, amely elősegíti a magyar oktató kollégák számára az Erasmus partnerintézményekben való tanítás lehetőségét. Az én nagyváradi oktatói tevékenységem is ennek a mobilitási programnak a szerves része.

– *Az Erasmus-programhoz kapcsolódott korábbi Jean Monnet professzori megbízása is?*

– Így van, Jean Monnet Chair kitüntető címben részesültem a 2016–2019

A díszdoktor a magyar delegációval

közötti időszakban, amely szintén Erasmus+ aktivitást jelent. E tevékenységem középpontjában a büntetőjogi főkérdésekhez kapcsolódó, az európai integrációnak köszönhető változások bemutatása állt – nemcsak a magyar, hanem a román hallgatók számára is.

– *Emellett az Erasmus égisze alatt tudományos projektek megvalósítására is van lehetőség?*

– Az Európai Unió Erasmus-projektje a tudományos kutatások támogatására is irányul. Ennek példaként említeném a Bűnügyi Tudományok Intézet által vezetett DIGICRIMJUS címmel megvalósuló felsőoktatási stratégiai partnerségi kapcsolatot. A Szegedi Tudományegyetem, a Konstanzi Egyetem és az Isztambuli Egyetem részvételével megvalósuló, háromoldalú kutatási együttműködés a digitalizáció és a büntető igazságszolgáltatás aktuális kihívásaira fókuszál. E projekt sikerein felbuzdulva nyújtott be a Szegedi Tudományegyetem vezette konzorcium egy újabb pályázatot Erasmus+ kutatási támogatás elnyerésére. E kezdeményezésünkben a Nagyváradi Egyetem is részt vesz.

– *Mit jelent az Ön számára a díszdoktori kitüntető cím adományozása?*

– Az egyetemi oktatói tevékenység egyik legrangosabb elismerése a díszdoktori cím. Ebben az esetben ugyanis egy külföldi partneregyetem fogadja professzorai közé az általa arra érdemesnek ítélt kitüntetettet. Ezért óriási megtiszteltetés számomra, hogy a Nagyváradi Egyetem *Doctor Honoris Causa* címet adományozott részemre, amelyet ezúton is köszönök. Nagyon megtisztelő volt számomra, hogy a jogász kollégák előterjesztésére az ottani egyetemi szenátus egyhangúlag megszavazta a kitüntetés adományozását. Az ünnepi ülésen pedig *Prof. Dr. Liane Wörner* (Konstanzi Egyetem) is mondtott laudációt.

Bízom abban, hogy a két egyetem közötti partnerségi kapcsolat a jövőben még tovább fejlődik, és az ezt szolgáló célkitűzések megvalósításában magam is tevékenyen kívánok részt venni.

– *Köszönöm az interjút!*

*Dr. Gál Andor
adjunktus*

Erasmus szemeszterem Kaunasban

Mielőtt és miután kimentem Erasmusra, sokszor kérdezték tőlem: „Miért pont Litvánia?” Számomra rengeteg szempont szólt Litvánia mellett. Mindig vonzott az, hogy olyan helyekre jussak el, amikről úgy általánosságban nem tudunk sokat, nem jön elő napi szinten vagy akár soha. Így olyan helyekre juthatok el, ahova turistaként mondjuk csak úgy nem mennék. Előzőleg így esett a választásom Kazahsztánra és az előző szemeszterben pedig Litvániára.

Már az első estém kalandosan telt, és sikerült eltévednem a kollégiumba való beköltözésre tartva. Mivel a helyiek leginkább csak litvánul vagy oroszul beszélnek és akkor még egy szót sem tudtam litvánul, az oroszom pedig elég gyenge, az útba igazítás és a kommunikáció sok esetben nehézkesnek bizonyult. Szerencsém volt, mivel tudtam magamnak kollégiumi férőhelyet biztosítani, azonban csak a város egyik külső kerületében lévő kollégiumban, ahonnan csak busszal lehetett a központba bejutni. Később csodával határos módon a városközpontban lévő kollégiumban felszabadult egy hely, amelyre gyorsan lecsaptam, és onnantól kezdve indulhatott az igazi Erasmus élmény. Innen már az egyetemi épületek, a különböző programok helyszínei kényelmesen, néhány perc sétával megközelíthetők voltak.

Továbbá nagy segítséget jelentett, hogy itt szinte csak és kizárólag külföldi diákok laktak, Erasmusra érkezős és a képzésüket itt végzők egyaránt. Így min-

dig volt kihez fordulni, ha bármilyen kérdésem felmerült. Kint, a Vytautas Magnus Egyetemen a tanárok hétről-hétre elláttak minket feladatokkal, amely miatt kevesebb idő jutott a szorgalmi időszakban való utazásra, azonban a vizsgaidőszakban sokkal nagyobb szabadságot élvezhettünk és bejárhattuk az egész régiót.

Litvánia remek helyen van utazás szempontjából. Számos olcsó busz, vonat- és repjegy áll rendelkezésre az utazni vágyóknak, akik az Erasmus célországuk mellett más helyekre is el akarnak jutni. Nekem sajnos az idő szűke miatt „csak” Litvánia szinte minden zuga mellett sikerült eljutnom Rigába is.

Azok számára, akik nem akarnak hosszabb utakra menni, Litvánia és

Szent Mihály arkangyal temploma, Kaunas

Keresztek hegye, Litvánia

azon belül Kaunas is számos lehetőséget ad rövidebb túrákra. A természet Litvániában csodálatos, számtalan alkalommal jártam be ottani barátaimmal a környező nemzeti parkokat

és a Balti-tenger több partszakaszát is. Akik pedig jobban szeretnek városokat felfedezni, azok sem fognak hiányt szenvedni. Úgy gondolom, bejártam a legtöbb helyet, amit érdemes volt látni Litvániában, kezdve Kaunas és Vilnius történelmi városától, Klapieda gyönyörű kikötőjén és Trakai várkomplexumán át, a Keresztek hegyéig.

Még ha az elején kissé szkeptikus is voltam, de örülök, hogy Litvániát választottam az Erasmus tanulmányaim helyszínéként. Remek emberekkel ismerkedtem meg a világ minden tájáról, akikkel együtt jól telt a kint töltött idő. Mindenkit bátorítanék arra, hogy ha teheti, menjen a Baltikumba és azon belül is Litvániába. Nem fogja megbánni, ígérem.

*Mórocz Dániel
nemzetközi tanulmányok
szakos hallgató*

Balti-tenger, Klaipeda

Erasmus oktatói mobilitással Hradec Královében

Az Erasmus+ program jóvoltából 2022. április 4–8. között szerencsém volt a mesés cseh városban, Hradec Královében járnom, és a helyi egyetemen előadásokat tartani. Az oktatói mobilitási programom témájaként „Az Európai Unió jogállamiság-védelmi eszközei” kérdését választottam, amelyhez kapcsolódóan a Hradec Králové-i Egyetem politikatudomány és nemzetközi tanulmányok szakos hallgatóinak tartottam előadásokat. A mobilitás azért is bírt nagy jelentőséggel számomra, mert a Hradec Králové-i Egyetem egyike a Politológiai Tanszék legelső partnerintézményeinek, illetve ez volt a Covid-19 pandémia utáni első oktatási célú Erasmus utam.

Utazásra, valamint a cseh kollégákkal és hallgatókkal való személyes találkozásra kiéhezve indultam tehát Csehországba, ahol a célállomás mellett alkalmam volt meglátogatni Brno és Prága városát is. A közel százezer fős Hradec Královében találkoznak az Orlice és az Elba folyók, a városban számos park található, ráadásul én éppen a tavaszi pompájuk kezdetén sétálgathattam bennük. Az egyetem Filozófia Kara – amelyen a Politikatudományi Tanszék található – ugyan a város szélén található, de mivel a helyi tömegközlekedés kimondottan jó, egyszerű volt a megközelítése. A cseh kollégák, név szerint *Milan Hruběš*, a Politikatudományi Tanszék vezetője és *Stanislav Myšička* adjunktus, valamint *Klára Dlesková* tanszéki ügyintéző gondos és szívélyes fogadtatásának köszönhetően, mondhatni otthon éreztem magamat a náluk töltött napok alatt. A szakmai kérdések

Juhász Krisztina

megvitatásán túl – ne feledjük, éppen túl voltunk a magyarországi parlamenti választásokon – házigazdám mesélték a város történetéről, és persze részletes elméleti képzést kaptam a cseh sörök témakörében is, gyakorlati oktatásra azonban nem került sor, tekintettel, hogy magam nem szeretem a folyékony kenyeret. Viszont, hogy ne érje szó a ház elejét, az itthoni kollégáknak hoztam haza némi kóstolót.

Mindazoknak meleg szívvel ajánlom Hradec Královét, akik szívesen választanák a kelet-közép-európai régiót Erasmus mobilitás színhelyéül, mert egy élhető, gyönyörű városról van szó, kitűnő egyetemmel, ahonnan egy hosszabb időtartamú tartózkodás esetén ráadásul mind Németország, mind Lengyelország könnyen és gyorsan megközelíthető.

*Dr. Juhász Krisztina
adjunktus*

Szegedi delegáció a Jogász Diákkörösök Országos Találkozóján

2022. április 7–8-án a Pécsi Tudományegyetem gondozásában került megrendezésre a Jogász Diákkörösök Országos Találkozója, amelyen Karunk 12 hallgatója képviselte egyetemünket, *Homoki-Nagy Mária* professzor asszony és *Pétervári Máté* adjunktus kíséretében.

Csütörtökön korán reggel indult busszunk Szegedről, majd egy körülbelül háromórás utat követően érkezünk meg Pécsre, ahol szállásunkat elfoglalva nyomban a nyitókonferencián találtuk magunkat: az ünnepélyes köszöntők után a programtervet ismertették velünk. Az egyetemek delegációi különböző méretűek voltak, a legtöbb hallgatót felsorakoztatni tudó intézmény talán éppen a szegedi volt. Első – s számunkra egyben legfontosabb – feladat egy

egyetemeinkre fókuszáló bemutatkozás, performansz volt, amelyet a csoportok igencsak változatos formában bonyolítottak le: videóval, interaktív, bingó-jellegű játékkal, az egyetem történetét és képzéseit bemutató expozéval, stb. Mi azonban professzor asszony ötlete és elképzelése nyomán egy, a két világháború között játszódó, valós történeten alapuló öröklési jogi jogesetet feldolgozó perszimulációval készültünk, amelyet a résztvevők nagy ovációval jutalmaztak. Aznap este az elegáns, századeleji békeidők szellemét és motívumait őrző Palatinus Grand Hotel pazar dísztermében egy gálavacsorán vehettünk részt, ahol kiváló fogások, villányi és pécsi borok kíséretében kötetlen, felszabadult társalgással zárhattuk napunkat.

A szegedi delegáció

Pénteken reggel indult ottlétünk érdemi része, hiszen ekkor vette kezdetét a játékos vetélkedő, amely a régi egyetemi indexek mintájára készített, minden csapat számára biztosított ellenőrző füzetben vezetett pontok gyűjtésén alapuló körverseny volt. Az állomásokon jogági, jogtörténeti, római jogi ismereteinket igénybe vevő feladatokat kellett megoldanunk, illetve egy külön értékelt, infokommunikációs – alapjogi beágyazottságú – ’pert’ kellett szimulálnunk, különös hangsúlyt fektetve a képzetbeli felek érveinek bemutatására. A teljes program spektruma a tematika változatosságán túl térben is kiterjedt volt: a megálló a belváros különböző pontjain helyezkedtek el, így önkéntelenül városnézésre is alkalmunk nyílt. Aznap került sor az ünnepélyes eredményhirdetésre: Karunk az összesített versenyen 3., az infokommunikációs részlegen 4., míg perszimulációnk révén közönségsdíjat szerzett. A díjak, ajándékcsomagok és oklevelek átvételét követő-

en elbúcsúztunk a szervezőktől, illetve a többi csapattól, majd hazaindultunk Szegedre.

A Jogász Diákkörösök Országos Találkozója fantasztikus élmény és esemény volt, amely egy hallgató egyetemi évei során szerezhető legkedvesebb emlékek sorát méltó módon gazdagítja, így bárkit, aki affinitást érez a jövőben a részvétel iránt, csak bátorítani tudnék a részvételre. A programon a Miniszterelnökség Családokért Felelős Tárcá Nélküli Miniszter által kiírt „Az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, valamint tudományos műhelyein való részvétel és a lebonyolítási feladatok el látása – A jogi kari hallgatók és a középiskolások megismertetése a diákkörökkel és motiválásuk a kutatásra” című, NTP-HHTDK-21-0056 kódjelű pályázat támogatásával vehettek részt a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának hallgatói.

*Tucsek Máté
joghallgató*

Sikeresen szerepeltek hallgatóink a II. Országos Miskolci Jogi Disputa Versenyen

2022. április 13–14. között a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara második alkalommal rendezte meg az Országos Miskolci Jogi Disputa Versenyt. Az ország különböző karairól érkező 30 jogászhallgató 3 fős csapatokban mérte össze érvelési és retorikai képességeit, a szervezők által előre meghatározott tételmonddal kapcsolatban.

A 2022. évi rendezvény tételmonda- ta „A mesterséges intelligencia alapja-

iban változtatja meg a jogász hivatás gyakorlását” volt. A *pro* és *contra* csapatoknak a mesterséges intelligencia által teremtett kihívásokról kellett megfogalmazniuk álláspontjukat állító és tagadó oldalról. Az érvelés során a csapatoknak az első körben ismertetniük kellett a csapat érvrendszerét, majd egymás álláspontjaira is reagálni kellett, kérdéseket is megfogalmazva az ellenérdekű csapat tagjaihoz, annak

érdekében, hogy valódi disputa alakuljon ki közöttük.

A versenyzők munkáját három fő szakmai szűri értékelte, amelynek tagjai *Szabó Miklós*, a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának professzora, *Kulcsár Sándor*, az Informatika a Társadalomért Egyesület szakértője és *Domokos Tibor*, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság Baleset-megelőzési Bizottságának titkára voltak.

A szegedi jog kar csapata *contra* érvelőként harmadik helyezést ért el. A csapat tagjai: *Barzó Lilla*, *Kruchió Adrienn* és *Kurusa Anna*. *Kruchió Adrienn* a legjobb *contra* érvelő különdíjában részesült. Versenyzőink felkészítése részben a DIGICRIMJUS projekt keretében zajlott *Karsai Krisztina* professzor asszony közreműködésével (New challenges for teaching, researching and practicing criminal law in the digital age / 2020-1-1HU01_KA203_078670).

A verseny apropóján beszélgettünk a hallgatókkal.

– *Hogyan éreztétek a versenyről?*

– *Barzó Lilla*: Már korábban hallottunk erről a versenyről és a szegedi csapat által 2019-ben elért szép eredményről, így számunkra nem volt újdonság, hogy megrendezésre fog kerülni. Nagyon szerettük volna a Szegedi Tudományegyetemet képviselni, amihez *Telegdy Gergely* tanár úr támogató hozzáállása is sokat segített, így részben neki is köszönhető, hogy végül elindultunk.

– *Mi motivált a jelentkezésre Benneteket?*

– *Kruchió Adrienn*: Elsősorban a verseny jellege keltette fel az érdeklődésünket, ugyanis korábban nem volt alkalmunk ilyen típusú megmérettetésen részt venni. Ebből adódóan egy újfajta kihívásként tekintettünk a felkészülésre. Emellett érdekesnek találtuk a vita tételmondatát is, mivel már első látásra sok kérdés felvetett bennünk a témával kapcsolatban. Ezek alapján biztosra vetünk, hogy hasznos tudásra tehetünk szert mind az érvelési képességeink, mind a vitatéma tekintetében.

A szegedi csapat: Barzó Lilla, Kurusa Anna és Kruchió Adrienn

– *Hogyan készültek a versenyre?*

– *Kurusa Anna:* A felkészülésünk a verseny előtt 3 héttel kezdődött, aminek legnagyobb része tudományos cikkek olvasásából, valamint különböző érvelési technikák elsajátításában állt. A felkészítő tanárunk Telegdy Gergely tanár úr volt, akihez bármikor kérdéssel tudtunk fordulni, amikor elakadtunk. Tanáraink közül még *Karsai Krisztina* professzor asszony volt biztos pontja felkészülésünknek, aki segített bennünket anyagokkal, cikkekkel és útmutatással. Miskolci utunk és a megmérettetés ideje alatt pedig *Szívós Kristófra* számíthattunk.

– *Milyen tapasztalataitok voltak a versenyen?*

– *Barzó Lilla:* Nagyon jól szervezett verseny keretében rengeteg új tapasztalattal gazdagodtunk. Végre kipróbálhattuk magunkat élesben, az érvelések vi-

lágában. Megtanultuk, mennyit számít az időbeosztás és a gyors reagálás, valamint azt, hogy olykor az intuíciónak is kiemelkedő szerepe tud lenni.

– *Mit javasolnátok a jövőre nevezők számára?*

– *Kurusa Anna:* Mindenképp ajánljuk a versenyre való jelentkezést, mert amellett, hogy sokat tanultunk belőle, nagyon jó élményt is jelentett számunkra. A felkészülést illetően azt javasoljuk a nevezőknek, hogy minél több emberrel beszélgessenek a megadott témáról, mert minden vélemény új perspektívába helyezheti a tételmondatot, ezáltal újabb és újabb érveket biztosítva a csapatnak. Ezenkívül érdemes részletesen megvizsgálni a versenykiírást és annak megfelelően készülni a vita egyes részeire.

Dr. Telegdy Gergely
mesteroktató

Kádár-korszak, kádárizmus, korlátozott mozgástér: magyar modell?

Jelenkor-történeti konferencia Miskolcon

A fenti címmel országos konferencia zajlott Miskolcon, amelynek szervezésében a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Politológiai Tanszéke is közreműködött. A 2022. szeptemberi, háromnapos konferencián 61 tematikus szekcióban összesen több mint 220 tudományos előadás hangzott el, 8 párhuzamosan futó időszávban, a Miskolci Egyetemvárosban.

Tematikáját tekintve – ahogy arra a konferencia címe is utal – a rendez-

vény mindenekelőtt a Kádár-korszak kutatásáról született eddigi eredmények és módszertani kérdések megvitatását tűzte ki célul, ösztönözve a téma interdiszciplináris megközelítését és tágabb történeti keretbe helyezését. Ennek az interdiszciplináris jellegnek köszönhetően a rendezvényen elhangzott előadások sokoldalúan járták körbe a *Kádár János* névvel fémjelzett korszak mibenlétének és sajátosságainak vizsgálatát, termékenyen vegyítve a jelenkor-törté-

Szabó Palócz Orsolya, Nagy Levente (Debrecen), Petrovszki-Oláh László és Kéfer Ádám

neti, szociológiai, illetve politológiai kutatási szempontokat és eredményeket. A konferencia felvonultatta a legrangosabb hazai, illetve határon túli társadalomtudományi műhelyek képviselőit, miközben a fiatal kutatók számára is teret biztosított, hogy beszámoljanak saját kutatási eredményeikről, és bevonja őket a Kádár-kor előzményeiről, hatásairól, illetve emlékezetéről való közös tudományos gondolkodásba.

Mindennek tükrében tanszékünk számos oktatója mellett, annak több mester- és alapszakos, továbbá PhD hallgatója is szerepelt a konferencia előadóinak sorában. A Politológiai Tanszék oktatói közül *Molnár Judit* egyetemi docens a strasshofi zsidó deportálás előzményeiről és az útvonalról tartott előadást, míg *Révész Béla* egyetemi docens a Kádár-korszak kultúrpolitikájának egy háttérintézménye, a Koordinációs Bizottság cenzurális szerepét járta körül kutatásában. Jómagam a kádári retorikában megjelenő ellenségképző technikák mibenlétét vizsgáltam, míg

Petrovszki-Oláh László tudományos segédmunkatárs egy hipotetikus szimulációs gyakorlatot hajtott végre annak vizsgálatára, hogy milyen eredmény született volna, ha a kerekasztal-tárgyaláson végül az 1985-ben használt választási rendszer, illetve mandátumarányok kerültek volna átültetésre és emelkedtek volna törvényi erőre.

A Kar politológus hallgatói közül részt vett továbbá a konferencián *Békefi Ákos* és *Kéfer Ádám* végzett hallgató, *Lázár Szabolcs* mesterszakos hallgató, valamint *Wimmer Krisztina* PhD hallgató, illetve *Grund Félix* és *Tóth Tibor* alapszakos hallgató is. A hallgatók előadásaikban olyan témákat jártak körül, mint például a Horthy-korszak emlékezete a kádárizmusban, a Horthy-korszak megítélése a Kádár-korszak gimnáziumi történelemtankönyveiben, állam és egyház kapcsolata Putyin elnök és Kirill pátriárka beszédében, a szegedi *skinhead* szubkultúra kezdetei vagy a Kádár-rendszer geopolitikai környezete. A hallgatók számára a konferencia

nagyszerű lehetőséget biztosított arra, hogy betekintést nyerhessenek a tudományos rendezvények működésébe és a kutatási folyamatokba, valamint, hogy hosszútávú szakmai kapcsolatokat építsenek ki más tudományterületek képviselőivel is.

Nem ez a konferencia volt azonban az első alkalom, hogy az SZTE ÁJTK Politológiai Tanszéke részt vett egy országos jelenkor-történeti konferencia szervezésében: 2019 tavaszán Szeged

városa adott otthont annak a csaknem 400 fő részvételével zajló rendezvénynek, amely 'Az 1989 és a rendszerváltás: a társadalmi cselekvés lehetőségei' címet viselte és ennek megfelelően az 1989-es események előzményeit, sajátosságait, illetve hatásait járta körül, emlékeztet ugyancsak tág időkeretbe helyezve és több tudományág nézőpontjából is értelmezve.

*Szabó Palócz Orsolya
tudományos segédmunkatárs*

Dreiländer Seminar – Göcek

Az SZTE ÁJTK Bűnügyi Tudományok Intézete, a Konstanz-i Egyetem, valamint az Isztambuli Egyetem büntetőjogi műhelyeinek oktatói, valamint hallgatói részvételével került megrendezésre 2022. október 8–15. között, immáron hetedik alkalommal Törökországban, Göcekben a háromoldalú jogösszehasonlító szeminárium (Dreiländer Szeminárium) 'A büntető-eljárások digitalizálása' címmel.

A szeminárium az Erasmus+ Felsőoktatási Stratégiai Partnerség „DIGICRIMJUS: New Challenges for Teaching, Researching and Practicing Criminal Law in the Digital Age” (2020-1-HU01-KA203-078670) program keretében valósult meg. A rendezvényhez az egyetemek saját forrásból, valamint a Miniszterelnökség Családokért Felelős Tárca Nélküli Minisztere által kiírt „Az Országos Tudományos Diák-

A szegedi csapat

köri Konferencián, valamint tudományos műhelyein való részvétel és a lebonyolítási feladatok ellátása, a jogi kari hallgatók és a középiskolások megismertetése a diákkörökkel és motiválásuk a kutatásra” című, NTP-HHTDK-21-0056 kódjelű pályázat részbeni támogatásával járultak hozzá.

A magyar delegáció vezetője *Karsai Krisztina*, a német csapat vezetője *Liane Wörner*, a török delegáció vezetője és egyben vendéglátónk *Adem Sözüer* professzorok voltak. A BTI oktatói közül *Molnár Erzsébet* és *Lichtenstein András* vett részt mentorként a rendezvényen, akik a csoportok munkáját értékes javaslatokkal segítették. A szemináriumon résztvevő kilenc magyar hallgató három fős csoportokban (török és német partnerrel) dolgozta fel a büntetőeljárás digitalizációját érintő témákat.

A Törökországban személyesen lezajlott rendezvény célja az volt, hogy minden diákcsoport reflektáljon azokra az új eljárásjogi kihívásokra, amelyek

a digitalizáció térnyerése következtében jelentkeztek. A hallgatóknak jogösszehasonlítást kellett végezniük, hogy közös elemeket, hasonlóságokat fedezzenek fel a jogrendszerekben. A szeminárium végén pedig angol vagy német nyelven kellett prezentálniuk az összehasonlító elemzésüket.

A szemináriumot egyéni felkészülési időszak előzte meg, amelynek során a fenti oktatókon kívül még *Szomora Zsolt* professzor és *Gál Andor* adjunktus urak is részt vettek a hallgatók felkészülési munkájának mentorálásában. Ezek után a hallgatói csoporttagok egy *online Meet&Greet* keretében ismerkedtek meg egymással. A szeminárium nyitóelőadását *Lichtenstein András* „The European Framework on the Use of AI in the Criminal Justice System” címmel tartotta a Mesterséges intelligencia és a jogrend kutatócsoport tagjaként, míg a módszertani nyitóelőadást *Liane Wörner*től hallhattuk: „Comparative methods to be applied”.

A szegedi delegáció a megérdemelt oklevelekkel

Hajókirándulás és csapatépítés német és török hallgatókkal, kollégákkal

Az előadások után a hallgatói csoportoké volt a főszerep, ugyanis be kellett mutatniuk a munkájuk akkori állapotát, valamint ki kellett választaniuk az általuk preferált jogösszehasonlító módszereket. Azt ezt követő négy nap a csoportmunkáról szólt, amelynek keretében a hallgatók elkészítették a választott téma összehasonlító – 30 perces – elemzését, valamint a tudományos ismeretterjesztés műfajában ismert *podcast*-et is készíteniük kellett. Olyan témák kerültek feldolgozásra, mint titkos lefoglalás a szolgáltatónál; *online* kutatás; a digitális fedett nyomozás megengedettsége a bünyügyi nyomozásban; az információs rendszerekhez való határon átnyúló hozzáférés. Az intenzív egy hetes szeminárium keretében Karsai Krisztina is előadást tartott „Use of Algorithms to Support Judicial Decision Making in Criminal Matters – Models for Experimenting” címmel, amely megteremtette az alapot az utolsó napon megrendezésre kerülő ’akvárium’ formátumú szakmai vitára.

A szakmai programok mellett az Isztambuli Egyetem kulturális programokat is szervezett. Ennek keretében a hallgatók többször részt vehettek hajóúton, valamint a vitorlázás ’tudományát’ is megismerhették, továbbá a résztvevőknek túrázásra is lehetőség nyílt.

A szemináriumon elhangzott két szakmai előadás a Mesterséges intelligencia és a jogrend kutatócsoport tevékenységének a része. A kutatást a Szegedi Tudományegyetem Interdiszciplináris Kutatásfejlesztési és Innovációs Kiválósági Központ Humán és Társadalomtudományi Klaszterének IKT és Társadalmi Kihívások Kompetencia-központja támogatta.

A részt vevő magyar hallgatók névsora: *Agócs Petra, Aracsi Vivien, Botos Mihály, Csécei Kitti, Magony Gellért, Móra Nikolett, Németh György Attila, Tóth András Bence, Váczi Kristóf.*

*dr. Botos Mihály
PhD hallgató*

Diákköri konferencia Újvidéken

A szegedi delegáció részvétele a VMTDK-n

November 24–27 között került megrendezésre a Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferencia Újvidéken, amin mi, szegedi joghallgatók *Pétervári Máté* adjunktus kíséretében november 26-án, szombaton vettünk részt. Számomra újdonságként hatott az utazás, ugyanis első tudományos konferenciáim egyike volt a rendezvény, azonban a szegedi joghallgatók már visszatérő vendégként vettek részt a rendezvényen.

Korán reggel indult a busz, ami az Újvidéki Egyetem előtt tett le minket – mire odaértünk, mindenkinek volt ideje ébredezni és átszellemülni a konferenciára. Ahogy megérkeztünk és lepakoltunk, néhányan rögtön az amfiteátrum felé vettük az irányt, ahol a legkülönbözőbb témákban hallgathattunk plenáris előadásokat, közülük a számomra legérdekesebb az „Általános emberi kiszolgáltatottság és túlélési stratégiák a gulág női táborában (1934–1953)” címet viselte és *Pomázi-Bárdonics Dominika* mutatta be.

Az ebédszünet után megkezdődtek a tudományos diákköri szekcióülések, ami egészen este 7-ig tartott. Szegedi és újvidéki egyetemi hallgatók adtak elő nemcsak jogi, hanem közgazdasági, valamint gazdálkodás- és szervezéstudományi témában is. Nagyon érdekes volt számomra eddig ismeretlen tudományterületek egy-egy szegletével is megismerkedni az előadások révén. Mindenki nagyon felkészült volt, látszott, hogy a témájukban elmélyedtek és többnyire egy-egy már befejezett, átfogó kutatás eredményeit mutatták be. A prezentációkat elnöklők szintén a hallgatók közül kerültek ki: az ő feladatuk volt az előadók felkonferálása. Az előadások végén kérdéseket is feltehetünk az előadóknak, itt látszódtott igazán a hallgatók felkészültsége.

Az előadások végén, este 8-kor került sor az oklevélkiosztásra és a szekciógyőztesek kihirdetésére. A társadalomtudományi szekcióban,

Varga Benedek (balra) a megosztott szekcióelsőségért járó díjat veszi át a bírálóbizottság egyik tagjától

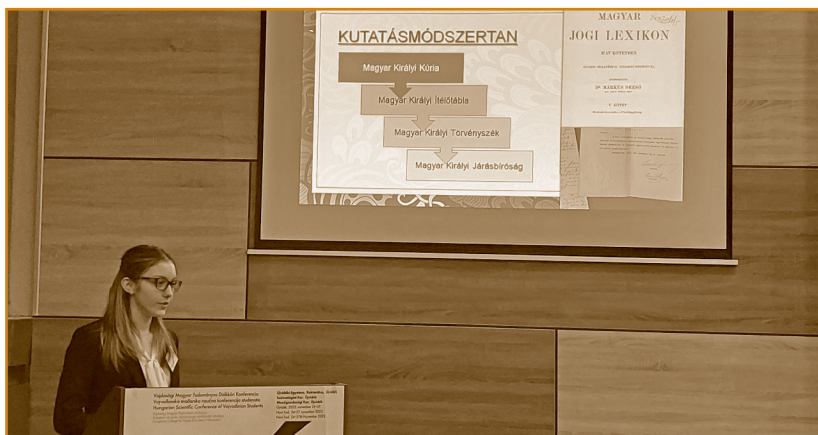
*A szegedi delegáció az újvidéki konferencia pódiumán
(balról jobbra: Laskai Fanni, Kalmár Anett, Agócs Petra, Forgó Zsanett, Varga Benedek,
Szabó István, Papp Csaba István, Grund Félix, Sűrű Cintia, Gyurik Zita)*

amiben a szegedi joghallgatók jelentős része indult, *Varga Benedek* megosztott első helyezést ért el „Az árdragító visszaélések múltja, jelene, jövője” című előadásával, míg *Gyurik Zitát* különdíjjal jutalmazta a zsűri. *Grund Félix* a Humán Tudományok 3. tagozatban érdemelte ki a különdíjat. Az én előadásom az özvegyi jog korlátozásának gyakorlatát mutatta be a Kalocsai Kir. Törvényszék iratanyaga alapján, így egy levéltári forrásokon alapuló kutatás kezdeteit ismerhette meg a közönség. A kutatási témám még ’gyerekcipőben járt’, ugyanakkor nagyon örültem, hogy lehetősé-

gem nyílt egy ilyen hallgatóbarát és színvonalas konferencián számos tehetséges hallgatóval együtt előadni.

A konferencián a szegedi hallgatók a Miniszterelnökség által kiírt, ’Az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, valamint tudományos műhelyein való részvétel és a lebonyolítási feladatok ellátása – A jogi kari hallgatók és a középiskolások belépésének támogatása a kari tudományos életbe’ című, NTP-HHTDK-22-0065 kódjelű pályázat támogatásával vehettek részt.

A szegedi delegáció tagjai és előadásuk címe:

Forgó Zsanett ismerteti az özvegyi jog korlátozásának joggyakorlatát bemutató előadását

Agócs Petra Márta: A felróható előmagatartások szerepe a büntetőjogban

Forgó Zsanett: A Kalocsai Királyi Törvényszék kísérlete a családi béke megteremtésére (Az özvegyi jog korlátozása a bírósági gyakorlatban a dualizmus időszakában)

Grund Félix: Az 1875. évi szegedi országgyűlési választások

Gyurik Zita: Az előkészület fogalmi határainak vizsgálata

Kalmár Anett: Új típusú szexuális bűncselekmények a digitális világban

Laskai Fanni: Az „Onlyfans” kihívásai a büntetőjogi szabályozórendszerben

Papp Csaba István: Csanád vármegye és községei az 1886:XXII. tc. hatálybalépését követően (A községek feletti felügyelet gyakorlati tapasztalatai)

Sűrű Cintia: Digitális jogászok, avagy az online oktatás hatása a szegedi jogászképzésre

Szabó István: Kalocsai Törvényszék bírói gyakorlata a provizórium korszakában

Varga Benedek: Az árdrágító visszaélések múltja, jelene, jövője

Forgó Zsanett
joghallgató

Jövőépítés

Sikeresen szerepeltek hallgatónk egy fővárosi versenyen

2022. november 29-én a második alkalommal megrendezett a KPMG Legal Tóásó Ügyvédi Iroda a KPMG Jövőépítők Program keretében háromfős csapatokban várta jogesetmegoldó versenyre a hazai hallgatókat a Budapesten megrendezett döntő fordulóban.

A KPMG Legal Tóásó Ügyvédi Iroda által indított jogesetmegoldó verseny első fordulójában egy képzeletbeli gazdasági társaságnál felmerülő problémákkal kapcsolatos jogeset került megosztásra. Ezzel összefüggésben a KPMG Legal Tóásó Ügyvédi Iroda 4+1 kérdésre vártak néhány oldalas írásbeli megoldásokat. Október végéig összesen 18 csapat nyújtott be érvényes jogesetmegoldást, amelyeket az ügyvédi iroda munkatársai értékelték és végül a legjobb csapatokat válogatták be a döntő fordulóba.

A döntőben szintén egy gazdasági társaság működésével összefüggő jogesetet kaptak a hallgatók, amelyhez való felkészülést a KPMG mentorálással és egy *online* felkészítő kurzussal is támogattott. A több órás készülés után a csapatok a KPMG irodaházában – délután – bemutatták megoldásaikat a zsűrinek, amelynek tagjai további kérdéseket intézhettek a hallgatókhoz. A versenyzők munkáját három fős szakmai szűri értékelte, továbbá a KPMG Legal Tóásó Ügyvédi Iroda számos munkatársa.

A szegedi jog kar csapata – tagjai: *Kruchió Adrienn, Kálmán Felícia és Barzó Lilla Andrea* – az országos versenyen második helyezést ért el. Ennek apropóján beszélgettünk a versenyzőkkel.

– *Hogyan értesültetek a versenyről?*

– *Barzó Lilla:* Csapatársam, Kálmán Felícia figyelt fel a versenykiírásra az interneten, amit egyből meg is osztott

velünk. Tekintettel arra, hogy a társasági jog nagyon közel áll hozzánk, továbbá érdekesnek is találtuk az egész jogesetet, így nem volt kérdés, hogy el fogunk-e indulni.

– *Mi motivált a jelentkezésre Benneteket?*

– *Kruchió Adrienn:* Fontosnak találtuk, hogy tudásunkat gyakorlatias környezetben is megmérjük. Korábban még nem láttunk ilyen, a társasági jogot átfogó jogeset-megoldási versenyt, így ez mindenképpen meghatározó szempont volt a jelentkezésnél.

– *Hogyan készültetek a versenyre?*

– *Barzó Lilla:* A kvalifikáló feladatra való felkészülés csak két héttel a beadási határidő előtt kezdődött meg. Ez idő alatt igyekeztünk minél több forrást elolvasni, illetve hasonló jogeseteket keresni és fel dolgozni. A felkészülésben döntő szerepet játszott oktatónk, *Farkas Csaba* tanár úr, akihez szintén bármikor tudtunk fordulni, ha esetleg elakadtunk és kérdés merült fel.

– *Milyen tapasztalataitok voltak a versenyen?*

– *Kálmán Felícia:* Rendkívül színvonalas versenynek lehettünk részesei. A

KPMG Legal Tóásó Ügyvédi Iroda mindent megtett annak érdekében, hogy a lehető legjobb körülmények között versenyezhesünk, amit ezúton köszönünk neki(k), mert hatalmas élmény volt. A verseny során megtapasztalhattuk, milyen határidőre – nyomás alatt – csapatban dolgozni. Az, hogy a versenyt megelőzően már többször átbeszéltük, milyen stratégia mentén fogunk együttműködni, sokat segített a verseny napján.

– *Mit javasolnátok a jövőre nevezők számára?*

– *Kruchió Adrienn:* Természetesen, ha bármikor hasonló kiírást találnak a hallgatók, mindenképpen bátorítjuk őket a jelentkezésre, mert rendkívül jó betekintést nyújtott a cégek világába. Nem csak magunkat próbálhattuk ki, de új ismeretsegeket is köthettünk, továbbá lehetőségünk volt az elméleti tudásunkat tovább bővíteni, amit vinni fogunk magunkkal a gyakorlatba is.

Dr. Farkas Csaba
egyetemi docens

A csapat tagjai, Barzó Lilla Andrea, Kruchió Adrienn és Kálmán Felícia

45 év múltán...

A jogi diplománk megszerzése óta eltelt 45 év alkalmából 2022. május 28-án évfolyam-találkozót tartottunk – az egyetemi életünk színhelyéül szolgáló kari épület rekonstrukciója miatt – az Ady téri campuson. Találkozónkat megtisztelte a jogi kar dékánja, Görög Márta professzor asszony, aki örömet fejezte ki, hogy ennyi év után is fontos számunkra az egyetemi évek emlékének őrzése. Tájékoztatót a Karon folyó szakmai munkáról és a 45 évvel ezelőtt szerzett diplománkra utaló, névre szóló emléklapot nyújtott át negyvenégyünknek, akik a találkozón személyesen megjelentünk.

Álljon itt évfolyamtársunk, *Rokolya Gábor* köszöntője, „történelmi kontextusba” helyezve egyetemi éveinket és a végzésünk óta eltelt évtizedeket.

„Tisztelt Professzor Görög Márta Dékán Asszony!

Kedves Évfolyamtársak!

Egy más társadalmi és gazdasági rendszer körülményei között 1977-ben doktorrá avatott évfolyam nevében kívánok néhány gondolattal visszaemlékezni a pályánkra.

Elsőként pár rövid statisztikai adatot említenék. 1972-ben az I. évfolyamra százhuszan iratkoztunk be. Ebből a létszámból negyvenen voltak az egyetemi előfelvételt nyertek, akik először a Magyar Honvédség Kalocsai 'Forradalmi Ezredében' estek át az akkori magyar valóság első próbáján. Az egyetemet százan fejeztük be, akik közül sajnos tizennyolcan már nincsenek közöttünk.

Rájuk kegyelettel és szeretettel emlékezünk.

Egyetemünk sorsa jól szimbolizálja a magyar történelem korszakait. Az egyetemen, amit akkor éppen József Attila Tudományegyetemnek hívtak, jelenleg Szegedi Tudományegyetem, de korábban a trianoni békeszerződés után ez volt a Kolozsvárról Szegedre költözött Ferenc József Tudományegyetem, illetve 1941–1945 között az újra alapított Horthy Miklós Tudományegyetem, nevess professzorok tanítottak. Mindegyikük komoly tudományos munkássággal rendelkezett, de közülük csak néhány tanárunk nevét említem meg, egy-egy rövid történettel idézve meg az alakját.

Elsőként az európai híró romanista, *Pólay Elemér* professzor úr római jogi előadásait emelném ki, mivel ő volt az első nevelőnk az elménk jogi pallérozásában. Tőle tudtuk meg, hogy ha egy idős hölgy elveszítette a papagáját, mert légpuskával lelőtték, akkor a veszteség pótlása nem azonos azzal az összeggel, amiért az állatkereskedésben új papagájt vehet. Ezen a példán keresztül ismertük meg, hogy mi a *pretium affectionis*, az előszereteti érték fogalma. Továbbá az sem volt mellékes, hogy a római jognak precíz fogalmai vannak, nem olyanok, mint egy gumisapka, amit mindenre rá lehet húzni.

Tokaji Géza büntetőjogi professzor a jogfilozófiai mélységű előadásaival és színes egyéniségével kápráztatott el bennünket. Tanár úr előadása közben folyton a nyakkendője csomóját igazgatta. Így fordult elő, hogy egy alkalommal

a nyakkendője igazgatása közben felakasztotta magát a fogasra, úgy kellett őt onnan leemelni.

Horváth Róbert, a statisztika tanára egy választékosan öltöző, igazi sármőr férfi volt, aki a kolleginákat a Virág cukrászda Klauzál téri teraszán vizsgáztatta. Kávészívás, sütizés közben pedig kivétel nélkül kiváló eredmények születtek.

Az egykori joghallgatók újra a padban

A fiúkat meglehetősen bosszantotta a lányok kivételezett helyzete. Ezért úgy döntöttek, hogy megtréfálják a professzor urat. Volt a kollégiumban az egyik fiúnak egy igazán izléstelen, égő piros színű zoknij. Összebeszéltünk páran, hogy a vizsgára egymás után ezt a zoknit vesszük fel és mutatjuk is keresztbe tett lábbal bokánkon a zoknit. Tanár úr a harmadik piros zoknis fiú láttán már nem bírta tovább, és megkérdezte: „Mondja kolléga úr, hol lehet ezt a divatos zoknit kapni?”

Idősebb Martonyi János professzor (neünk: Martonyi papa) nagy nemzetközi kapcsolatokkal és kiváló francia nyelvtudással rendelkezett, ezért gyakran

meghívták a közigazgatás-tudomány nemzetközi konferenciáira. Nekünk ezért nemcsak az államigazgatási jogot adta elő az óráin, hanem az ő révén ismertük meg a francia étkezési szokásokat, hogy étkezés után a franciák deszertként nem édességet, hanem sajtot esznek, valamint beavatott minket az afrikai törzsek kultúrájába is, amit mi a vasfüggöny által elzártan élők, mohó kíváncsisággal figyeltünk. Martonyi professzor úr megtisztelve bennünket, eljött az avatási bankettünkre is, egyben kifejezve szimpátiáját is, ahol pohárköszöntőjében méltatta a ’rebellis évfolyamot’. Tudjuk, hogy miért.

Végül *Antalffy György* dékán úr személyiségét szeretném kiemelni, aki a pártállami körülmények között is sikeresen védte meg az egyetem autonómiáját.

A hétköznapi élet egyébként meglehetősen szürke volt. Igaz ez átvitt értelemben is, mivel a kollégiumunkhoz (a korábbi Dél-Magyarországi Közművelődési Egylet épületéhez) kapcsolódó Hősök Kapuján *Aba-Novák Vilmos* freskóit éppen szürkére meszeltette a „szegedi gondolat” kísértésétől tartó kurzus. De mi fiatalok és vidámak voltunk. Renováltuk a Dugonics téri központi épület pincéit, hogy létrehozzuk a JATE Klubot, ami azután nekünk és utódainknak is sok felejthetetlen rendezvényt, bulit adott. Elmentünk a híressé vált Egyetemi Színpad előadásaira, és ha elfogyott az ösztöndíjunk, akkor alkalmi munkákon dolgoztunk. Az egyetemi képzés rövid, akkor négy és fél éves időszaka nagyon gyorsan eltelt.

A pályaválasztásnál szembesültünk azzal, hogy mi, a Ratkó-korszak gyermekei sokan vagyunk és kevés az állás. Ugyan mindenki el tudott helyezkedni valahol, csak nem biztos, hogy ott, ahol szeretett volna. Akinek volt ösztöndí-

jas szerződése az biztonságban volt. A többieknek a pályázati rendszer keretei között kellett állást találni. Ismert, hogy akkor az ügyvédi pályán zárt létszám volt, az ügyvédi karba bekerülni ezért meglehetősen nehéz, majdnem lehetetlen volt. Így lettek belőlünk bírósági és ügyészségi fogalmazók, vállalati és termelőszövetkezeti jogászok, tanácsai alkalmazottak.

Ha szabad személyeset is mondani, jómagam 'Kukorica Jancsi' lettem. Ami nem azt jelentette, hogy ott is születtem, mint János vitéz, hanem a végzést követően, Kiskunfélegyházán egy nagy kukoricaföld közepén lévő iparvállalatnál kezdtem el dolgozni vállalati jogászként.

A rendszerváltás tizenkét év szorgos munka és lassú szakmai, valamint anyagi előrelépés után következett be számunkra is. Megnyílt az addig zárt létszámú ügyvédség, átalakult az ipar és a mezőgazdaság, létrejött a szakmai önkormányzaton alapuló szabadfoglalkozású közjegyzőség és az önálló bírósági végrehajtói rendszer. Kialakult az igazságügyi hivatásrendek mai struktúrája. A rendszerváltáskor a pártok vetélkedése, a politika sokszínűsége ellenére egyikünk sem választotta a politikai pályát.

Mire középkorúak lettünk, elértük a választott pályánkon azt a szakmai kariert, ami számunkra megadatott. Sok változást megértünk, de mindig fel tudtunk nőni a szakmai feladatainkhoz. Mechanikus írógépekkel kezdtünk el dolgozni, azután a villanyírógépeket követően a kilencvenes évektől áttértünk a számítógép használatára. Kezdetben volt az ORMIG sokszorosítás TÜK felügyelet alatt, majd jött a fénymásolás és a szkennelés ideje. A telexet pedig az e-mail váltotta fel. A pályánk elején hiánynak számító vezetékes telefon he-

Érdeklődés az arcokon

lyett ma mindenki zsebében okos mobiltelefon lapul.

Nem vettük észre, de az idő múlásával, ahogy a gyerekeink is felnőttek, a 'Ratkó-gyerekek' jelző helyett, 'boomereknek' kezdtek el nevezni minket, mint olyan embereket, akik útjában állnak a haladásnak és már a gondolkodásunk sem a régi. Társaim nevében is bátran állíthatom, hogy ez a ránk nézve sértő kijelentés nem állja meg a helyét, de ugyanakkor életkorunk szerint eljött a nyugdíjba vonulás ideje. Nyugdíjas jogászként azonban a többségünk továbbra is valamilyen szinten dolgozik. Röviden így foglalható össze a kollektív pályáivünk.

Quintilianus neves római szónoknak tulajdonítható a következő mondás: „*Vir bonus dicendi peritus*” – azaz a derék ember jártas a szóban. Én ezzel nem szeretnék visszaélni, hanem utat akarok engedni a derék szegedi jogászoknak, kedves évfolyamtársaimnak, akik rövidesen bizonyítani fogják, hogy ők is jártasak a szóban, amikor majd az életükről, és a hivatásukról vallanak.

Tisztelt Dékán Asszony! Kedves Évfo-
lyamtársak!

Köszöntőmet *Reviczky Gyula*: Diák-
élet című versének idézésével zárom:

„Diák marad az ember, amíg él,
Leckéjét a sírig tanulja,
Nehezebbet folyvást a réginél.”

Igen, *alma mater*unkban, a mi kedves
egyetemünkön örökre diákok mara-
dunk és hálás szívvel mondunk köszö-
netet azért a kiváló szakmai képzésért,
ami felkészített minket az életre és se-
gített abban, hogy pályánkon, a végzé-
sünket követően alaposan megváltozott
jogi, társadalmi és gazdasági körülmé-
nyek között, mint jogászok helyt tud-
tunk állni.

Köszönöm a figyelmet!”

Találkozónkról az alábbi *Márai* – idé-
zet maradjon emlékezetünkben:

„Az időben minden megmarad, de
olyan szintelen lesz, mint azok a nagyon
régí fényképek, melyeket még fémlemez-
re rögzítettek. A fény, az idő lemossa a
lemezről a vonások éles és jellegzetes ár-
nyalatait. Forgatni kell a képet, s a világí-
tás bizonyos fénytörése szükséges ahhoz,
hogy a vak fémlemezen megismerjük azt,
kinek arcvonásait egyszer magába szívta
a tükörlap. Így halványodik el az időben
minden emberi emlék. De egy napon
fény hull valahonnan, s akkor megint
látunk egy arcot.”

*dr. Sutya Ildikó és
dr. Tanács Magdolna,
a találkozó szervezői*

Találkozó a COVID idején

A JATE jogi karán 1981-ben végzett év-
folyamunk 40 éves találkozóját 2021.
őszén terveztük megtartani, azonban
a tényleges összejövetel időpontját a

COVID világjárvány határozta meg.
Az első kísérletre 2021. december 04-én
került sor, melyre – a tomboló járvány
ellenére – dicséretesen nagy számban je-

A 40 éve végzetek csoportfotója

lentkeztek, ám az utolsó napokban győzött a racionalitás: a tömeges lemondás miatt el kellett napolni a programot. Ennek ellenére tízegynéhányan örömteli beszélgetésre mégiscsak összejöttünk a HBH Sörözőben.

Másodjára 2022. szeptember 24-én – most már bízva a veszély elmúltában – az új köntösbe öltözött régi *alma mater*-ben 30-an találkoztunk. Az alkalomról sokan „igazoltan” hiányoztak, elég sokan viszont nem adtak hírt magukról.

Tanulmányaink megkezdésekor az első névsorolvasás 112 főt számlált, a fluktuáció a négy és fél év alatt mintegy 30–40 főt érintett (ide a lemaradókat, illetve a hozzánk csatlakozókat sorolom), *summa summarum* a diplomaosztás óta eltelt időben mintegy 120, közösségünkhöz kötődő volt évfolyamtársunkkal tartjuk – vagy tartanánk – a kapcsolatot. Sajnos a 35 éves találkozó óta 2 fővel biztosan kevesebben vagyunk: *Bereztvás Károly* és *Sebő János* barátaink elhunytak, róluk 1 perces néma felállással emlékeztünk meg.

Gyorsan szembesültünk azzal, hogy az eltelt idő alatt nagyot fordult a világ: az időmúlás változásokat hozott, s a változások sok jót, de sok negatív dolgot is eredményeztek. A valamikori polgári leányiskolának épült, aztán évtizedekig ítélőtáblának helyet adó épület első látásra minden igényt kielégít, s még esztétikus is, a környezete pedig pazar: a „Lófara” ma mást szimbolizál, mint amire hallgatói időszakunkra visszagondolva emlékezünk. Számunkra idegen fogalmak is előkerültek: a több száz éves múltú egyetem alapítványi formába kerülése jogászai gondolkodással nehezen érthető, s eddig más jelentését ismertük a „kancellár” szónak is. S szembekerültünk azzal is, hogy őszintén tisztelt oktatóink döntő többségének már csak a folyosói képeivel találkozhatunk.

Amint az évforduló életkori megfelelője mutatja, az évfolyam többsége már elérte a nyugdíjkorhatárt, s legtöbben éltek is e modern kori ajándékkal. A bírósági, ügyészi, vagy hivatali szervezetben, illetve közjegyzőként dolgozókról

Vacsora a HB sörözőben

ez bizonyosan elmondható, az ügyvédek többsége viszont láthatóan úgy gondolkodik, hogy miért ne dolgozzon, ha tud, s elfogadják a munkáját. Bár meg kell említeni, hogy a nyugalomba vonulás ellenpéldájaként elmondható az is, hogy Nógrád Vármegye főispánja jelenleg is közülünk való. E beszámolóban röviden úgy jellemezném az általános hozzáállást, hogy az idő múlása elégedetlenséget csak helyel-közzel hoz felszínre. A pályájára a többség megnyugvással tekint vissza, s tisztában van mindenki azzal is, hogy a mi generációnk lehetőségeit és szakmai kiteljesedését a rendszerváltás, majd az utána következő társadalmi útkeresés jelentős mértékben meghatározta.

A személyes beszámolókat követő vacsorára a Kiskőrössi Halászcseréjében

került sor, amely az aktuális – mindenkire érintő – napi eseményeken túl kedélyes visszaemlékezéseket, múltidézt is magában foglalt. A hely szelleme most is győzedelmeskedett: első éves egyetemistaként az első szemeszter abszolválását ennek az étteremnek ugyanabban a termében ünnepeltük sokan, amelyben most több mint 40 év után az addig megtett útról – most már lényegesen megfontoltabban, de alapvetően jólesően – váltottunk eszmecserét abban bízva, hogy a következő „45 éves” találkozót is ugyanilyen körben, ugyanilyen keretek között és ugyanilyen kedélyállapotban tarthatjuk meg.

*dr. Ollé György
ügyvéd*

25 éves a diplománk

Az 1997 februárjában végzett évfolyam volt az utolsó a kilenc féléves képzési rendszerben; 2022. május 21-

én tartottuk 25 éves találkozóunkat Szegeden a Tisza River rendezvényhajón.

Az évfolyam: ma

Mivel a teljes évfolyamot átfogó találkozó 2002 óta nem volt, egymás feléértéséhez és mozgósításához egy nagyon aktív fél évre volt szükség. Már a szervezés során sok régi barát felmelegítette régi kapcsolatait és nagy lelkesedéssel várta a találkozó napját. Egy kiváló ötlettől vezérelve elindult egy e-mail-folyam, amiben, aki akarta, leírhatta a többieknek mindazt, ami az elmúlt 25 évben történt vele, és amit fontosnak tartott megosztani. Jöttek és jöttek az élettörténetek, fényképek, különböző stílusban, formában, mélységben. Napról-napra vártuk, ki fogja még leírni őszintén az oly sok éve nem látott barátoknak, sokszor csak látásból ismert társaknak, mit élt át azóta, hogy kézbe vette a diplomát. Érdekes volt, elgondolkodtató, néha megrázó, máskor mulatságos. Mint az élet maga.

És hogy milyen volt a találkozó? Felejthetetlen! Nagyszerű! Cso-

dálatos! Azok a beszélgetések! Az az őszinte öröm az arcokon! Hisz mindannyiunkat összeköt az *alma mater*. Ugyanazokat az értékeket közvetítették számunkra kiváló professzoraink, tanáraink, és rengeteg közös dolog van bennünk. A szegedi egyetemi évek fiatalkorunk talán legszebb időszakává vált.

Hosszú időt vett igénybe, míg élő szóban is meghallgattunk minden résztvevőt, mert több mint százan voltunk. *Görög Márta* dékánasszony is megtisztelt minket azzal, hogy elfogadta a meghívásunkat és együtt idéztük fel egyetemi éveinket. Hajnalig tartott a dárídó zenével, tánccal, beszélgetéssel. Öröm volt ennyi év után ismét egy kicsit együtt lenni. Reméljük a következő találkozóra nem kell sokat várnunk.

dr. Vancsura Anita
ügyvéd

Az évfolyamtalálkozó résztvevői a Tisza-parton

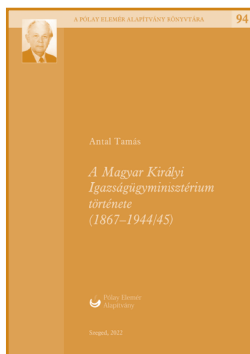

Könyvkiadás

A szegedi jogi karon folyó tudományos és oktatói munkát sokoldalúan támogató Pólay Elemér Alapítvány változatlan lelkesedéssel folytatta 2022-ben is tevékenységét. Alapítványunk országosan, sőt nemzetközileg is mind ismertebb szakmai könyvkiadói tevékenysége hívta életre a Iurisperitus Kiadót, amely a Budapesten, a Károlyi-Csekonics-palotában megrendezett, immár II. Magyar Jogi Könyvszalomon is bemutatta legújabb köteteit. Tudományos, szakmai sorozataink kiadványait e kiadó gondozza. Újabb (al)sorozatok is indítottunk azokban a szakmai szegmensekben, ahol a kari tudományos-oktatói tradíció ezt lehetővé és indokolttá tette. A régebbi és újabb kiadványaink megvásárolhatók Karunkon a Jogi Információs Kabinetben, és megrendelhetők drótpostán (jik@juris.u-szeged.hu). Következzék a 2022. esztendő könyvtermése.

A Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára

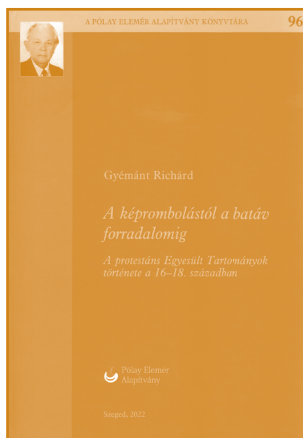
94. *Antal Tamás*: A Magyar Királyi Igazságügyminisztérium története (1867–1944/45)

95. *Révész Béla*: Az igazság ügye és az állampárt. Az igazságügy politikai környezetének változásai Magyarországon 1944–1989

96. *Gyémánt Richárd*: A képrombolástól a batáv forradalomig. A protestáns Egyesült Tartományok története a 16–18. században

97. *Peter Taller*: Völkerrechtliche Rechtslage des Kaspischen Meeres

Fundamenta Fontium Iuris Historici

Balogh Elemér: Bevezetés az összehasonlító európai büntetőjog-történetbe. Az anyagi jog genezise

Fundamenta Fontium Iuris Publici

Csatlós Erzsébet – Siket Judit: Hatósági eljárásjogi alapismeretek

Lectiones Iuridicae

29. *Csatlós, Erzsébet* (ed.): Recent Challenges of Public Administration. Papers presented at the conference of '4th Contemporary Issues of Public Administration' on 10th December 2021.

30. *Gellén Klára* (szerk.): Gazdasági tendenciák és jogi kihívások a 21. században, 3.

31. *Molnár, Erzsébet* (Hg.): Strafrechtsvergleichende Beiträge im Spiegel der digitalen Herausforderungen. Aufsätze ungarischer und deutscher Studenten. Konstanz – Szeged – Tübingen – Göcek

Ez alkalommal is szeretném megköszönni kedves egykori hallgatóinknak és más támogatóinknak anyagiakban nyújtott nagylelkű segítségét. Az esedékes szja-bevallások idején tehető 1% felajánlása tekintetében újólág szíves figyelmükbe ajánlom alapítványunkat, amelynek adószáma:

18459203–2–06

Dr. Balogh Elemér
egyetemi tanár

Az Üzleti Jogi Intézet hagyományos programjai és új kezdeményezései

Az Üzleti Jogi Intézet mindennapjaiban megjelenik az innovatív fejlesztési szándék, melyben kiemelt szerepet kapnak az új és napjainkban meghatározó fejlesztési igényű gazdasági jogi területek. Ezek között nevesíthetők például pénzügyi, adójogi, vámjogi kérdések, a bankjog, közbeszerzési kérdések, a digitális üzleti élet, az e-kereskedelem, valamint az ipar, az agrárium és a környezetvédelem jogterületei.

Intézetünk minden évben igyekszik ezen fejlődéseket követni és a szakma képviselőinek is lehetőséget biztosítani naprakész ismereteik átadására, illetve ezen eredményeik intézetünk kiadványában való megjelentetésére. Ennek értelmében 2022-ben több konferenciát is szerveztünk, amelyek – nagy örömünkre – a hallgatók körében is népszerűek voltak. Kiemelve kettőt szakmai programjaink közül, 2022. november 11-én került megrendezésre a 'Jog – versenyképesség

*Hegyes Péter, az Üzleti Jogi Intézet
adjunktusa köszöntőt mond*

– ellátásbiztonság' című országos, online konferencia. A szakmai program igen változatos volt, az agrárjogi és adózási témák mellett alkotmányjogi, környezetvédelmi jogi, illetve nemzetközi jogi témák színesítették a konferenciát. A rendezvény kitűnő alkalom volt arra, hogy a doktoranduszok ismertethessék legújabb kutatási eredményeiket, illetve

Az élelmiszerjogi szakjogászai és élelmiszerjogi szakokleveles mérnökök szakirányú továbbképzési szak beiratkozói

a fejlődésükről a szakmai közönség is átfogó képet kaphasson. A programon szép számmal képviseltették magukat a szakma kiválóságai, többek között az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának, a Szege-di Tudományegyetem Állam- és Jogtu-dományi Karának, a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának, vala-mint a Nemzeti Közszerológati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanul-mányok Kar munkatársai.

Az Üzleti Jogi Intézet kutatási port-fóliója folyamatosan bővül, ezért nap-jaink aktuális kérdéseire reflektálva az év második felében, 2022. december 1-jén megrendezte a 'Közbevételi- és ke-reskedelmi jogi aktuális kérdések' című *online* konferenciát. Az Intézet szoros kapcsolatot ápol külső szakmai partne-rekkel, munkaerőpiaci szereplőkkel is, ennek keretén belül a szakmai reputá-cióval rendelkező gyakorlati szakemberek évről-évre újra bekapcsolódnak az Inté-zet egy-egy szakmai programjába. A ren-dezvényen az előadók az Intézet mun-katársaival együtt az adózás aktuális kérdéseit helyezték fókuszba., így az ér-deklődők meghallgathatták a Pénzügy-minisztérium és az Igazságügyi Minisz-terium behajthatatlan követelésekről szóló álláspontját, valamint a Nemzeti Közszerológati Egyetem szakembereinek véleményét is. A konferencia résztvevői a konferenciasorozat ötletét is felvetet-ték, amelynek megvalósítását minden-ki örömmel fogadta. Az érdeklődők a *Microsoft Teams* alkalmazáson keresztül csatlakozhattak a szakmai programhoz. A mindennapi események a társadal-mi hatásuk mellett a gazdasági életet is nagymértékben befolyásolják, így a programon szó esett a háború előre nem látható eseményeiről, illetve arról, ezek hogyan hatnak az államháztartás

egyensúlyára. Az Intézet konferenciái a szakmai ismeretek bővítése mellett a kapcsolatépítésnek és új hagyományok kialakításának is kedveznek.

Az Intézet mozgalmas évet zárt, hi-szen a szemeszter szorgalmi idősza-kának utolsó heteiben, 2022. novem-ber 22-én ismét megrendezte az *online* Alumni eseményét, amely már több éves hagyományra tekint vissza. A prog-ramon Karunk végzett hallgatói – akik-nek száma évről-évre nő – mesélhettek korábbi egyetemi és vizsgatapasztalata-ikról, valamint a munkaerőpiacon való elhelyezkedésükről. Az Intézetben okta-tási szempontból a pénzügyi, gazdasá-gi, kereskedelmi szférában egymáshoz kapcsolódó, azonos gondolkodást és látásmódot kívánó kérdések összehan-golása valósul meg. Emiatt a meghívott vendégeink is a munkaerőpiac széles skáláját reprezentálják. *Szalkai András* a hagyományos jogászai pályák egyikét képviselve az ügyvédjelöltként való el-helyezkedésről, az ügyvédi mindenna-pokról mesélt. Ezen tapasztalatokba kapcsolódott be a munkáltatói oldalt megtestesítve *Tanács Ferenc József*, az Üz-leti Jogi Intézet oktatója és irodavezető ügyvéd. Az Intézet fakultatív tárgyainak listája is igen sokszínű, az érdeklődők többek között a *startup*-ok működéséről is tanulhatnak. Erre tekintettel külön öröm volt Ferenc beszámolóját hallgat-ni, hiszen irodájának egyik profilja a *startup*-ok képviselete.

Az Intézetben karizmatikusan van jelen a pénzügyi és adójog, így külön öröm számunkra, hogy *Prikkel Petra*, aki az EY adótanácsadója, évek óta osztja meg a hallgatókkal ezen szakma szépsé-geit és nehézségeit.

Az Intézet mindezek mellett kiemel-kedő figyelmet fordít a tudományos fej-lődésnek és megmérettetésnek is, ami a

Az üzleti jogi modulós hallgatók Gellén Klára intézetvezető professzor asszonnyal az ÁSZ-napon

rendezvényen szintén megjelent: a kutatói és tudományos pálya képviselőiként, intézetünk két PhD-hallgatója, *Árvai Gergő* és *Varga Dóra* vett részt. Az eseményt *Gyenge Balázs* tanársegéd koordinálta, melynek során a vendégek kifejezték, mi jelentett számukra előnyt egy-egy állásinterjún, mi az, amire az önéletrajzukban felfigyeltek a potenciális munkáltatók, de arról is részletesen meséltek, mit bántak meg egyetemi éveik alatt, mit csináltak volna másként. A beszélgetés során arra is kitértek, mit szeretnek leginkább a munkájukban, illetve a nyelvtanulás és nyelvtudás fontosságára is felhívták a figyelmet. A rendezvény sikerének titka talán az lehet, hogy a jelenlegi hallgatók olyan személyektől hallhatják naprakész tapasztalataikat, akiket ismernek, akik 'egy közülünk'. A diákok sokszor panaszkodnak arra, hogy a modulválasztás vagy a diplomaszerezés előtt nem tudnak megfelelően tájékozódni az egyes szakmákról, csak „tájékoztatókat” olvashatnak, amik nem adnak személyre szabott információkat, emellett a jogász hivatás gyakorlati oldalára sincs túl nagy rálátá-

suk. A meghívott vendégeinkkel az érdeklődők felvehetik a későbbiekben is a kapcsolatot, akik nagy örömmel válaszolnak bármely, később felmerülő kérdésre. Ezek nagyban segíthetnek meghozni a döntést a hallgatóknak, pontosan merre induljanak el a végzést követően. A programnak köszönhetően a résztvevők akár olyan kapcsolati tőkére is szert tehetnek, ami jelentősen megkönnyíti számukra az álláskeresést. A visszajelzések alapján erre a hiánypótló eseményre a jövőben szintén nagy igény mutatkozik, ennek megfelelően az Üzleti Jogi Intézet továbbra is minden félévben tervezi a rendezvény megszervezését minél több, szerteágazó területen dolgozó *alumni* taggal.

Az Üzleti Jogi Intézet oktatási szempontból újabb nyitásokat és fejlesztéseket valósít meg, melynek keretén belül a 2022/2023-as tanév tavaszi szemeszterében indította a Szegedi Tudományegyetem Mérnöki és Mezőgazdasági Karával közösen alapított élelmiszerjogi szakjogászai és élelmiszerjogi szakokleveles mérnök szakirányú továbbképzési szak első félévét. Létrehozásában az innova-

tív szándék jelent meg, melyben kiemelt szerepet kap a dinamikusan fejlődő élelmiszerjogi és élelmiszerbiztonsági terület. Az országban egyedülálló, speciális ismereteket adó képzés nagy népszerűségnek örvend, hiszen az élelmiszerek és takarmányok biztonságára vonatkozó kérdések egyre fontosabbá és összetettebbé válnak, a kapcsolódó jogszabályi környezet folyamatos fejlesztést igényel, amely fejlődő jogterület strukturált ismerete elengedhetetlen az ellátási lánc bármely pontját érintő jogi kérdések megválaszolásához, valamint a biztonságos jogi tájékozódáshoz.

A három kar a már meglévő tárgyak élelmiszerjogi és élelmiszerbiztonsági vetületének összehangolt oktatását kívánja megvalósítani, emellett számos új kurzus is kialakításra került, melynek tananyagait folyamatosan fejlesztik a jövőbeni változásoknak megfelelően, ennek eredményeként naprakész ismereteket adnak át komplex módon a hallgatóknak. Ennek eredményeképpen

a hallgatók naprakész, innovatív ismereteket szerezhettek. A levelező tagozatú, 2 féléves, távolléti oktatásban zajló képzésre azok jelentkezését várták, akik jogász osztatlan mesterképzési szakon, élelmiszermérnök alap- vagy mesterszakon, élelmiszerbiztonsági és minőségi mérnök mesterszakon, mezőgazdasági és élelmiszeripari gépészmérnök alapszakon, mezőgazdasági mérnöki alapszakon, vidékfejlesztési alapszakon, vidékfejlesztési agrármérnöki mesterszakon szerzett oklevél, valamint a felsoroltaknak megfelelő főiskolai, illetve egyetemi képzéseken szerzett oklevéllel rendelkeznek. A jelentkezők 2023. február 10-én a Kari Társalgóban iratkozhattak be, az Üzleti Jogi Intézet vezetőjének, *Gellén Klára* professzor asszony köszöntőjét követően. A szak felelőse *Hegyes Péter István*, az Üzleti Jogi Intézet adjunktusa, aki szakmai tudásával segíti a hallgatókat a teljes képzésük során.

Lászlóné dr. Varga Dóra
PhD hallgató

II. Both Ödön Közjogtörténeti Emlékverseny

Középiskolások jogi kari versenye a Szegedi Tudományegyetem centenáriumának jegyében

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara 2022. január 7-én második alkalommal rendezte meg a Both Ödön Közjogtörténeti Emlékversenyt középiskolás diákok számára, amellyel Karunk kiemelkedő jogtörténet-egyéniségének állít emléket. A rendezvény az egyetem centenáriumi rendezvénysorozatába illeszkedett, így a témakiírások ehhez a tematikához kap-

csolódtak. Emellett a verseny Karunk azon törekvéseit is tükrözte, amelynek célja, hogy nyisson a középiskolák és a középiskolások diákok irányába, ezáltal felnyitva a szemüket a 'tudomány csodájára'.

A háromfős csapatok egy rövid, a Szegedi Tudományegyetem történetéhez kapcsolódó pályamunka elkészítésével jelentkezhettek a versenyre, amelynek

Csoportkép az emlékverseny résztvevőivel, zsűritagjaival és szervezőivel a járványhelyzet jegyében

célja a diákok íráskészségének fejlesztése volt. A rendezvény ez évi tematikájának megfelelően a csapatok a beadandó feladatokat a Kolozsvári/Szegedi Tudományegyetem történetéhez kapcsolódóan készítették el. Az írásbeli fordulót követően négy csapat mérhette össze tudását a jelenléti fordulóban, ugyanis a tavalyi évtől eltérően a megfelelő járványügyi szabályok betartása mellett jelenléti programként valósíthattuk meg a rendezvényt.

Először 'A dualizmus bajnoka' című játékban a köztörténeti ismereteiket tesztelhatték a résztvevők, amelyet Karunk digitalizációra irányuló törekvéseit követve elektronikusan tölthettek ki a csapatok. A verseny harmadik fordulójában a Szegedi Akadémiai Bizottság székházában, városunk egyik patinás épületében mutathatták be prezentációikat a diákok a rangos zsűri előtt. A tudományos tanácskozást *Görög Márta* dékán asszony nyitotta meg a zsűri elnökeként, aki kiemelte, hogy a tehetségek feltérképezése különösen fontos célja Karunknak. A háromtagú bírálóbi-

zottság tagjai voltak még *Homoki-Nagy Mária*, a Magyar Jogtörténeti Tanszék és *Balogh Elemér*, az Európai Jogtörténeti Tanszék vezetője.

A színvonalas prezentációkat az ún. *Pecha Kucha* módszertan alapján mutatták be a versenyzők, amelynek célja, hogy azonos időtartamra előzetesen időzített diák váltakozása mellett ismertesse a prezentáló eredményeit. A diákok heterogén témákat dolgoztak fel az előre kiadottak közül. Az Arany János Református Gimnázium delegációja *A római jog újrafelfedezését* választotta témaként, a 'Balassisok' pedig az egyetemünk 1921. évi Szegedre költözését dolgozták fel. A legnépszerűbb téma azonban a nők helyzete volt az egyetemi oktatásban a 20. század első felében, ugyanis két csapat is ezt érezte a 'legtesthezállobbnak'. A négy csapat színvonalas előadásai közül is kiemelkedett a szegedi és a nagykovácsi csapat prezentációja. A verseny végeredménye:

Arany János Református Gimnázium, Technikum és Kollégium (Nagykovács):

Farkas Lili, Kaszap Luca, Német Dániel, felkészítő szaktanár: Kocsis Szilvia.

Szegedi Tömörkény István Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és Technikum (Szeged): *Ancsa-Molnár Virág, Hussein Míra Rana, Szilágyi Réka, felkészítő szaktanár: Varga Magdolna.*

Dositej Obradovic Gimnázium és Közgazdasági Iskola (Topolya): *Falletta Lena, Majláth Dávid, Subotin Sara, felkészítő szaktanár: Mengyán Pletikosic Ildikó, Pletikosic Paja.*

Budapest XVII. kerületi Balassi Bálint Nyolcévfolyamos Gimnázium: *Andráskó Bence, Telek Patrik, Wenger Szonja, felkészítő szaktanár: Juhász Anikó, Pokk Péter.*

A díjazottak értékes ajándékutalványokkal gazdagodtak, ugyanis az I. helyezett 180.000 Ft értékű, a II. helyezett 120.000 Ft értékű, míg a III. helyezett 90.000 Ft értékű elektronikai vagy Árkád-utalványban részesültek. Emellett Karunk azzal a felajánlással kívánta motiválni a diákokat, hogy az első helyezett csapat tagjai közül azok, akik a felsőfokú tanulmányaikat a 2022/23. vagy a 2023/24. tanév őszi félévében az SZTE ÁJTK bármely szakán, nappali tagozatos hallgatóiként kezdik meg, további egyszeri, egyösszegű 100.000 forintos ösztöndíjban részesíti.

A rendezvény zárásaként *Homoki-Nagy Mária* professzor asszony méltatta a versenyre vállalkozó diákok érdemeit, akiket külön elismerés illet, hogy középiskolai tanulmányaik mellett további energiákat fordítottak a versenyre való felkészülésre. Külön öröm számunkra, hogy az idei évben először határon túli csapatot is köszönhetünk a versenyzők között. Emellett még kiemelést érdemel, hogy a nagykőrösi Arany János Református Gimnázium csapata immáron második alkalommal végzett az első helyen a versenyen.

Ezúton is gratulálunk a csapatoknak kiváló teljesítményükhöz, valamint bízzunk benne, hogy az elkövetkező években hallgatóinkként üdvözölhetjük majd őket. Emellett a diákokat nevező középiskolákat és a felkészítő tanárokat jövőre is visszavárjuk! A program a Miniszterelnökség Családokért Felelős Tárcá Nélküli Miniszter által kiírt 'Az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, valamint tudományos műhelyein való részvétel és a lebonyolítási feladatok ellátása – A jogi kari hallgatók és a középiskolások megismertetése a diákkörökkel és motiválásuk a kutatásra című, NTP-HHTDK-21-0056' kódjelű pályázat támogatásával valósult meg.

*Dr. Pétervári Máté
adjunktus*

A nyertes csapat. Az immáron második alkalommal diadalmaskodó nagykőrösi Arany János Református Gimnázium csapata és felkészítő tanára a zsűritagokkal

15 éve a Europe Direct hálózat tagjaként

Szinte napra pontosan tizenöt éve kezdte meg működését a Szegedi Tudományegyetemen a Europe Direct Szeged európai uniós információs iroda, amikor a teljes magyar Europe Direct hálózat Szegeden tartotta éves találkozóját: 2022. március 9–10. Az eseményen részt vett *Richard Kuehnel*, az Európai Bizottság Kommunikációs Főigazgatóságának igazgatója, *Zupkó Gábor*, az

Európai Bizottság Magyarországi Képviseletének vezetője és *Lővei Andrea*, az Európai Parlament Magyarországi Kapcsolattartó Irodájának vezetője is.

Kollégáink előadásokat hallhattak többek között az SZTE-nek a régió innovációs életében betöltött szerepéről (*Kónya Zoltán* rektorhelyettes, SZTE), a megye legnagyobb, európai uniós forrásból megvalósult fejlesztési programjairól (*Polner Eörs*, Csongrád-Csanád Megyei Közgyűlés). Ellátogattunk az ELI-be, ahol *Szabó Gábor* professzor, prorektor fogadta delegációnkat és természetesen közösen megünnepeztük a Europe Direct Szeged évfordulóját is.

Európa-nap a kultúra jegyében – május 9.

A május 9-i programunk egy hibrid formában megrendezett négy órás élő

Lővei Andrea, Zupkó Gábor, Szekeres Ildikó, Richard Kuehnel

műsorfolyam volt, melyet 'Mutassuk be Európát!' címmel hirdettünk meg. Az eseményen köszöntőt mondott felvételtől *Várhelyi Olivér*, szomszédságpolitikáért és bővítésért felelős uniós biztos. Ezt követően több mint húsz előadó mutatta be Európa színes kulturális életének egy-egy számukra kiemelkedő aspektusát, köztük tiszteletbeli konzulok, egyetemi oktatók, szakmai partnereink, kollégáink. Középiskolás diákok jóvoltából pedig a közönség egy kellemes zenéi blokkot is meghallgathatott.

A műsorfolyam mellett több kísérő programról is gondoskodtunk: 15 éves a Europe Direct Szeged iroda – születésnap tortakóstolás; EU intézmények kiadványaiból bemutató; Az Európai Bizottság központi uniós tesztje – a helyes megfejtők közt egy elektromos kerékpár került kisorsolásra; A Europe Direct Szeged EU ismereti tesztjein mindenki nyert; a büfé pedig végig nyitva állt vendégeink számára.

A műsor elérhető itt: <https://www.facebook.com/EuropeDirectSzeged/videos/1425328921261820>

Zöld erdő mélyén... Ásotthalom lombjai alatt

Mivel irodánk a környezetvédelemhez kapcsolódó elméleti kérdésekkel immár évek óta kiemelten foglalkozik (lásd 2022. március 25-i konferenciánk), tavaly ősszel úgy döntöttünk, túracipőt húzunk és irány a terep!

'Küzdelem a klímaváltozással – erdészet a 21. században' címmel szerveztünk szakmai kirándulást Ásotthalomra október 21-én az érdeklődők számára, hogy megismerkedjünk az erdészképzés és az erdészet helyi történetével, az erdőgazdálkodás jelenlegi trendjeivel, a klímaváltozás által okozott problémákkal és az adaptáció lehetőségeivel.

Programunk megvalósításában az Alföldi Agrárszakképzési Centrum Bedő Albert Erdészeti Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium volt szakmai partnerünk. A kirándulásról *Sziebig Orsolya Johanna* készített összefoglalót, amely elérhető honlapunkon:

https://www.edu-szeged.hu/archivum/2022_10_21/Beszamolo.pdf

A tanerdőben a „Rúzsafa” volt első állomásunk

Ismerkedés az erdő terményeivel

Az Európai Bizottságnak leadott éves munkaprogramunknak megfelelően 2022-ben is két szakmai konferenciát és négy Integrációs Klub rendezvényt szerveztünk.

Március 25-én az EPLO Szeged 2022 projekt keretében társszervezői voltunk a 'Mérlegen a környezetvédelmi törekvések – eredmények és várható tendenciák a kihívások tükrében' című konferenciának.

<https://www.facebook.com/EuropeDirectSzeged/videos/365324905491108>

December 2-án pedig 'Az Alapító Szerződések módosítása mint Európa jövőjének záloga? Kihívások és realitások' címmel szerveztünk kerekasztal beszélgetést.

<https://www.facebook.com/EuropeDirectSzeged/videos/676048727519749>

Integrációs Klub rendezvényeink keretében az Európai Unió előtt álló gazdasági és biztonságpolitikai kihívásokkal foglalkoztunk, valamint az EU két nagy tagállamában (Franciaország és

Olaszország) lezajlott választások eredményeit értékeltük.

Április: „Az EU gazdasági kormányzása viharos időkben”, előadó: *Pelle Anita* egyetemi docens, SZTE GTK Pénzügyek és Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Intézete.

<https://www.facebook.com/EuropeDirectSzeged/videos/420134026467179>

”Franciaország és az Európai Unió kapcsolatrendszere – a francia választási eredmények értékelése, várható tendenciák a következő öt évre”, előadó: *Szűcs Anita* egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem, Nemzetközi, Politikai és Regionális Tanulmányok Intézet – Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék.

<https://www.facebook.com/EuropeDirectSzeged/videos/5580761181952044>

Szeptember: „Olaszország és az Európai Unió kapcsolatrendszere – az olasz választási eredmények értékelése, várható tendenciák egy kihívásokkal teli időszakra tekintettel”, előadó: *Molnár Anna Éva* egyetemi tanár, Nemzeti Köz-

szolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Nemzetközi és Biztonsági Tanulmányok Tanszék.

Október: „Egy változó világrend következményei – biztonságpolitikai kihívások Európa előtt”, előadó: *Tálas Péter*

tudományos főmunkatárs, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Stratégiai Védelmi Kutatóintézet.

Szekeres Ildikó

irodavezető

SZTE NRTI, Europe Direct Szeged

Pro Scientia Aranyérmeseink

Élménybeszámoló egy tudományosan csapodár, de annál sikeresebb diákköri életpályáról

A Magyar Jogtörténeti Tudományos Diákkör 2021-ben indította útnak programsorozatát, amelynek célja az, hogy az Állam- és Jogtudományi Szekcióban *Pro Scientia* Aranyérmel díjazott egykori diákkörösök ismertessék meg a hallgatóinkat a tudományos munka szépségeivel és későbbi hasznosíthatóságával. A *Pro Scientia* Aranyérmet kétfévente az Országos Tudományos Diákköri Konferencián kiválóan szereplő hallgatók nyerhetik el tudományterületenként felosztott kvóta alapján, így az állam- és jogtudományok területén kimagasló tudományos tevékenységet végzők érdemlik ki ezt a kitüntetést 1988. évi alapítása óta.

Az eddigi vendégeinkhez képest rendhagyó meghívott ismertette az életútját, hiszen kiemelkedő eredményeivel nem a Szegedi Tudományegyetem hírnevét öregbítette (az ELTE hallgatója volt), de oktatói karrierjét már a kari közösségünk tagjaként kezdte meg. 2022. április 21-én ugyanis a 2001-ben *Pro Scientia* Aranyérmel kitüntetett *Nagy Csongor István* egyetemi tanár volt a Magyar Jogtörténeti TDK előadója a 'Nincs királyi út' elnevezésű TDK-ülés keretében, amely beszélgetés *online* valósulhatott meg.

Nagy Csongor István

A jelenleg Karunk Nemzetközi Magánjogi Tanszékét vezető professzor három alkalommal is megmérthette magát az OTDK-n hallgatóként, mivel már elsőévesként I. helyezett lett jogtörténeti témájú dolgozatával, amely „A mádfalvi veszedelem a székely priviligiumtörténet tükrében” címet viselte. Ennek elkészítését még az egyetemi tanulmányai előtt kezdte meg, így nyilvánított lehetősége erre. A következő, 2001. évi XXV. OTDK-n már két dolgozatával is díjat nyert. A „Jogtörténeti tendenciák a romániai kisebbségi jog történetében 1945 és 1989 között, különös tekin-

tettel a romániai magyarság helyzetére” című dolgozatát II. helyezéssel díjazták, míg az Alkotmányjog II. tagozatban III. díjat érdemelt ki a „Kisebbségi törvénytervezetek és alternatívák Romániában” című munka. E három díj eredményeképpen adományozta Nagy Csongor Istvánnak az OTDT a *Pro Scientia* Aranyérmét. A 2003-ban megrendezett OTDK-n ötödévesként szintén két pályamunkájával ért el helyezést. Közigazgatási jogi tagozatban „A versenyfelügyelet közjogi jogállása és szervezeti kérdései összehasonlító jogi szempontból és a magyar szervezetrendszer továbbfejlesztése” című munkájával indult, amelyet különdíjjal jutalmaztak. Jog- és állambölcselettel foglalkozott még ezen kívül ekkor, amelynek köszönhetően „Bibó István hatalommegosztás-konceptiója és az európai társadalomfejlődés összefüggései” címmel indíthatott még értekezést az országos versenyen, amelyet szintén II. díjjal honoráltak. Vicesen meg is jegyezte a beszélgetés során, hogy elsőévesként érte el a csúcst, utána már csak romlott a teljesítménye...

Az OTDK-részvételekből is kirajzolódik, hogy az első egyetemi éveiben a jogtörténet-tudomány ragadta magával, így ennek a tanszéknek demonstrátoraként kezdte meg a tudományos munkát, a kutatásban pedig *Horváth Attila* professzor témavezetése segítette. Ezt követően fordult a gazdasági jog irányába, amely későbbi pályáját meghatározta. A téma-választásai kapcsán Nagy Csongor István elmondta azt is, hogy a kezdetekben meghatározó volt ebben a szülőföldhöz való kötődése, ugyanis kolozsvári születésű. Ennek kapcsán kerülhetett fel a kérdés, hogy Kolozsvárról miért nem a szegedi egyetemre vezetett az útja, hiszen a beszélgetésre éppen a kolozsvári egyetem Szegedre költözésének centenáriumi

évében kerülhetett sor? Erre ’védelmében’ azt hozta fel az immáron szegedi professzor, hogy ekkor már Győrben éltek, így a közlekedési viszonyok a budapesti folytatás mellett szóltak, de a későbbiekben már nem kerülhette el a sorsát.

A doktori képzése évei során ugyanis Martonyi János professzor hívta a szegedi Nemzetközi Magánjogi Tanszékre, amely egy hozzá hasonló grafomán embert keresett, így szívesen fogadta el az invitálást akkori témavezetője, Király Miklós professzor javaslatára. Éles váltásnak tűnhet ez a korábbi témaválasztások tükrében, de 2006-ban publikálta első nemzetközi magánjogi tankönyvét az európai uniós csatlakozás kapcsán, így a felkínált státusz éppen profilba vágott számára.

A beszélgetés egyik fő célkitűzése a hallgatók diákköri munkára való motiválása volt, így nem maradhatott ki a témák közül az sem, hogy mi volt a meghívott személyes mozgatórugója a dolgozatok megírása során? 2001 egyik *Pro Scientia* aranyérmese ezt két tényezőre vezette vissza. Egyrészt matematikus édesapjától már a szülői házban magába szívhatta a tudomány és a tudás tiszteletét, másrészt pedig a Bibó István Szakkollégiumban szintén olyan produktív, inspiráló közeggel találkozhatott, amelyben a megbecsültség elsődleges forrása csak a tanulás lehetett. A szakkollégium emellett megfelelő platformot is teremtett a tudományos munkára és vitára, mivel félévente, évente elvárás volt egy-egy tudományos írás elkészítése. Emellett kiemelte azt is, hogy a bázisdemokráciára épülő kollégiumi működés is elősegítette a vita- és érvelési készség fejlődését, ami szintén nagyban segítette a diákköri tevékenységeket. Ezen kívül az érzelmi oldal nyújtotta motivációt említette még, mivel a tudományos munka olyan *flow*-élményt képes nyújtani számára, amelyben a tér-

idő kontinuum megszűnik. Ez az érzés pedig nehezen engedi el a későbbiekben is a kutatót.

Az előadássorozat másik állandó kérdése emellett az, hogy miképpen kamatoztatta a diákköri munka során megszerzett készségeket a meghívott? Nagy Csongor István ennek kapcsán azt emelte ki a diákköri lét érényeként, hogy önképző körként kérdező, érdeklődő közeget biztosít az ambiciózus diákoknak, ami legalább részben biztosítani tudja azt az interaktivitást, amely a poroszos oktatási rendszerünk-ből hiányzik. Az így megszerzett érvelni tudás pedig az ügyvédi pályán is kulcsfontosságú, ugyanis elősegíti az ehhez szükséges módszertan elsajátítását. A meghívott ezt személyes tapasztalataiból állapíthatta meg, ugyanis az egyetemet követően az ügyvédi hivatásban is 'megmártóztott', bár saját bevallása szerint ez azóta marginálissá vált számára a tudományos karrier mellett. Az akadémiai szféra csáberejét leginkább abban a kutatói szabadságban látja, amely teret enged a kreativitás kibontakozásának. Ezen kívül abban jelölte meg a

szépségét, hogy emberöltőkön keresztül vitathatók meg tudományos kérdések, reflektálva a nagy elődök meglátásaira.

A beszélgetés hallgatósága annál szebb útravalót azonban nem is kaphatott ennek az egy órának az eredményeként, mint amely a diákköri ülés címében jelent meg. A 'Nincs királyi út' ugyanis egy *Euklidész*től származó idézet parafrázisa, amelyet *I. Ptolemaiosz* királynak mondott, miszerint a tudományos eredményekhez mindenkinek ugyanaz a rögzös út vezet, így mindenki egyenlő esélyekkel indul és a lehetőség ugyanúgy biztosított származástól, anyagi viszonyoktól függetlenül. A rendezvény a Miniszterelnökség Családokért Felelős Tárcá Nélküli Minisztere által kiírt 'Az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, valamint tudományos műhelyein való részvétel és a lebonyolítási feladatok ellátása – A jogi kari hallgatók és a középiskolások megismertetése a diákkörökkel és motiválásuk a kutatásra' című, NTP-HHTDK-21-0056 kódjelű pályázat támogatásával valósult meg.

*Dr. Pétervári Máté
adjunktus*

Nagy Csongor István Lovász Lászlóval, az MTA korábbi elnökével

Alma Mater Weekend és Sportnap

Dékán asszonyunk így értékelte a 2022. június 11-én megrendezett, nagyszerű Alma Mater hétvégét.

Kedves Kollégák, egy kiváló hangulatú, sporttal, jó beszélgetésekkel, főzéssel teli szombati délelőttünk/délutánunk

Kruzsliz Péter és Lakatos Andrea

volt az Alma Mater Weekend és Sportnapon! *Pártos Eszter, Kovács Betti, Kovács Gabi, Mészáros Zsuzsi, Tiszai Anett:* köszönöm a kiváló pörköltöt!

Döme Tímea, Farkas Csaba, Lakatos Andrea, Kakusziné Szalai Zsuzsa, Kaprinay Zsófia, Kálmán Renáta, Kelemen Kitti, Kruzsliz Péter, Pongó Tamás, Révészné Kocsis Eszter, Steiner-Tugyi Brigi, Szabóné Szemes Erika, Telegdy Gergely, Tribl Norbert: köszönöm, hogy ott voltatok! Nagyon jó volt mindannyiótokkal!

Ez a szombati nap elismerésekben, érmekben is gazdag volt. Büszkék vagyunk az SZTE „Mozdulj Ki! 100” verseny keretében elért csodás eredményekre: *Lakatos Andrea* első helyezése a legtöbb percet kerékpározó nő kategóriában; *Czucz Ottó* és *Kruciz Péter* teljesítményére, akik nyolc héten keresztül legalább heti 100 percet sportoltak; a *Pártos Eszter* vezette főzőcsapatunkra (legszebb terítés kategóriában); *Hoffmann Borka*

Szefi a dékánasszonnyal

A bogrács körül a kari főzőcsapat, Pártos Eszter kezében a főzőkanál

(an.: *Kaprinay Zsófia*) második helyezésére (kosárlabda kategóriában) és a kari kötélhúzó csapatunk harmadik helyezésére!

Jövőre együtt, újra, ugyanott!
HajráJTK!

Dr. Görög Márta
egyetemi tanár, dékán

Ünnepélyes eskütétel és jogi kari polgárrá fogadás

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar a 2022/23-as tanévben ünnepelte kolozsvári alapításának

150. évfordulóját, amely alkalomból hagyományteremtő jelleggel a Karra újonnan felvételt nyert hallgatói szá-

Az oktatói kar képviselte az eskütételi ünnepségen

Az első éves hallgatók zászlóra tűzik az évfolyam szalagját

mára ünnepélyes eskütételt és jogi kari polgárrá fogadást szervezett a főépület Aulájában, 2022. szeptember 7-én.

Az ünnepélyes eskütételen a hallgatók a jogi kar oktatói közössége előtt tették le esküjüket, melyben hitet tettek, hogy egyetemi polgárhoz méltó módon, mindent megtesznek az Egyetem és annak Állam- és Jogtudományi Kara jó hírének, kiválóságának megőrzése és

továbbvitele érdekében, valamint, hogy a neves elődök által nemzedékeken át kiérlelt szakmai és etikai elveket elfogadják és követni fogják. Az eskü letételét követően *Görög Márta* professzor asszony, az Állam- és Jogtudományi Kar dékánja kézfogásával szimbolikusan is a jogi kar polgáraivá fogadta a 2022/23-as tanévre felvételt nyert hallgatókat. Karunk kiemelten fontos

Csoportkép az ÁJTK dékánjával

céljának tekinti a tehetséggondozást, ennek keretében kerül évente megrendezésre a Both Ödön Közjogtörténeti Emlékverseny középiskolás diákok számára. A versenyen kiemelkedően teljesítő diákok közül ma már többeket is hallgatóink között köszönhetünk. Az ünnepélyes eskütételi ünnepség keretében dékán asszonytól és *Pétervári Máté* tehetséggondozásért felelős dékáni referenstől elismerő okleveleket vehettek át a hallgatók. Both Ödön ösztöndíjban részesült Farkas Lili, aki 2022-ben csapatával első helyezést ért el a közjogtörténeti versenyen. Emléklapban

részesült még *Hussein Mira Rana* és *Szilágyi Réka*, akik 2022-ben második helyezést, *Telek Patrik*, aki csapatával harmadik helyezést ért el, valamint *Igaz Dániel*, *Szűcs Lili* és *Gachályi Gergő*, akik 2021-ben másodikok lettek a nívós megmérettetésen.

A jóhangulatú, meghitt eskütételi ünnepség végén lehetősége nyílt a hallgatóknak, hogy dékán asszonnyal, valamint az oktatói karral közös fényképet készítsenek.

Dr. Márki Dávid
adjunktus

Épületavatás

Elkészült a csodásan felújított Lófara

Többévnyi előkészület, tervezés és gondos kivitelezés után pazar külsőségek közepette került sor 2022. október 28-án a kari székház, azaz a Lófara átadására. Dékán asszony ünnepi köszöntője következik.

„Tisztelt Avató Tanács!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Kollegák!

Tisztelettel köszöntöm Önöket a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar megújult főépületében! Külön köszöntöm az avató tanács tagjait:

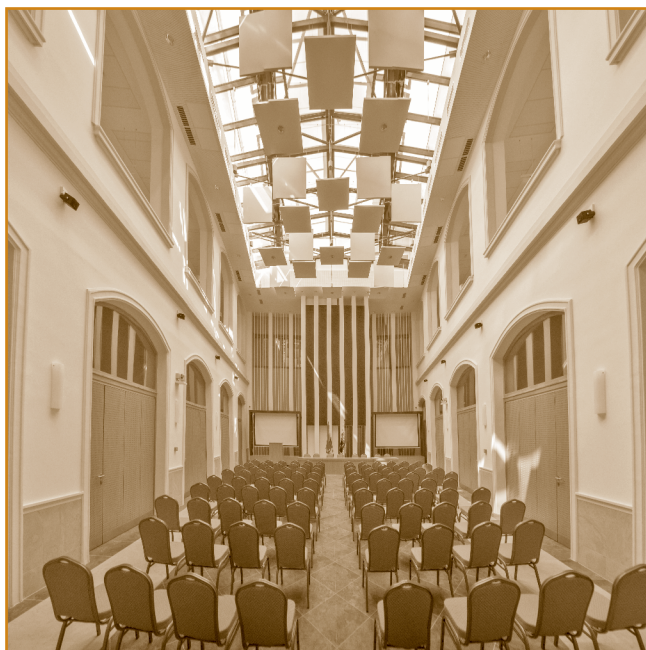
Dr. Lázár János építési és beruházási minisztert, *Dr. Trócsányi Lászlót*, a Szegedi Tudományegyetemért Alapítvány kuratóriumi tagját, *Dr. Rovó Lászlót*, a Szegedi Tudományegyetem rektorát és *Dr. Fendler Juditot*, a Szegedi Tudományegyetem kancellárját.

Köszöntöm az első sorban helyet foglaló: *Dr. Nagy Anikót*, a Szegedi Tudományegyetemért Alapítvány kuratóriumi tagját, *Dr. Kiss-Rigó Lászlót*, Szeged-Csanádi Egyházmegye megyéspüspökét, *Dr. Paczolay Pétert*, Karunk professzorát, az Emberi Jogok Európai Bíróságának bíróját, *Pomázi Gyulát*, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának elnökét, valamint *Dr. Martonosi Évát*, Szeged Megyei Jogú Város jegyzőjét.

Köszöntöm a Karunkon korábban tanulmányokat folytatott kormánytagokat, a Dékáni Tanácsadó Testület tagjait, a hivatásrendek valamennyi vezetőjét, képviselőjét, dékántársakat, Karunk professzorait, kollégáit és polgárait!

Kiemelten köszöntöm azokat a kollégákat, akik *alumnusként* tértek vissza hozzánk! Isten hozta önöket / Isten hozott benneteket újra a szegedi jogi karon!

A jogi kar 150. évében hazatértünk, visszatértünk.

Az Aula

150 éve, 1872 őszén egy modern egyetem született Kolozsváron: október 2-án elfogadta az országgyűlés az egyetem megalapításáról rendelkező törvényt, november 10-én pedig *Berde Áron*, jogtudós akadémikus megtartotta rektori

székfoglaló beszédét. Az eseményt Kolozsvár díszkivilágítással és színházi díszelőadással ünnepelte. 1872. november 16-án megkezdődött a tanítás a Jog- és Államtudományi Karon. Ahogy első dékánunk, *Groisz Gusztáv* fogalmazott:

Kilátás az Aulára

„a tudomány (...) gyűlpontja létesült”. Mi, az Állam- és Jogtudományi Kar polgárai ma is hisszük, hogy karunk az oktatás és a tudomány metszéspontjában szolgálja a jövőt és őrzi a múlt értékeit.

A 2019. szeptember 9-i vihart követően három évig otthontalanok, ámde nem hontalanok voltunk. Ez az időszak csak megerősítette mindazt, amit a Kolozsvári Egyetem Szegedre költözése üzen: az egyetem olyan egész, amely előadótermek nélkül is összetartja polgárait. Ereje nem a falakban és a tetőszerkezetekben rejlik, hanem a hallgatók és oktatók elkötelezettségében és hűségében, ami szilárdabb alap bármilyen acélnál és betonnál. Ahogy Berde Áron az egyetemet megnyitó 1872. november 10-i közgyűlésen fogalmazott: „Az egyetemet nem néma fala, hanem tanárainak szelleme alapítja meg.”

Sokak összefogásának eredményeként az 1921. évi XXV. tc. értelmében a kormány úgy döntött, a Kolozsvári Egyetem, s annak jogi kara az 1921/22. tanévet Szegeden kezdi meg. Főépületünk felújítása is többek közös gondolkodásának / összefogásának eredménye: *Balogh Elemér* professzor, Karunk korábbi dékánja visszaálmodta az épület tetejére az 1963-ban elvesztett kupolát, *Trócsányi László* professzor, akkori igazságügyi miniszter felkarolta és támogatta a fejlesztést, a kormány pedig biztosította az ahhoz szükséges anyagi forrást. Köszönettel tartozom mind a Kar, s mind jómagam nevében a kormányzati támogatásért. Ahogy köszönettel tartozom az egyetem vezetésének is, hogy főépületünk kiürítésétől, a tervek újragondolásától kezdve a felújítás végéig biztos háttérrel és támogatást jelentettek.

A dékán íróasztala

A 150 év örökségét büszkén gazdagítjuk nem csak a megújult kari főépületünkkel, hanem új hagyományokkal is. Pár hete első alkalommal tettek esküt a tanulmányaikat megkezdő első évesek a tisztességre és a Karunk által vallott értékrend iránti elköteleződésre, ahogy először kötöttek szalagot az évfolyam nevében zászlónkra is. Mindezzel a kari közösség polgáraivá fogadjuk friss hallgatóinkat, és utódainknak hagyunk szimbolikus örökséget.

Főépületünk, amit kezdettől iskolának szántak az árvíz után újjáépülő Szegeden, közvetíti hitvallásunkat. Elegáns homlokzatával, visszafogott, letisztult eleganciájával és izgalmas belső tereivel azt mutatja, hogy az oktatás, ami száz éve a legnagyobb közösségformáló erő Szegeden, képes a múlt örökségével és tiszteletével a jelen elvárásaival összhangban készülni a jövőre.

Ezt a jogi kart ugyanis már a jövő felsőoktatásának építettük, azoknak a hallgatóknak, akik a következő évtizedekben készülnek fel a társadalom szolgálatára. Olyan funkciókat és szolgáltatásokat látunk ezekben a falakban, ahol magabiztos, a múltukra büszke és jövőképet megfogalmazni kész szegedi hallgatókat képeznek. Mert ennek a helynek szellemisége van, melyet hosszú időn át alakítottak példaképeink.

Nem csak az épületünk eleganciája a letisztult, hanem a gondolkodásunk is. Azok, akik a szegedi jogi karon tanultak, oktattak és oktatnak, azok hívei a tiszta beszédnek, a tiszta fejű gondolkodásnak, a józan ész a barátjuk és vezérő csillaguk.

A Kar oktatói, dolgozói és hallgatói közösséget alkotnak, amelyben partnerként tekintenek a másokra. Közös a múltunk, a jelenünk, s egy irányba tekintünk. Köszönöm a Kar valameny-

nyi polgárának elkötelezett munkáját, elhivatottságát és legfőképp bizalmát. Az elmúlt évek bizonyították, nem közhelyként tekintünk arra az állításra, miszerint a közösség több mint az azt alkotó egyének összessége.

Mindannyian büszkék vagyunk azokra a szegedi professzorokra is, akiktől ez a Kar az, ami: a hazai és a nemzetközi jogi és igazgatási képzés egyik elismert bástyája, meghatározó szereplője és formálója a tudománynak és a felsőoktatásnak.

A dékáni tárgyalóasztal

Tisztelettel emlékezünk az egyetem első szegedi rektorára, a magánjog professzorára, *Menyhárt Gáspárra*, aki ebbe a városba menekítette a kolozsvári egyetemet. Hogy Szeged egyetemi város, és hogy az Állam- és Jogtudományi Kar működik, neki is köszönhető. Előtte való tisztelegésünk jeléül a Kar mai nappal átadásra kerülő legmagasabb rangú tudományos kitüntetése az ő nevét viseli.

A magyar történelem lapjain kér helyet *Perbír József*, a Kereskedelmi és

Beszélgetősarok a dékáni dolgozószobában

Váltójogi Tanszék egykori professzora, letartóztatásáig a Kar dékánhelyettese. Perbíró professzor volt 1956. október 16-án az Auditórium Maximumban tartott gyűlés tanár-elnöke, ahol elfogadták azt a 12 pontot, amely alapjaiban járult hozzá a későbbi forradalmi események elindításához.

Sokunk a magánjogi gondolkodás alapjait a *Pólay Elemér* által (*Brósz Róbert*tel közösen írt) írt tankönyv hasábjain sajtátítottuk el. Ahogy *Molnár Imre* professzor fogalmazott: „tanulmányait, monográfiáit Dél-Amerikától Tokióig ismerték a szakkörök”. Előtte a Kar legnagyobb hallgatói létszámot befogadó termének elnevezésével tisztelgünk.

Kemenes Béla nem csupán a Kar polgári jogi tanszékét, hanem az 1959-es Ptk. kodifikációs titkáráként a magyar magánjogot is formálta; jogásznemzedékekre volt hatással mindaz, amit a polgári jog lényegéről, meghatározó jogintézményeiről vallott. S milyen érdekes a sors, a 2013-es Ptk. kodifikációjában részt vevő fia, *Kemenes István*, ma kari elismerésben részesül.

Nem véletlen az sem, hogy a dékáni szobába új bútorok kerültek: az itt ülők által többeket nem csak alkotmányjogra, hanem az életre is tanító *Kovács István* akadémikus felújított bútorai. A dékáni dolgozóasztalon pedig a 20. század meghatározó politikai gondolkodója, a *Horváth Barna* által mentorált és az ő értékrendjét továbbvivő professzorunk, *Bibó István* szobra pihen. „A szabadság ott kezdődik, ahol megszűnik a félelem” – szól Bibó híres mondása. Köszönjük neki és professzortársainak, hogy ma a szabadsághoz már nem kell emberfeletti bátorság. Ők megküzdöttek a mi félelmeinkkel is, értünk voltak bátrak, nem ritkán életüket, pályájukat adva egy jövőbeni generáció szabadságáért. Kötelességünk ünnepeinken és hétköznapijainkon gondolni rájuk, hiszen ők jelölik ki azokat a mérföldköveket, amelyek a szegedi jogi kari felsőoktatás számára folytonos igazodási pontként szolgálnak.

Amikor Szegeden az Állam- és Jogtudományi Karon a jövőt tervezzük, 150 év büszkeségre okot adó örökségével

kell tisztában lennünk. A „tudomány gyűlpontjaként” erős jövőképpel, hiteles álmokkal kell bizonyítanunk, hogy elődeink küzdelmei és áldozatai méltó örökösöket segítenek a boldogulásban. Tudnunk kell, hogy a jövőnk egy erős közösség jövője, ahol hallgatók, oktatók, munkatársak egyaránt részt vál-

lálnak felelősségből, kötelességből, és részesülnek a sikerekből. Hiszem, hogy ez az épület hordozza közösségünk üzenetét és immár erős tetőt biztosít a fejünk felett.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

*Dr. Görög Márta
egyetemi tanár, dékán*

Szegedi sikerek az Országos Alkotmánybírósági Szimulációs Versenyen

2022. november 3-án harmadik alkalommal került megrendezésre az ABSZIM Országos Alkotmánybírósági Szimulációs Verseny, az Alkotmánybíróság és a Mathias Corvinus Collegium szervezésében.

A verseny két fordulóból állt, s ezen belül az első forduló is további két részből épült fel. Az első részben a csapatoknak egy, az alkotmányjog területét érintő témakörök széles spektrumát (államszervezet, alapjogok, alkotmányelmélet, az Alkotmánybíróság eljárása)

felőlelő írásbeli tesztsort kellett kitölteniük. Az első forduló második részében az Alkotmánybíróságról szóló törvény, az Alkotmánybíróság Ügyrendje és gyakorlata alapján, az egyes alkotmányjogi panasz-típusok befogadhatósági körülményeire vonatkozó rövid kifejtős feladatokat, apróbb jogeseteket kellett megoldaniuk a csapatoknak a döntőbe jutásért. A versenyre idén egy jogi karról két csapat is bejuthatott a döntőbe, ha az összpontszámuk ezt lehetővé tette. A Szegedi Tudományegyetem Állam- és

A győztes csapat és felkészítő oktatói

Az SZTE ÁJTK lánycsapata

Jogtudományi Karáról idén négy csapat jelentkezett és méretette meg magát a Verseny első fordulójában.

Az első fordulóban elért eredmények és a verseny szabályzatában foglalt kompenzációs rendszer alapján Karunkról két csapat jutott be az Alkotmánybíróság épületében tartott döntőbe, ahol a csapatok egy szimulált teljes ülés keretében mérték össze tudásukat. A verseny szervezői 2022. május 18. napján tették nyilvánossá a szimulált teljes ülés jogesetét, amely az alkotmányjog és a médiajog közös metszetében lévő, aktu-

ális kérdést vetett fel. A jogesetben egy édesanya alkotmányjogi panaszt nyújtott be, mert alapjogsértőnek gondolta, hogy az egyes videómegosztó platformokon kampány időszakban, politikai tartalmú reklámok jelennek meg. A panasz középpontjában egy kifejezetten gyerekeknek szóló műsor állt, amelyben szintén megjelentek ezek a reklámok. Érvelésében az indítványozó kiemelte, hogy mindez sérti a szülők gyermekük nevelésének megválasztásához és a gyermek megfelelő testi, lelki, szellemi fejlődéséhez való jogát.

A szakmai zsűri

A döntőben mindkét csapatunk kiemelkedő teljesítményt nyújtott. A verseny során tökéletesen hozták a versenyfelkészítés során megszerzett tudásukat, vitakészségüket, amely végső soron az eredményeken is meglátszott. A *Magony Gellért, Medvegy Dalma, Barát Konrád és Pap Norbert György* alkotta csapat mind az írásbeli, mind a szóbeli fordulóra kapott pontszámaikkal toronymagasan nyerték meg az országos megmérettést. A *Matuz Anna, Marton Éva, Gábor*

Zsófia és Mészáros Virág alkotta csapat is kiemelkedő teljesítményt nyújtott, amelyet a zsűri azzal értékelt, hogy Matuz Annát választották a legjobb előadó alkotmánybírónak.

A csapatok felkészítő oktatói *Pongó Tamás* adjunktus és *Márki Dávid* tanársegéd (mindketten: Közjogi Intézet) volt.

Dr. Márki Dávid
tanársegéd

'A magánjog fejlődése a két világháború között'

Az OTKA-kutatócsoport első éve

A Magyar Jogtörténeti Tanszéken alakult kutatócsoport a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal a Kutatási témapályázati kiírás keretében jött létre. A kutatócsoport vezetője *Varga Norbert* egyetemi docens, a kutatócsoport résztvevő kutatói: *Homoki-Nagy Mária* egyetemi tanár, *Legeza Dénes, Pétervári Máté* adjunktus, *Szivós Kristóf* és *Krusóczki Bence*. A 2021. szeptemberében megalakult, hattagú jogtörténeti kutatócsoport 2022 augusztusában zárta az első pályázati évét, amelynek keretében a tagok megkezdhették munkájukat és az első eredménytermékek is megvalósításra kerültek. A Dialógus előző évi számában (2021, 56–57. oldal) már ismertettem az egyes résztémákban kitűzött célokat, így jelen írás célja az, hogy nyomon kövesse azok első elemeinek realizálását. A kutatási beszámolóknak azonban nem lehet célja a pályázati teljesítés minden mozzanatának a be-

mutatása, így csupán a jelentősebb eredményekre koncentrálok.

A projekt keretében megrendezett első nagyszabású esemény a X. Szegedi Jogtörténeti Napok voltak 2021. október 14–15-én, amelynek egy szekcióját egyetemünk Szegedre költözésének centenáriuma alkalmából a jogászprofesszorok életművének dedikáltuk. A projekt résztvevői ennek megfelelően olyan jogtudósok életpályáit mutatták be, akik munkássága szorosan kapcsolódott kutatási témájukhoz. *Varga Norbert Klupathy Antal* és *Kuncz Ödön* kartelljogi tematikájú műveit ismertette, míg *Legeza Dénes Balás P. Elemér* szerzői jogi javaslatát prezentálta, jómagam pedig *Óvári Kelemen* szerepét elemeztem a második magyar csódtörvény elkészültében.

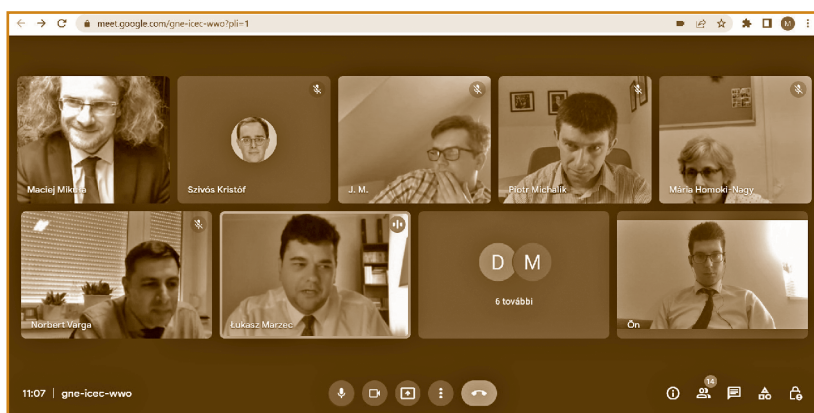
A projekt nemzetközi láthatósága és az országhatárokon átívelő kapcsolatok fejlesztése céljából kulcsfontosságú az

ennek keretében évente megszervezendő *workshop* a krakkói Jagiellonian University kutatóival. Ez biztosítja ugyanis a magyar jogfejlődés összevethetőségét más kelet-közép-európai ország történeti tendenciáival. Az első mérföldkő évében 2022. június 10-én valósulhatott meg az *online* rendezvény, amelyen a kutatócsoport tagjai és további két lengyel kolléga angol és német nyelven mutathatták be előrehaladásukat kutatási témáikban a partneregyletem oktatóinak szekcióvezetése mellett. A nemzetközi disszemináció érdekében emellett több külföldi konferencián is részt vettek a kutatócsoport tagjai, ugyanis Homoki-Nagy Mária Regensburgban, Legeza Dénes Oslóban, Krusóczki Bence és Szívós Kristóf Krakkóban, míg Szívós Kristóf, Varga Norbert és Pétervári Máté egy athéni konferencián is tartottak idegen nyelvű előadásokat.

Az egyes részkutatásokat a korszak és a tágabb témakör mellett a primer, levéltári források feltárásának igénye fogja össze, amelynek következtében a kutatócsoport tagjainak munkássága alapján a mindennapi joggyakorlat válhat majd körvonalazhatóvá a magánjog egyes szegmenseiben. Ezen témák közül Homoki-Nagy Mária a klasszikus magánjogi 'nyomvonalat' képviseli a projektben kötelmi jogi vizsgálódásaival, amelynek keretében a kereskedelmi vétellel kapcsolatos jogesetek feltárását végezte el az első fázisban. Legeza Dénes a magánjog szellemi tulajdonhoz kapcsolódó területeivel foglalkozik kutatásai során, ugyanis a szerzői jog történetének további eredményekkel való gazdagítására vállalkozott. A kutatás első mérföldköve alkalmával ennek kodifikációjához szolgáltatott rendkívüli jelentőségű adalékokat, mivel az 1933. évi szerzői jogi törvényjavaslat kapcsán

fennmaradó levéltári forrásokat vette górcső alá. Ennek nyomán Balás P. Elemér és *Nizsalovszky Endre* kodifikáció terén kifejtett munkásságának jelentősége világlott ki a vizsgálat konklúziójaként.

Varga Norbert és Krusóczki Bence a versenyjog dogmatikai, magánjogi jellegű kérdéseit elemezték az első évben. Krusóczki Bence, a szegedi Magyar Jogtörténeti Tanszék doktorandusza az 1923:V. tc.-ben meghatározott generálklauzulának a vizsgálatát végezte a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Választott Bíróságának, valamint a kamarai Zsűrijének gyakorlatában. Annak az erkölcsi mércének a meghatározására törekedett, amely alapján a korszak joggyakorlata eldönthette, hogy egy adott kereskedelmi magatartás tisztességtelennek minősül-e. A tisztességtelen verseny ellen adható oltalom leginkább csak magánjogi lehetett, mivel a tisztességtelen verseny elsősorban a versenytársak személyiségi jogait sértette. Varga Norbert, a kutatócsoport vezetője a versenyjog egy, Magyarországon később megjelenő szabályozását, a kartelljog újabb komponenseinek esetjogát tárta fel, ugyanis a kartellmagánjoggal folytatta korábbi kutatásait, amelyek a kartellközjogra koncentráltak. Ennek a jogterületnek új témaként való kijelölése amiatt is volt lehetséges, mivel a kartellekről szóló 1931:XX. tc. a kartellszerződés érvényességi kellékeire is tartalmazott rendelkezéseket. A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának Lánglilium utcai telephelyén, valamint a Budapest Főváros Levéltárában folytatott levéltári kutatómunka eredményeként így a kartelltagok jogai és kötelezettségei, vagy a kartellszerződések konfliktusok kezelésére vonatkozó rendelkezései is bemutathatóvá váltak.

A lengyel-magyar workshop termékeny diskurzusának egy szelete

A kutatócsoport további tagjai, Szívós Kristóf és jelen sorok szerzője pedig a magánjogi ügyek perjogi vonatkozásaival foglalkoztak. Szívós Kristóf doktorandusz három levéltár forrásaira is kiterjedő kutatómunkát követően a polgári per fellebbezési szakaszát vizsgálta, azon belül is azt a kérdést, hogy a felek milyen keretek között tehettek meg olyan új tényállításokat és terjeszthettek elő olyan új bizonyítékokat, amelyeket az elsőfokú eljárás keretében nem tettek meg. A tanulmány kitér az 1930:XXXIV. törvénycikkkel bevezetett változtatásokra. A kutató továbbá elemezte a magyar perjogi kodifikáció egyik fontos eredményét, a perbeli cselekvés szabadságának megjelenését.

Magam pedig egy újonnan megjelenő különleges eljárási típus, a csődönkívüli kényszeregyezés bevezetésének vizsgálatára vállalkozott, amelynek célja a fizetéseképtelen adósok és a hitelezők közötti konfliktus rendezése volt olyan módon, hogy mindkét oldal számára biztosítsa a csődeljárás elkerülését. A csődönkívüli kényszeregyezés az I. világháború gazdasági nehézségeire adott válasz volt a magyar kormányzat részéről 1915-ben, amely rendeletileg vezette be az új jogintézményt, de megerősíté-

sére törvényi úton már 1916-ban sor került. Kutatómunkám során ennek joggyakorlatának összegyűjtésére törekedtem az I. világháború éveitől a Károlyi Kir. Törvényszék iratanyagában. Másik vállalkásomban pedig ezt egészítettem ki a Szegedi Kir. Ítéltáblához eljutott ilyen típusú ügyekkel, szintén ebben az időszakban.

A kutatócsoport eredményesen teljesítette az első mérőföldkőben rögzített vállalásait, ám ezen kívül legalább ilyen fontosságú az, hogy a 'szegedi jogtörténeti iskola' hagyományait követve mindezt a levéltári kutatómunka kiemelt szerepének szem előtt tartásával tette. Ezt a szemléletet hivatottak közvetíteni a kutatás résztvevőinek teljesítései a tudományos közeg, valamint a tudományos utánpótlás irányában egyaránt. Ennek okán a tudományos ismeretterjesztés sem hanyagolható el a projekt kapcsán, amelynek a bemutatott OTKA-évben a Kutatók éjszakáján való szerepléssel és a 'Mitől jó egy TDK-dolgozat?' kurzus előadói közötti szerepvállalással tett eleget a hattagú jogtörténész-közösség.

*Dr. Pétervári Máté
adjunktus*

Kolosváry Sándor

Jelen összefoglaló Kolosváry Sándor (1840–1922) halálának százéves évfordulója alkalmából készült.

„A jogtörténésznek jó diplomatikusnak, sőt paleográfusnak is kell lennie, amellet, hogy a középkori latin jogi nyelvünk felett is uralkodnia kell. És mindenkifelett nagy szeretettel kell fordulni az elmúlt évek igen sokak előtt már érdektelen jogi régiségei felé.”^{1*}

Kolosváry Sándor 1840. június 23-án Kórod-Szentmártonban született. 1862 és 1865 között a pesti tudományegyetemen tanult. 1865-ben tette le az elméleti bírói vizsgát, majd még abban az évben *Lövész György* pesti ügyvéd irodájában kezdett el dolgozni. 1870-ben a pesti tudományegyetemen magántanárrá nevezték ki. Ugyanezen évben *báró Eötvös József* közoktatásügyi miniszter kinevezte a kolozsvári jogakadémia magán- és közjog, illetve jogbölcseleti tanszékére rendkívüli tanárnak, rá egy évre itt habilitált és rendes egyetemi tanárrá vált; onnantól kezdve az oktatói tevékenységre helyezte a hangsúlyt.

Az 1872-ben felállított Kolozsvári Tudományegyetemre *Ferenc József* 1872. szeptember 29-én nevezte ki a magyar magánjog és bányajog nyilvános rendes tanárává, később a protestáns egyházjog professzorává is. 1876. január 18-án *Jenei Viktort*, a Kolozsvári Tudományegyetem nyilvános rendes tanárát a nemzetközi

jog előadására hatalmazták fel, ennek következményeképpen a protestáns egyházi jog előadásának kötelezettsége alól felmentették, és helyette ezen egyházjognak az előadására jogosította fel az uralkodó Kolosváry Sándort, *Trefort Ágoston* felterjesztése nyomán.

Kolosváry Sándor oktatói pályafutása során négyszer volt dékán: az 1876/1877., az 1885/1886., az 1898/1899., és az 1908/1909. tanévben. Az 1888/1889. akadémiai évben az egyetem vezetője (*rector magnificus*) volt, a következő évben *prorector*.

1898-ben ünnepelték az egyetem fennállásának 25 éves évfordulóját, ekkor került sor a magyar-latin nyelvű alapítólevél átadására, amelyben az egyetem azon hét professzorát üdvözölték, akik az alapítás óta oktattak az intézményben. Ezzel együtt adták át az uralkodó legfelsőbb elismerését, amelyben a fentnevezett professzorok negyedszázados oktatói tevékenységét méltatta: ezen férfiak között volt Kolosváry Sándor is.

1 * Illés József: Kolosváry Sándor I. tag emlékezete, MTA, Budapest, 1929, 6.

1910. május 3-án, 70 évesen vonult nyugdíjba: összesen 40 évig állt az egyetemi katedrán, ebből 38 évig a Kolozsvári Tudományegyetem rendes tanára volt. Az 1910. május 13-án kelt uralkodói elhatározással Ferenc József a magyar királyi udvari tanácsosi címmel tüntette ki az oktatás terén szerzett érdemei elismerésül; helyét a katedrán fia, *Kolosváry Bálint* vette át.

A református egyház tagja volt, és egész életében aktív felekezeti tevékenységet folytatott, köztük az egyházi törvények kodifikációjában is részt vett. Több évig az erdélyi református egyház főkonzisztóriumának volt a titkára; az átalakítások után az igazgatótanács tagjává vált. 1900-ban az erdélyi református egyházkerület értekezletén az egyik világi alelnöknek választották meg, valamint a kolozsvári egyházmegye algononoki (1880–1889), majd főgononoki (1889-től) tisztségét is betöltötte, azaz főfelügyelője lett, ami az egyházmegye világi vezetői tisztségét jelenti. Mindezekon túl az erdélyi református házassági törvényszék bírója volt. Az egyházkerületet ő képviselte 1881-ben a debreceni, majd a budapesti zsinaton, 1896-ig tagja volt a konventnek. Ehhez kapcsolódik szorosan a protestáns jogtudományban úttörő munkája: 'Az erdélyi evangéliumi református egyházkerület egyházjoga'.

1922. augusztus 7. napján, 83 éves korában Budapesten érte a halál; az elhunytat fiai: *Kolosváry Bálint* szegedi egyetemi tanár és *iff. Kolosváry Sándor* egészségügyi főfelügyelő gyászolták. Haláláról a Magyar Tudományos Akadémia csak hét évvel később emlékezett meg. Temetésén az erdélyi repatriáltak – a Budapesten tartózkodó volt kolozsváriak – nagy számban vettek részt. A gyászszertartást *Nagy Károly* erdélyi

református püspök celebrálta. Az akadémia nevében *Fejérfataky* László, a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatója, tanítványai és professzor társai nevében *Finkey Ferenc* egyetemi tanár mondott gyászbeszédet.

Munkája jelentős részét *Óvári Kelemen*nel együtt végezte: köztük a *Tripartitum* magyar fordítását, a *Corpus Iuris Hungarici* kiadását és újabb rendszerezését. A Hármaskönyv fordítása nem csak a középkori latin tudás teljes ismeretét követelte meg, hanem a jogtörténeti tudás egészét is, hiszen jogi szakszótárral és részletes tárgymutatóval is ellátták a művet, amelyhez felhasználták a *Tripartitum* összes korábbi variánsát, azonban a fordítás törzsbázisa az 1517. évi kiadás maradt. A *Corpus Iuris Hungarici* esetében a szövegkiadást és a fordítást *Kolosváry* és *Óvári* végezte az 1301-től 1656-ig terjedő időszakban. A fordítók összehasonlították minden egyes *dekrétum* addig ismert latin szövegét az eredeti gyanánt szolgáló szövegváltozattal, hogy ily módon kikerüljék a számtalan szöveghibát, amelytől a *Corpus Iuris* addigi kiadásai hemzsegték. Egységesítették és összehasonlították az 1301 és 1740 közötti jogszabályokat is; ezen munka jelentősége abban keresendő, hogy a középkori latin szövegek fordítása mellett a kutatási eredményeiket is kifejezésre juttatták. Mind a jogász, mind a történész szakma számára használhatóan és feldolgozhatóan alkották meg a jogi *Corpus* fordítását.

Mindezekon túl munkásságuk másik legnagyobb érdeme az Erdélyi törvények gyűjteménye (*Approbaták, Compilaták, Articuli Novellares*), amelyek az 1540 és 1848 közötti időszakot ölelik fel három kötetben, szintén magyarázó szövegekkel ellátva.

Életük fő műve a *Corpus Statutorum*, amely a megyei és városi rendeleti jog összegyűjtése volt, ami egyben 25 évnyi kutatómunka eredménye. A művet a Magyar Tudományos Akadémia 'Magyarországi jogtörténeti emlékek' címmel adta ki 1885 és 1904 között, összesen öt kötetben. A kutatómunka során bejárták Nagy-Magyarország számos vármegyéit és városait – ebben a kuta-

tásban már *Kolosváry Bálint* is részt vett. A *statutárius* jogalkotás sokszínűsége abban keresendő, hogy a magánjogtól kezdve a közigazgatáson át a büntetőjogig bezárólag szinte minden megtalálható benne.

Dr. Ámán Ildikó
jogi referens

Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési
Hivatal

Klupathy Antal

100 évvel ezelőtt hunyt el Klupathy Antal (1853–1922), a kereskedelmi és váltójog professzora.

A kolozsvári egyetem tanára 1853. augusztus 3-án született Bukócson (Abaúj vármegyében) *Klupathy Antal* mérnök és *Janik Mária* gyermekeként. Testvére, *Klupathy Jenő* is a tudományos pályát választotta. Kassa mellett vásárolt egy birtokot és ott élt családjával, majd eladta és hadikölcsönkötvényt vett. A középiskolai éveit és a négyéves jogi tanfolyamból hármát Kassán, az utolsó évet pedig Budapesten végezte el. A kassai katolikus főgimnázium ifjúsági önképző-egyletének választmányi tagja is volt. A jogi doktori címet 1875-ben szerezte meg.

Katonai pályafutásáról annyit lehet tudni, hogy 1872-ben császári és királyi hadnagy lett és ebben a minőségében lépett át 1883-ban a Magyar Királyi Honvédséghez.

A közmunka és közlekedésügyi minisztériumban fogalmazó-gyakornok volt 1873 és 1876 között és az utolsó évben, 1876-ban megszerezte az ügyvédi

oklevelet is. Kassán volt gyakorló ügyvéd 1876 áprilisától egészen szeptemberig.

A Kassai Királyi Jogakadémiához 1877-ben nevezték ki osztrák magánjogból egyetemi magántanári képesítése folytán. A kolozsvári Ferencz József Tudományegyetemen a váltó- és kereskedelmi jog tanára lett 1894-ben. A kolozsvári egyetem *Almanachjából* az is kiderült, hogy a kereskedelmi és váltójogot heti öt és napi egy óra bontásban, délelőtt 10 és 11 óra között tanította a szombatot kivéve a II. számú teremben.

Kuncz Ödön, a neves tanítvány a következőképp emlékezett vissza Klupathy Antalra, professzorára és mesterére. Pedáns és megbízható jogásznak tartotta, aki bálványozta a kereskedelmi törvényt és az ADHGB-t, olvasta a korabeli magyar, osztrák és német szakirodalmat, tekintettel a bírói gyakorlatra. „Előadásai épp olyan józanok, szárazok és megbízhatók voltak, mint kézikönyvnek fejtegetései.” Amikor az első vizsgáját Kuncz Ödön letette kereskedelmi jogból Klupathy a következőt mondta. „Szépen felelt! Miért nem foglalkozik alaposan a kereskedelmi joggal? Magyarországon kevesek teszik azt!” Kuncz ügyvédként is találkozott Klupathy Antallal 1908 telén. Professzorként tagja volt az I. alapvizsgálati és a jogtudo-

mányi bizottságnak. A jogi kar dékáni tisztségét is betöltötte 1897-ben. Nyugdíjazására 1913-ban került sor.

Klupathy a magyar királyi udvari tanácsosi címet is megkapta az uralkodótól 1911-ben. Klupathy Antal 1922. július 6-án hunyt el Kassán, 69 éves korában. Az Ellenzék című napilapban a halálát követő napokban az alábbi rövid megemlékezés jelent meg. „Klupathy közel tíz esztendőn át volt a kereskedelmi és váltójog tanára a volt kolozsvári egyetemen és már akkor megrongált egészségi állapota miatt mintegy tíz évvel ezelőtt vonult nyugalomba. Óraadó és kiváló munkása volt a magyar jogtudomány-
nak.”

*Dr. Varga Norbert
egyetemi docens*

Id. Boér Elek

Születésének 150., halálának 70. évfordulója kínál lehetőséget arra, hogy visszatekintsünk a 19–20. század jeles közigazgatási jogtudósának, id. Boér Eleknek (1872–1952) a munkásságára.

Boér Elek 1872. november 26-án született Maroscsapón. Tanulmányait a kolozsvári, a bécsi és a berlini egyetemen végezte; 1898-ban a kolozsvári egyetemen az államtudományok doktorává avatták. Ugyanebben az évben tett ügyvédi vizsgát, majd rövid ideig Erzsébetvárosban ügyvédként, 1900 és 1908 között pedig Kis-Küküllő vármegye szolgabírójaként, főszolgabírójaként és tiszteletbeli főjegyzőjeként dolgozott. Magántanári képesítést 1906-ban szerzett közigazgatási jogból, ezt követő-

en 1908-ig a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem magántanáraként tevékenykedett. 1910-től nyilvános rendes tanárként oktatta a közigazgatási és pénzügyi jogot. A kolozsvári egyetemen az 1918–1919-es tanévben a Jog- és

Államtudományi Kar dékáni tisztét is betöltötte, majd a Közigazgatási Jogi és Pénzügyi Jogi tanszéknek lett első tanára 1921–1922 között.

Tudományos munkája mellett először a szegedi (1921–1922), majd a Budapesti Közigazgatási Bíróság bírájaként (1926–1940), tanácselnökeként (1940–1943), végül másodelnökeként (1943–1944) tevékenykedett. A Washingtonban felállított hármass vegyes döntőbírósnál Magyarországot képviselte 1926–1931 között, 1943–1944 között a Felsőház tagja volt. Fiával, *ifj. Boér Elekkel* (1899–1954) együtt 1951-ben kitelepítették Újfehértóra. 1952. január 8-án hunyt el.

Tudományos munkásságával összefüggésben fontos kiemelni, hogy pályája a hazai közigazgatási jogtudomány kialakulásának idején indult. Kutatási területe elsősorban a törvényhatósági önkormányzatok és a közigazgatósági bíróságok szervezeti és működési kérdéseire, illetve hatáskörének kiterjesztésére terjedt ki, módszerét illetően *Otto Mayer* jogi módszere mellett kötelezte el magát.

Közigazgatási jogi dogmatikai szempontból 'A közigazgatási intézkedések jogereje' címmel 1910-ben írt műve számít egyik legfontosabb munkájának. Műveiben a közigazgatási jogi dogmatika kezdeti eredményeire támaszkodva elemezte a közigazgatás egyes jogintézményeit, definiálta a közigazgatási jog alapfogalmait, feltárta a tételes jogból kiindulva azokat az általános összefüggéseket, amelyek a közigazgatási jogi dogmatikai tartalmak elmélyüléséhez vezettek. A közigazgatási jogviszony szereplői, a közigazgatás jogalanyai jogainak, kötelességeinek meghatározása, az aktustan kimunkálása a jogvédelem kérdéseinek tanulmányozását is elengedhetetlenné tették.

A közigazgatási bíráskodás témakörének tanulmányozása során kiindulópontként az alanyi közjogok elismerése terén a 19–20. század fordulóján kibontakozott vitát határozta meg. A vita középpontjában a közigazgatási bíráskodás szervezete állt, nevezetesen az, hogy a rendes polgári bíróságok hatáskörébe tartozik-e, avagy a közigazgatási hatóságok illetékesek. A szervezeti kérdések mellett elemzési körbe vonta a közigazgatási bíráskodás célját, tárgykörét, hatásköri problémáit.

Az önkormányzatiság, az önkormányzati jogok védelmével kapcsolatban tanulmányozta többek között a porosz közigazgatási felépítést és közigazgatási bíróságot, tervezte a francia és az angol közigazgatási szervezet ismertetését és összefoglalását is, a magyar közigazgatási reformok megalapozása érdekében, teret engedve az önkormányzatok számára is. 1912-ben jelent meg tankönyve, a Magyar Közigazgatási és Pénzügyi Jog I. kötete.

Kortársaihoz képest termékeny szerzőnek tekinthető: három monográfiát írt és mintegy 50 közleményt publikált. Boér Eleket a szakirodalom azon jogtudósok között tartja számon, akik, ha ugyan csak részletekkel is, de gazdagították a közigazgatási jogi dogmatika fogalmi kimunkálását. Munkásságának jelentősége abban is állt, hogy elméleti kutatásai szorosan kapcsolódtak gyakorlati tevékenységéhez, közigazgatási bíróként közvetlenül szerzett tapasztalatokat a pozitív jog érvényesüléséről, amely megalapozta dogmatikai következtetéseit. Kortársai közül ez utóbbi, gyakorlati tapasztalatokkal megerősített, megalapozott munkáival tűnt ki.

*Dr. Siket Judit
adjunktus*

Rövid hírek

Dr. Balogh Elemér egyetemi tanár „Progresszív elemek az 1830. évi büntetőjogi operátumban”, *Dr. Homoki-Nagy Mária* egyetemi tanár „A rendszeres bizottsági munkákra adott megyei válaszok, különös tekintettel a magánjogi és az úrbéri operátumokra” címmel tartott előadást 'A magyar liberalizmus gyökerei és a rendszeres bizottsági munkálatok. Szuverenitáselméletek az operátumokban' elnevezésű budapesti konferencián.

2022. február 16.

Aranybullája”, *Homoki-Nagy Mária*: „II. András aranybullájának magánjoga” címmel tartott előadást az MTA IX.

Dr. Homoki-Nagy Mária

Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya Jegtörténeti Albizottsága, a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet (MFI) és az MTA–ELTE Jegtörténeti Kutatócsoport (ELKH) által, a Magyar Tudományos Akadémia Felolvasótermében 'A 800 éves Aranybulla jegtörténeti jelentősége' címmel szervezett tudományos konferencián.

2022. március 9.

Dr. Balogh Elemér egyetemi tanár „Az európai jegtörténelem fősodrában: a magyar Aranybulla”, *Blazovich László*: „Pest és Buda városok egy és ugyanazon

A Politológiai Tanszék oktatói a Debreceni Egyetem Politikatudományi Tanszék, a Pécsi Tudományegyetem Politikatudományi és Nemzetközi Ta-

nulmányok Tanszék és a Szegedi Tudományegyetem Politológiai Tanszék második közös *workshop*-ján vettek részt. Az eseményt a három egység közösen szervezte, aminek Pécs adott otthont.

2022. március 25–26.

A Politológiai Tanszék angol nyelven tanuló PhD hallgatóinak *online* szimpóziumot szervezett. *Neo Sithole, Nosirkhon Qodirov, Büşra Özyüksel, Yasin Tokat, Abdelhafez Abdelhafez* és *Furkan Çay* előadásait élénk vita követte, amibe a Kar több oktatója is bekapcsolódott.

2022. április 1.

Dr. Juhász Krisztina adjunktus a Hradec Kralové-i Egyetemen (Csehország) zajlott Erasmus oktatói mobilitási programja során „The Evolution of the EU’s Rule of Law Toolbox” és „Making a Connection between EU Funds and the Rule of Law. The case of the conditionality mechanism” címmel tartott előadásokat politikatudomány szakos hallgatóknak.

2022. április 4–8.

Székesfehérváron került megtartásra a Magyar Politikatudományi Társaság XXVII. Vándorgyűlése a Budapesti Corvinus Egyetem szervezésében. *Merkovity Norbert* egyetemi docens szekcióvezetőként és előadóként, valamint *Löffler Tibor* egyetemi docens, *Petrovski-Oláh László, Stumpf Péter Bence* és *Szabó Palócz Orsolya* tudományos segédmunkatársak előadóként képviselték a Politológiai Tanszéket.

2022. június 9–10.

Dr. Juhász Krisztina adjunktus a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal által meghirdetett Tudományos Mecenatúra ösztöndíjprogram

keretében előadást tartott „Narratives of Conceptualization of the Rule of Law in the European Union” címmel az Athens Institute for Education and Research éves konferenciáján.

2022. június 13–16.

Dr. Merkovity Norbert egyetemi docens „Candidates become journalists: The evolution of Hungarian parliamentary elections’ online campaigns between 1998 and 2022” címmel tartotta meg *online* előadását a ’27. Information Technology and Journalism’ c. konferencián. Ugyanő részt vett a ’II. International Seminar: Transformation of the Political Spaces’ c. rendezvényen Gránadában (Spanyolország), ahol *Zakinszky Toma Viktóriával* (Újvidéki Egyetem) közösen a „Digitalisation of Election Campaigns in Hungary and Serbia” című előadásukat mutatták be.

2022. szeptember 19.

Dr. Balogh Elemér egyetemi tanár részt vett és zárszót mondott a Károli Gáspár Református Egyetemen, a Károlyi–Csekonic-palotában megrendezett Tóth Károly Emlékkonferencián.

2022. szeptember 20.

Dr. Balogh Elemér egyetemi tanár ’Az ügyészség helye az igazságszolgáltatás rendszerében. 150 év elméleti és gyakorlati tapasztalatai’ elnevezésű, a Pázmány Péter Katolikus egyetemen (Budapest) megrendezett konferencián „Az ügyészség jogintézményének középkori és koraújkori előzményei” címmel tartott előadást.

2022. szeptember 30.

Dr. Salgó László, az Igazságügyi Minisztérium közigazgatási államtitkára és helyettes államtitkára, *dr. Kupecki Nóra*

– mindketten volt hallgatóink – Karunkon előadást tartottak az alábbi címmel: 'Fogyasztóvédelem és közigazgatási karrier a jogi diploma után'. Az előadás betekintést engedett az Igazságügyi Minisztérium tevékenységébe, foglalkozott a minisztériumi jogászi perspektívával, valamint a fogyasztóvédelem működésével.

2022. október 5.

A Politológiai Tanszék a magyar nyelven tanulmányaikat folytató PhD hallgatóinak második alkalommal rendezte meg *online* szimpóziumát. Az eseményen öt előadás hangzott el, amelyekből kirajzolódott a doktoranduszok munkáiban történt előrelépések a legutóbbi esemény óta.

2022. november 11.

Prof. Dr. Macej Mikula (Krakkó) „Magdeburg Law in Medieval Kingdom of

Poland” címmel adott elő Karunkon a '8th Public Lecture' alkalmából.

2022. november 30.

A 'Mesterséges intelligencia és a jogrend' kutatócsoport (SZTE ÁJTK) kéziratvitájára (*workshop*) került sor Karunk Bocskai utcai épületében. *Karsai Krisztina* egyetemi tanár (kutatócsoportvezető) megnyitója után a benyújtott kéziratok rövid bemutatása következett;

Fantoly Zsanett: „Mesterséges intelligencia a büntetőeljárás nyomozási szakaszában”, *Gál Andor*: „Az elektronikus bizonyítéktranszfer megvalósítási lehetőségei az Európai Unió bünygyi együttműködésében”, *Juhász Szusanna*: „Mesterséges intelligencia és börtönkörnyezet”, *Kovács Péter*: „Jogi informatikai technológia elfogadása jogászok körében”, *Lukács Adrienn*: „The Future of Work – Artificial Intelligence and Labour Law, with Special Regard to the

Prof. Dr. Macej Mikula

Proposed AI Act”, *Lukács Adrienn – Váradi Szilvia*: „GDPR compliant AI based automated decision-making in the world of work”, *Csatlós Erzsébet*: „ETIAS ante portas: új utazási engedélyezési rendszer a biztonság és a digitalizáció kereszttetszetében.”

2022. december 13.

Az Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézetben dolgozó kollégák igen aktívak, ha külföldi kapcsolatépítésről és konferencialátogatásról van szó. Erről tanúskodik, hogy az előző akadémiai évben jónéhány nemzetközi rendezvényen jártak munkatársaink. *Heka László* széles körben ismertette azon kutatási eredményeit, amelyeket *Khuen-Héderváry Károly* munkásságának szentelt. *Samantha Cheesman* konferencia előadásában foglalkozott az igazságszolgáltatásban alkalmazott automatizált ügyelosztás és az esküdtszék, mint laikus elem részvételének kérdéseivel, a jogi okiratok szerkesztési és terminológiai problémáival. Érintette az európai integráció és a nemzeti alkotmányosság jogállami kérdéseit a post-Brexit világ-

ban. *Harkai István* nemzetközi és hazai *online* és *on-site* konferenciákon osztotta meg a digitális szerzői jog, a platformgazdaság, a videójátékok, a végfelhasználói szerződések és a sajtókiadványok kapcsolódó jogi védelmével kapcsolatos kutatási eredményeit. A konferenciák helyszínei Belgrád, Krakkó, Szeged és Budapest voltak.

Mezei Péter, intézetünk egyetemi tanára a 2022/2023-as tanév során számos nemzetközi és magyar konferencián és webináron szerepelt. Ennek keretében eljutott Cambridge-be, Brüsszelbe, Glasgowa, Birminghambe, Nicosiába, Lyonba, Turkuba, La Valettába, Leuvenbe, Potsdamba. Itt a digitális és összehasonlító szerzői jogi kutatásainak az eredményeit ismertette. Egyetemi előadásokat tartott Birminghamban, Lyonban, Lüneburgban, Dublinban, Barcelonában; a Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO) pedig számos *online* képzésén oktatta a jövő oktatóit. Két nemzetközi disszertációt is opponálhatott, egyet a finnországi Rovaniemiben, egyet pedig Barcelonában.

Az újjászületett kari tanácsterem

Kitüntetések

Rektori Elismerő oklevél

Dr. Sziebig Orsolya Johanna adjunktus (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék) vehette át 2022. június 30-án ünnepélyes keretek között, a Szegedi Tudományegyetem Rektori Hivatalának dísztermében.

Tisztikereszt Polgári Tagozat

Dr. Jakab Éva egyetemi tanár (Római Jogi Tanszék) kapta az államfő által adományozott kitüntetést a pesti Vigadóban 2022. augusztus 19-én rendezett ünnepségen.

Magyar Érdemrend Középkeresztje

Dr. Balogh Elemér egyetemi tanár (Európai Jogtörténeti Tanszék) kapta az államfő által adományozott kitüntetést a pesti Vigadóban 2022. augusztus 19-én rendezett ünnepségen.

Doctor Honoris Causa (Nagyvárad **radi Egyetem)**

Dr. Karsai Krisztina egyetemi tanár (Bűnügyi Tudományok Intézete) ve-

Jakab Éva és Balogh Elemér

hetten át a Nagyvárad

Egyetem jogi kara
alapításának 30. évfordulója alkalmából
rendezett ünnepi konferencián, Nagy-
váradon 2022. október 6-án.

Deák Ferenc-díj

Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi ta-
nár (Magyar Jogtörténeti Tanszék) ve-

A Deák Ferenc-díj kitüntetettjei

A Deák Ferenc-díj ünnepi ülésének elnöksége

hette át a Kúria Dísztermében 2022. október 17-én rendezett ünnepségen.

Jogtudományi Kar aulájában tartott épületavató ünnepségen.

Rézler Gyula-díj

Dr. Rúzs-Molnár Krisztina adjunktus (Munkajogi Tanszék) a Rézler Gyula Alapítvány által adományozott kitüntetést 2022. november 3-án, a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából, a Magyar Tudományos Akadémián vehette át.

Rúzs-Molnár Krisztina

Kari kitüntetésben részesültek

Többen oktató kollégáink közül 2022. október 28. napján, az Állam- és

Pro Facultate Emlékplakett

Dr. Rúzs-Molnár Krisztina egyetemi docens (Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék)

Civis Academicus Honoris Causa-díj

Dr. Kemenes István címzetes kúriai bírósági elnök, a Szegedi Ítéltábla nyugalmazott kollégiumvezető elnöke

Menyhárt Gáspár-díj

Dr. Fülöpné Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár (Magyar Jogtörténeti Tanszék)

Pro Dissertatione-díj

Dr. Lukács Adrienn adjunktus (Munkajogi Kapcsolatok és Társadalombiztosítási Képzések Intézete)

Pro Facultate Emlékplakett

Dr. Juhász Krisztina adjunktus (Politológiai Tanszék)

Nívódíj Monográfia

Dr. habil. Merkóvity Norbert egyetemi docens (Politológiai Tanszék)

Diplomaosztó

Jogász szak

nappali tagozat: 71 fő

levelező tagozat: 38 fő

Nemzetközi tanulmányok szak

alapszak (BA), magyar nyelven: 30 fő

mesterszak (MA), magyar nyelven: 14 fő

mesterszak (MA), angol nyelven: 9 fő

mesterszak (MA), francia nyelven: 10 fő

Munkaügyi és társadalombiztosítási igazgatási szak

alapszak (BA), nappali tagozat: 45 fő

alapszak (BA), levelező tagozat: 30 fő

mesterszak (MA): 10 fő

Politológia szak

alapszak (BA): 25 fő

mesterszak (MA): 5 fő

Jogi asszisztens szak

felsőoktatási szakképzés 20 fő

PhD

Dr. Hajdu Gábor

Dr. Marsovszki Ádám

Dr. Márki Dávid

Dr. Örkényi László

Dr. Pászka Imre Ágoston

Dr. Tóth Géza

Were Boaz Oyoo

Habilitáció

Dr. Csatlós Erzsébet

Díszoklevelet kapott

A 2021/2022. tanévben a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Kari Tanácsa összesen 33

fő részére adományozott díszdiplomát. A szegedi jogi karon 65 (vas), 60 (gyémánt) és 50 (arany) évvel ezelőtt végzet-

Vasdiplomát vehetett át sokunk tanára, Tóthné Fábíán Eszter c. egyetemi tanár

tek vehették át az életkorukkal és becsülettel végzett munkájukkal kiérdemelt díszokleveleiket.

Vasdiploma

Dr. Berki Ambrus

Dr. Tóthné Prof. Dr. Fábián Eszter

Gyémántdiploma

Dr. Bodóczy László

Dr. Csapó Imre

Dr. Jójárt Ferenc

Dr. Kis Tibor

Dr. Látó Sándor

Dr. Szentandrás Lajosné

Dr. Torday Huba Szabolcs

Dr. Virágh Pál Géza

Aranydiploma

Dr. Bernáth Erzsébet

Dr. Dobos László

Dr. Fábián Ferenc

Dr. Feltér László József

Dr. Halász József

Dr. Halász Zsolt Tibor

Hidvéginé dr. Adorján Livia Katalin

Dr. Kovács András

Dr. Lánčiné dr. Tóth Ildikó Ilona

Dr. Molnár Melánia Margit

Dr. Nagy Ágnes Judit

Dr. Nikula Valéria

Dr. Pálkó Ilona Magdolna

Dr. Politzer Tamásné

Dr. Politzer Tamás

Dr. Rakita Zsuzsanna

Simonné dr. Zsúnyi Franciska

Dr. Tepper Ágnes

Tóvizi Ernőné dr. Kovács Ibolya

Dr. Somogyi János

Dr. Udvarhelyi Olivér

Dr. Varga Zoltán

Dr. Zeke Ágnes

A díszoklevelek átadására 2022. november 3. napján, a jogi kar megújult, modern és impozáns főépületének Aulájában került sor, amelyen az ünnepelt alumnusok közül 26-an személyesen vették át díszdiplomájukat Görög Márta dékán asszonytól, Széll Márta stratégiai rektorhelyettes asszonytól, valamint Szranka Aliztól, a Hallgatói Önkormányzat elnökétől.

Az átadó ünnepség zárásaként az ünnepeltek nevében Tepper Ágnes ügyvéd asszony mondott köszöntő beszédet.

Díszdiplomásaink az Aulában

A Pólay Elemér Alapítvány támogatói

